

Innst. O. nr. 77.

(1998-99)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i konkurs- og pantelovgivningen m.v. Ot.prp. nr. 26 (1998-99).

Til Odelstinget.

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOOLD

I proposisjonen foreslås en rekke endringer på konkurs- og gjeldsforhandlingsrettens område.

I konkurslovens første del om gjeldsforhandling og andre del om konkurs foreslås prosessuelle endringer som tar sikte på å forenkle og effektivisere gjeldsforhandlingsprosedyrene og bobehandlingsrutinene. Endringene i konkursreglene innebærer at bostyreren får en noe sterkere stilling på bekostning av andre boorganer. Langt på vei innebærer de foreslåtte forenklingene en lovfesting av tiltak som allerede i dag praktiseres i mange boer.

I proposisjonen foreslås det videre bl.a. en regel som pålegger bostyrer å gi melding til forurensningsmyndighetene dersom virksomheten etterlater seg et forurensningsproblem. Det tas også til orde for en fortsatt betydelig innsats i bekjempelsen av konkurskriminalitet og andre misligheter i forbindelse med konkurs. I den sammenheng foreslås bl.a. ordningen med konkursskarantene opprettholdt og økt bruk av de eksisterende offentlige garantiordningene for fortsatt bobehandling.

Departementet foreslår en endring i panteloven som vil innføre et legalpant for konkursboet for å sikre midler til bobehandlingen. Dette innebærer at konkursboet kan legge beslag på 5 pst. av verdien av alle skyldnerens pantsatte eiendeler. I panteloven foreslås ellers en begrensning i adgangen til å avtale salgspant.

I dekningsloven foreslås bl.a. en omfattende regulering av arbeidsavtalens stilling i konkurs.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at reglene i pante- og konkurslovgivningen har stor betydning som rammebetingelser for næringslivets virksomhet. Det er derfor viktig at reglene utformes slik at de er tjenlige for bedriftene. Komiteen er på denne bakgrunn tilfreds med at det er foretatt en etterkontroll av konkurs- og pantelovgivningen, og har merket seg at Falkanger-ut-

valget på mange områder foreslår forenklinger. Komiteen mener lovforslaget innebærer enklere regler for næringslivet, og viser til at dette er i tråd med målsettingen om mindre arbeidskrevende rutiner for næringslivet.

Komiteen ønsker å gi best mulig vilkår for nyskaping og vekst i næringslivet. Nyetableringer gjøres av gründere som initiativtakere. Ved nyetableringer bruker mange sin lille sparekapital eller belåner sin bopel for å etablere minimum aksjekapital, som i den nye aksjeloven er hevet fra kr 50 000 til kr 100 000. Driftskreditt skaffes ved pant i utstyr, varelager og kundefordringer og med krav til sidesikkerhet i form av pant i privat bolig og kanskje i form av selvskyldnerkausjoner fra familie og kjente.

Komiteen mener at nyskaping alltid innebærer risiko både for den som skyter inn kapital og for kreditorer. I etableringsfasen som regnes mellom 5 og 7 år har det ikke vært uvanlig med perioder hvor egenkapitalen blir hardt angrepet og kreditorene er med på å finansiere driften frem til et solid forretningsmessig grunnlag er etablert. Komiteen er av den oppfatning at det er viktig at lovverket som regulerer næringsvirksomheten, stimulerer til nyskaping og ikke bringer nyetablerte og små virksomheter til opphør før de har bevist at de har livets rett. I denne sammenheng er det verd å merke seg at konkurs- og panteloven og også aksjeloven og regnskapsloven står meget sentralt.

Komiteen viser samtidig til at vesentlige utviklingstrekk når det gjelder konkurser har vært en omfattende pantsettelse av aktiva, sterk økning i antall konkurser og manglende midler i boene – både til kreditorene og til bobehandlingen. Det er også i urovekkende grad avdekket kriminalitet i forbindelse med konkurser. Alle disse forhold gjøre det nødvendig med tiltak.

Både utvalget og departementet slår fast at mange virksomheter venter for lenge med å gjøre oppbud, og

derfor driver sin virksomhet for kreditorenes regning lenge etter at grunnlaget for driften er borte. Komiteen legger vekt på at lovreglene på dette området skal ivareta en rimelig interesseavveining mellom bedriftene og kredittterene, og mellom ulike typer kreditorer. Dette vil etter komiteens mening bidra til at vi får et variert og fleksibelt kredittmarked som i lengden vil tjene norske bedrifter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil påpeke at enkelte av forslagene som fremmes vil ramme kapitalintensive virksomheter hardt uten at det vil bedre situasjonen for flertallet av de såkalte «tomme» konkursboene.

Disse medlemmer mener det er viktig å utforme en konkurs- og pantelovgivning slik at den ikke i unødig grad hemmer eller fordyrer kapitaltilgangen til bedriftene, enten de er små, mellomstore eller store bedrifter.

2. LOVFORSLAGETS BAKGRUNN

Utvalget for etterkontroll av konkurslovgivningen m.v. (Falkanger-utvalget) avga sin utredning som NOU 1993:16 Etterkontroll av konkurslovgivningen m.v. Utredningen blir fulgt opp i proposisjonen.

Et hovedsiktemål for utvalget har vært å tilføre bobehandlingen og de uprioriterte kreditorer økte midler. Dette tenkes gjort bl.a. gjennom begrensninger i pantsettelsesadgangen. Utvalget foreslår også en regulering av arbeidsavtalers stilling i konkurs.

I konkurslovens første del om gjeldsforhandlinger foreslår utvalget prosessuelle endringer som tar sikte på å gjøre gjeldsforhandlinger enklere og raskere enn hva tilfellet er i dag. Utvalget foreslår videre en rekke endringer i konkursinstituttet som skal forenkle og gjøre bobehandlingsrutinene smidigere. Et flertall i utvalget foreslår for øvrig å oppheve konkursskaraneinstituttet.

Utredningen har vært sendt på høring til en rekke instanser.

3. ENDRINGER I KONKURSLOVENS FØRSTE DEL OM GJELDSFORHANDLING

3.1 Behovet for endringer

Utvalget påpeker at den forventede økningen i bruk av gjeldsforhandlingsinstituttet etter lovreformen av 1984 er uteblitt. Lovens regler er fortsatt for omstendelige, noe som gjør forhandlingene tidkrevende og dyre. Den sparsomme bruken av gjeldsforhandlingsinstituttet må bl.a. også tilskrives dagens vide pantsettelsesadgang.

Noen høringsinstanser gir mer generelle synspunkter på gjeldsforhandlingsinstituttet, og lanserer dessuten enkelte forslag som rekker utover rammene for utvalgets forslag.

Departementet er enig med utvalget i at konkurslovreformen av 1984 i liten grad har bidratt til å oppfylle målsettingen om å etablere et mer tidsmessig og effektivt gjeldsforhandlingsinstitutt.

Departementet er i og for seg enig med utvalget i at en for omfattende pantsettelsesadgang kan redusere mulighetene for en vellykket gjeldsforhandling, men følger ikke opp utvalgets mest vidtrekkende forslag til begrensninger i pantsettelsesadgangen. Departementet antar for øvrig i likhet med utvalget at den beskjedne bruken av gjeldsforhandlingsinstituttet også skyldes at for mange skyldnere fortsetter driften lengre enn forsvarlig.

Konkursloven har ingen regler som forbyr skyldneren og dennes kreditorer å komme frem til en frivillig, utenrettslig gjeldsordning. Slike gjeldsordninger har alltid vært vanlige ved siden av de lovregulerte gjeldsordningene. Verken utvalget eller departementet mener det er behov for å forby eller på annen måte begrense adgangen til å inngå slike frivillige ordninger.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at gjeldsforhandlingsinstituttet ikke har fått den betydning man tok sikte på da reglene ble gitt i 1984. Komiteen registrerer at både pantsettelsesadgangen og det forhold at bedriftene drives lenger enn det er grunnlag for trekkes fram som årsak til at gjeldsforhandlingsreglene er blitt lite brukt. En annen årsak er at regelverket er for omstendelig. Komiteen mener det er uheldig om regelverket fremstår som en hindring for de som ønsker gjeldsforhandlinger, og er derfor positiv til at det nå foreslås forenklinger. Komiteen vil understreke viktigheten av at gjeldsforhandlingsinstituttet blir en praktisk og nyttig fremgangsmåte for bedrifter som får betalingsproblemer. Både av hensyn til den enkelte bedrift og i en større samfunnsøkonomisk sammenheng er det en klar fordel om det kan inngås frivillige avtaler dersom man på den måten kan unngå konkurser.

3.2 Insuffisiens som vilkår for å åpne gjeldsforhandling

Det følger av konkursloven § 1 at skyldneren må være illikvid for at det skal kunne åpnes gjeldsforhandling. Skyldneren er illikvid hvis han eller hun «ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller». Utvalget foreslår at det bør åpnes adgang til å åpne gjeldsforhandling også ved insuffisiens, dvs. når gjelden er større enn eiendelene, selv om skyldneren ikke er illikvid på begjæringstidspunktet. Utvalget mener det er viktig at lovverket gir adgang til gjeldsforhandlinger fra et så tidlig tidspunkt som mulig.

Utvalgets forslag støttes av flere instanser. Andre er klart negative til utvalgets forslag og mener det er

vanskelig å se noe behov for en slik regel, som de mener kan føre til ubegrunnede krav om gjeldsforhandling.

Departementet er kommet til at utvalgets forslag ikke bør følges opp. Utgangspunktet bør fortsatt være at insuffisiente, men likvide skyldnere skal gjøre opp for seg. Forslaget vil gi adgang til at det kan åpnes gjeldsforhandling i situasjoner hvor det ikke er noe reelt behov for en gjeldssanering.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at en regel om at gjeldsforhandling kan åpnes ved insuffisiens, gjør det mulig å begjære gjeldsforhandling selv om skyldneren betjener sine forpliktelser etter hvert som de forfaller. Vilkår for å åpne gjeldsforhandlinger er da at gjelden totalt sett er større enn eiendelene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er av den oppfatning at en slik regel vil ramme mange næringsdrivende unødvendig hardt, særlig nystartede selskaper der det er nokså vanlig at gjelden er større enn egenkapitalen, og støtter departementet i at vilkåret for å åpne gjeldsforhandlinger fortsatt skal være at skyldneren ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller (illikviditet). Selv om gjeldsforhandlinger i mange tilfeller kommer i gang for sent, er det logisk at så lenge man er likvid, skal man gjøre opp for seg på ordinær måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker at loven åpner adgang til gjeldsforhandling ved insuffisiens og ikke bare ved illikviditet, slik også konkursutvalget har foreslått.

Disse medlemmer er opptatt av å forhindre at lovverket bringer virksomheter til opphør på et for tidlig tidspunkt. Et for strengt lovverk vil lett kunne føre til at nyetableringer blir avsluttet før de får bevist at de har livets rett. Ved å åpne adgang til gjeldsforhandling ved insuffisiens vil man kunne bedre muligheten for en refinansiering før situasjonen blir så kritisk at opphør av virksomheten blir vanskelig å unngå.

Disse medlemmer mener at det i risikofaser er viktig at bedriftene holder sine kreditorer orientert om situasjonen. Hvis et behov for gjeldsordning skulle oppstå, vil det bli enklere å overbevise kreditorene om at en gjeldsordning som sikrer videre drift, også er til det beste for kreditorene.

Disse medlemmer foreslår følgende endring i konkursloven § 1:

«§ 1 skal lyde:

En skyldner som ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, eller hvis eiendeler ikke er tilstrekkelig til å kunne gi full dekning for hans forpliktelser, kan begjære åpnet gjeldsforhandling et-

ter reglene i loven for å forhandle med sine fordringshavere om frivillig gjeldsordning eller tvangsakkord.»

3.3 Bør andre enn skyldneren ha rett til å begjære gjeldsforhandling?

Det følger av konkursloven § 1 at det bare er skyldneren som kan begjære åpning av gjeldsforhandling. Utvalget mener en gjeldsforhandling hvor skyldneren ikke på forhånd har vært villig til selv å fremme begjæringen, har små sjanser for å føre frem, og foreslår ikke regler som gir andre enn skyldneren adgang til å begjære åpning av gjeldsforhandling.

Ingen av høringsinstansene uttaler seg om dette spørsmålet. Departementet slutter seg til utvalgets standpunkt.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets synspunkter.

3.4 Gjeldsforhandlingers offentlighet

Det følger av gjeldende lov § 6 at åpningen av gjeldsforhandling er unntatt fra offentlighet. En rekke personer vil likevel bli gjort kjent med at gjeldsforhandling er åpnet, bl.a. ansatte i skyldnerens næringsvirksomhet og alle kjente kreditorer. I praksis har det også vært vanlig at det i massemedia opplyses om åpningen av gjeldsforhandlingen.

Utvalget foreslår ingen endringer i prinsippet om at gjeldsforhandlinger skal unntas fra offentlighet. Det påpekes at det var en viktig målsetting for reformarbeidet at de nye lovreglene om gjeldsforhandlinger blir et reelt alternativ til de helt private gjeldsforhandlinger, og at skyldnere som regel vil ha uvilje mot offentlighet rundt gjeldsforhandlingene.

Bare noen få høringsinstanser har kommentert dette spørsmålet. De instanser som er uenig med utvalget anfører bl.a. at unntaket harmonerer svært dårlig med den meroffentlighet og åpenhet som ellers tilstrebes i vårt samfunn.

Departementet peker innledningsvis på at endringen departementet foreslår i konkursloven § 2 vil innebære at det ikke lenger skal finne sted en innledende, ikke offentlig fase av gjeldsforhandlingen. Etter departementets mening kan det reises tungtveiende argumenter for at forhandlinger om frivillig gjeldsordning skal være offentlige. Departementet mener likevel at det ikke bør innføres et ubetinget påbud om offentlighet, fordi ulempene ved en offentliggjøring i enkelte tilfeller kan være betydelige.

Det foreslås i konkursloven § 6 at åpningen av forhandlingene om frivillig gjeldsordning som hovedregel skal kunngjøres i Norsk lysingsblad og i en avis allminnelig lest på stedet, men at skifteretten i særlige tilfeller kan bestemme at offentliggjøring skal unnlates. Rettsmøter som holdes under en slik forhandling skal også være offentlige.

Komiteens merknader

Komiteen er av den oppfatning at offentlighet skal være et hovedprinsipp i vårt regelverk.

Komiteen er imidlertid klar over at offentlighet i en del tilfeller kan medføre skadevirkninger. Komiteen viser til at departementet har foreslått en regel om at frivillige gjeldsforhandlinger skal kunngjøres i Norsk lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på stedet. I særlig tilfeller kan skifteretten bestemme at offentlighet kan unnlates. Komiteen mener departementets forslag ivaretar både hensynet til offentlighet og til en hensiktsmessig ordning for gjeldsforhandling, og støtter derfor forslaget.

3.5 Fortsettelse av skyldnerens forretningsvirksomhet under gjeldsforhandlingen

Konkursloven § 14 bestemmer at skyldneren beholder rådigheten over sin forretning og sine formuesforhold etter at det er åpnet gjeldsforhandling, men settes under gjeldsnemndas tilsyn i gjeldsforhandlingsperioden.

Utvalget foreslår ingen endringer i disse utgangspunktene, men foreslår at § 14 endres slik at skyldneren pålegges en plikt til å utarbeide driftsbudsjett og finansieringsplan i de tilfeller hvor virksomheten skal drives videre under gjeldsforhandlingen.

Flertallet av høringsinstansene støtter utvalgets forslag. Oslo skifterett foreslår at ordningen gjøres smidigere ved at driftsbudsjett og finansieringsplan bare skal fremlegges dersom gjeldsnemnda krever det.

Departementet støtter utvalgets forslag, jfr. utkastet § 14 nytt tredje ledd. Etter departementets syn vil dette gjøre det enklere å vurdere om det er mulig å nå frem til en gjeldsordning.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets forslag.

3.6 Forholdet til pantaverne

Det følger av gjeldende § 17 annet ledd at gjeldsnemndas samtykke er nødvendig for å gjennomføre tvangssalg over boets faste eiendommer, bruksretter til fast eiendom og driftstilbehør de første seks måneder etter at gjeldsforhandling er åpnet.

Utvalget er kommet til at dette salgsforbudet bør utvides til å gjelde alle skyldnerens eiendeler. Det foreslås også at gjeldsnemnda i den nevnte perioden må gi sitt samtykke til at det gjennomføres tvangsbruk av eiendeler som skyldneren trenger i sin næringsvirksomhet, herunder varelager. Videre skal eiendeler som skyldneren erverver etter åpningen av gjeldsforhandlingen, skal bare kunne omfattes av en pantavtale inngått før dette tidspunktet dersom gjeldsnemnda samtykker i dette.

Det følger av panteloven at en pantaver som har tatt skritt til å inndrive sin fordring, har en ubetinget rett til å nekte salg av pantsatt driftstilbehør og varelager etter at gjeldsforhandling er åpnet. Salgspantsatte eiendeler kan aldri selges uten pantavers samtykke. Utvalgets flertall mener at disse reglene kan gjøre en gjeldsforhandling svært vanskelig, særlig med tanke på fortsatt drift av skyldnerens virksomhet, og foreslår at gjeldsnemnda kan beslutte at skyldneren innenfor sin vanlige næringsvirksomhet kan selge pantsatt driftstilbehør og varelager, og eiendeler beheftet med salgspant. Skifteretten skal ha adgang til å forby salget hvis pantaverens utsikt til dekning blir vesentlig forringet. Utvalgets mindretall er imot den foreslåtte salgsretten, og mener at reglene vil innebære et sterkt inngrep i pantavernes sikkerhet.

Flertallet av de høringsinstansene som har uttalt seg, støtter utvalgets forslag. Noen er imidlertid kritiske til forslagene. Det anføres bl.a. at det er prinsipielt galt at midler fra pantsatte aktiva skal kunne benyttes til å dekke løpende omkostninger knyttet til gjeldsforhandlingen, og at forslaget som åpner for at skyldneren kan avhende pantsatte eiendeler, innebærer et vesentlig inngrep i pantavernes sikkerhet.

Departementet støtter både forslaget om å utvide forbudet mot tvangsdekning de 6 første måneder etter at gjeldsforhandling er åpnet og forslaget om å gi skyldneren en begrenset rett til å selge pantsatte eiendeler under gjeldsforhandling, jf. utkastet § 17. Selv om pantavernes posisjon svekkes noe, vil forslaget gjøre gjeldsforhandling mer anvendelig.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at det har vært dissen i utvalget om hvilke regler som bør gjelde. Komiteen er opptatt av at gjeldsforhandlingsinstituttet skal være anvendelig og praktisk. Komiteen finner det derfor rimelig at pantaverne må akseptere en viss svekkelse av sin posisjon under gjeldsforhandlinger, når dette kan tjene skyldnerens, gjeldsnemndas og de øvrige kreditorenes interesse. Komiteen støtter departementets forslag.

3.7 Forhåndssamtykke ved tvangsakkord

Konkursloven § 31 fastslår at offentlig forhandling om tvangsakkord bare kan åpnes dersom skyldnerens akkordforslag på forhånd er blitt godtatt av minst $\frac{2}{5}$ av de kjente stemmeberettigede fordringshavere. Disse må igjen representere $\frac{2}{5}$ av det samlede beløp av de fordringer som gir stemmerett.

Utvalget mener kravet om forhåndssamtykke bør oppheves fordi dette er en unødvendig og kostbar fremgangsmåte.

Utvalgets forslag støttes av flere høringsinstanser. Bare Bergen byfogdembete går mot, og hevder at man ved å ta bort kravet om forhåndssamtykke åpner for

akkordbegjæringer som kun har til hensikt å forpurre nødvendig konkursbegjæring.

Departementet er enig i utvalgets vurderinger, og slutter seg til forslaget om å sløyfe dette kravet, jf. utkastet § 31.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at kravet om forhåndssamtykke fra 2/5 av fordringshaverne gjør gjeldsforhandlingsinstituttet omstendelig og kostbart, og støtter derfor departementets forslag om å oppheve disse reglene.

3.8 Bør kravet om en viss minste dekning ved tvangsakkord endres?

Etter konkursloven § 43 kan et flertall av kreditorerne binde mindretallet ved å akseptere skyldnerens akkordforslag. Det følger likevel av § 30 annet ledd at en alminnelig tvangsakkord må gå ut på betaling av minst 25 pst. av de alminnelige kreditorers tilgodehaver. Kravene til minstedekning gjelder ikke dersom alle kjente stemmeberettigede kreditorer vedtar akkorden, eller hvis insolvensen skyldes uhell som ikke kan tilregnes skyldneren.

Et samlet utvalg er kommet til at kravet om en viss minstedekning ved tvangsakkord bør opprettholdes. Et flertall i utvalget mener likevel at dagens krav på minimum 25 pst. dekning er for strengt, og foreslår at akkordforslaget kan gi mindre enn 25 pst. dekning, men ikke under 10 pst., hvis det kan godtgjøres at tvangsakkorden likevel vil gi bedre dekning enn konkurs. Et mindretall i utvalget ønsker ikke å endre gjeldende regler, og mener det heller bør søkes å nå frem til regler som gjør at debitor søker akkord på et tidlig tidspunkt. Det anføres også at en virksomhet som bare kan tilby 10 pst. dividende, har ikke de nødvendige økonomiske forutsetninger for å drive videre.

Et klart flertall av høringsinstansene slutter seg til standpunktet til utvalgets mindretall.

Departementet er i likhet med utvalgets mindretall og flertallet av høringsinstansene kommet til at gjeldende regler om minstedekning ved tvangsakkord bør opprettholdes uendret.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at det er bred enighet om at kravet om en viss minstedekning ved tvangsakkord bør opprettholdes, men at det har vært uenighet om hvilken prosentandel som bør legges til grunn. Komiteen viser til at et klart flertall av høringsinstansene går inn for å opprettholde dagens regler. Komiteen støtter departementets synspunkt.

3.9 Pantesikrede fordringer ved tvangsakkord

Det følger av konkursloven § 55 at en tvangsakkord bare omfatter den del av en pantesikret fordring

som faller utenfor pantets verdi. Dette betyr at panthaveren bare kan kreve dividende for den overskytende delen, og den del av den personlige fordringen som ikke dekkes gjennom tvangsakkorden, faller bort. Reduksjonen i den personlige fordringen fører imidlertid ikke samtidig til en tilsvarende reduksjon i selve *panteretten*. Panteretten vil dermed fortsatt bestå fullt ut; hvis de pantsatte eiendelene senere stiger i verdi, vil panthaveren få glede av denne verdistigningen selv om den personlige fordringen er falt bort gjennom tvangsakkorden.

Utvalget drøfter om en tvangsakkord bør ha virkning også i forhold til panteretten, og foreslår en regel som går ut på at pantheftelser som ligger utenfor pantets antatte verdi, skal falle bort ved tvangsakkord. Utvalget har i sin vurdering lagt hovedvekten på de økte muligheter til å nå frem til en vellykket gjeldsforhandling som dette gir.

Utvalgets forslag innebærer at det blir nødvendig å verdsette de av skyldnerens eiendeler som er beheftet med pant. Forslaget går ut på at gjeldsnemnda i utgangspunktet skal foreta verdsettelsen, men at panthaverer med sikkerhet utover pantets antatte verdi kan be skifteretten foreta verdsettelsen ved skiftetakst.

Høringsinstansene er delt i synet på utvalgets forslag. De som er kritiske til at gjeldsnemnda skal foreta verdsettelsen påpeker bl.a. at verdsettelsen blir usikker og at panthaver vil miste muligheten til å dra fordel av senere verdistigning. Man mener videre at det må være uriktig å overlate verdsettelsen til gjeldsnemnda alene uten at panthaverne tas med i behandlingen. Enkelte stiller seg noe tvilende til at verdsettelsen skal kunne bringes inn for skifteretten, og viser til at en skiftetakst erfaringsmessig ligger til dels betydelig lavere enn markedsverdien.

Departementet slutter seg til utvalgets regel om at pantheftelser som ligger utenfor pantets verdi, faller bort ved tvangsakkord, jfr utkastet § 31. Forslaget kan etter departementets mening bidra til å sikre et bedre økonomisk grunnlag for videre drift av skyldnerens virksomhet, noe som igjen kan føre til flere vellykkede gjeldsforhandlinger.

I hovedtrekk følger departementet videre opp utvalgets forslag til prosedyre for verdsettelse av de pantsatte eiendelene. På grunn av panteobjektene karakter antar departementet imidlertid at det kan være behov for å oppnevne andre skjønnsmenn enn dem som vanligvis benyttes ved skiftetakst. Av denne grunn foreslår departementet at skifteretten i særlige tilfeller kan fravike de alminnelige satsene som gjelder for godtgjørelse av skjønnsmenn.

Utvalget foreslår i sitt utkast at panthaveren bare skal dekke kostnadene ved skiftetakst dersom gjeldsnemndas verdsettelse opprettholdes fullt ut. Departementet foreslår at panthaveren skal dekke kostnadene dersom gjeldsnemndas verdsettelse opprettholdes eller endres med mindre enn 10 pst. Det bør dessuten

være adgang til å få overprøvet skiftetaksten ved overtakst.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets forslag om at panteheftelser som ligger utenfor pantets verdi, skal falle bort ved tvangsakkord. Komiteen er enig med departementet i at en slik regel kan sikre et bedre økonomisk grunnlag for videre drift av skyldnerens virksomhet, og dermed igjen føre til flere vellykkede gjeldsforhandlinger. Komiteen er også enig i departementets forslag til prosedyre for verdsettelse av de pantsatte eiendelene.

3.10 Avstemningsmøte eller skriftlig avstemning over akkordforslaget?

Det følger av konkursloven § 35, jf. § 40 at det ved tvangsakkord skal avholdes et møte hvor det skriftlig skal stemmes over skyldnerens akkordfor-
slag.

Utvalget uttaler bl.a. at bestemmelsen om at det alltid skal avholdes avstemningsmøte fremstår som nokså tungvint. Hensynet til kreditorene tilsier at utgangspunktet bør være et avstemningsmøte, men skifteretten bør likevel kunne bestemme at avstemningen over et akkordfor-
slag skal foregå uten at det avholdes avstemningsmøte.

Alle høringsinstanser som har uttalt seg om utvalgets forslag, støtter dette.

Departementet uttaler bl.a. at det i praksis er relativt sjelden at kreditorer møter på avstemningsmøter. På denne bakgrunn virker det noe unødvendig å opprettholde et krav om et slikt møte som lovens hovedregel, og departementet er kommet til at avstemningsmøte ikke skal avholdes uten at skifteretten etter begjæring fra gjeldsnemnda bestemmer det, jf. utkastet §§ 35, 38 a og 40. I tråd med forslaget til Den norske Dommerforening går imidlertid departementet inn for at det som hovedregel skal avholdes et fordringshavermøte i gjeldsnemndas regi.

Komiteens merknader

Komiteen støtter forslaget om å oppheve regelen om at det alltid skal avholdes avstemningsmøte. En slik regel gjør prosessen unødvendig tungvint, ikke minst på bakgrunn av de muligheter den teknologiske utviklingen gir til å treffe beslutninger i fellesskap uten å møtes personlig. Komiteen vil også peke på at avstemningsmøter fungerer dårlig i praksis i dag, og at det er sjelden at kreditorer møter på slike møter. Komiteen er enig med departementet i at avstemningsmøte ikke skal avholdes med mindre skifteretten etter begjæring fra gjeldsnemnda bestemmer det. Komiteen støtter forslaget om at det som hovedregel skal avholdes et fordringshavermøte i gjeldsnemndas regi, der kreditorene kan stille spør-

mål og drøfte ulike sider ved akkordforslaget og skyldnerens økonomi.

3.11 Bør erstatningsbeløp og straffebøter omfattes av en tvangsakkord?

Det vises til at det er vedtatt endringer i gjeldsordningsloven § 4-8 som går ut på at straffebøter og erstatnings- og oppreisningsbeløp for skade voldt ved en straffbar handling, ikke skal omfattes av en gjeldsordning etter gjeldsordningsloven.

Utvalget har vurdert om en tilsvarende regel også bør gjøres gjeldende ved tvangsakkord, men etter utvalgets syn foreligger det ikke tilstrekkelige tungtveiende grunner til å foreslå noen endringer i rettstilstanden på dette felt.

Ingen høringsinstanser har hatt merknader til dette.

Departementet er enig med utvalget. Det vises til at gjeldsordningslovens regler gjelder personlige skyldnere, mens konkurslovens regler om tvangsakkord i praksis først og fremst har betydning når en næringsvirksomhet får betalingsproblemer.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets synspunkt.

3.12 Gjeldsforhandlingens lengde

Konkursloven inneholder ingen absolutt grense for hvor lenge en gjeldsforhandling kan pågå. Det fremgår imidlertid av § 57 at skifteretten skal åpne konkurs hvis skyldneren «ikke innen rimelig tid har fremsatt forslag til frivillig gjeldsordning eller tvangsakkord».

Utvalget mener at det er svært viktig å få til en rask avklaring av situasjonen ved en gjeldsforhandling, og foreslår som lovens hovedregel at skifteretten kan innstille gjeldsforhandlingen og åpne konkurs hvis gjeldsforhandlingen ikke er avsluttet innen 6 måneder. I unntakstilfeller skal skifteretten ha adgang til å forlenge fristen.

Utvalgets forslag støttes av flere instanser, mens enkelte foreslår at fristen heller bør settes til ni måneder eller ett år.

Departementet slutter seg til utvalgets forslag, jf. utkastet § 57. Den foreslåtte adgangen til fristforlengelse vil hindre at konkurs åpnes i de tilfellene der det ikke er mulig å avslutte gjeldsforhandlingen i løpet av seks måneder.

Komiteens merknader

Komiteen er opptatt av at partene i en gjeldsforhandling får rask avklaring av situasjonen, og støtter forslaget om at skifteretten kan innstille gjeldsforhandlingen og åpne konkurs i skyldnerens bo dersom gjeldsforhandlingen ikke er avsluttet innen 6 måneder etter avsigelse av åpningskjennelsen. Komiteen er

av den oppfatning at 6 måneder som hovedregel bør være en rimelig frist, men ser at det kan være behov for fristforlengelse i noen tilfeller. Komiteen støtter derfor også forslaget om at skifteretten i unntakstilfeller kan forlenge fristen.

4. ENDRINGER I KONKURSLOVENS ANNEN DEL OM KONKURS

4.1 Behovet for endringer

På 1980- og først på 90-tallet fant det sted en sterk økning i antallet konkurser. Langt de fleste konkurser skjer i små bedrifter. Samtidig blir en stadig større andel av konkursboene innstilt uten at det skjer noen utbetaling til kreditorene, fordi boets midler ikke engang strekker til å bekoste selve bobehandlingen (konkursloven § 135).

Økningen i antallet innstillingsboer skyldes for en stor del den vide pantsettelsesadgangen som panteloven av 1980 åpnet for. En praktisk konsekvens av den vide pantsettelsesadgangen er at det finner sted en omfattende abandonering i konkursboene. Med dette menes at boet opphever sitt beslag i den pantsatte eiendelen slik at rådigheten over denne faller tilbake til skyldneren (såkalt egentlig abandonering), eller at eiendelene overføres direkte fra boet til panthaveren (uegentlig abandonering eller overføring til panthaver). En annet trekk ved utviklingen er den hyppige bruken av forenklet bobehandling som regelen i konkursloven § 141 åpner for.

For utvalget har det fremstått som en av de viktigste målsettinger å forenkle bobehandlingsreglene slik at de passer for de små og normale boene, samtidig som reglene blir såpass fleksible at de også åpner for en tilfredsstillende saksbehandling i større og tyngre konkursboer. Bobehandlingen i det høye antallet innstillingsboer er i realiteten helt summarisk. Etter utvalgets syn er det dessuten gode grunner som taler for en viss begrensning av pantsettelsesadgangen.

Departementet kan langt på vei slutte seg til utvalgets innvendinger til at det bare finner sted en helt overfladisk og summarisk bobehandling i mange av dagens innstillingsboer. De forenklinger i bobehandlingsrutinene som foreslås, vil i sum kunne frigjøre ressurser til boet, og dermed bidra til en grundigere bobehandling.

Videre blir Justisdepartementets garantiordning for fortsatt bobehandling utvidet til også å omfatte sivilrettslig forfølgning. Straffbare forhold og andre misligheter i forbindelse med konkurs kan for øvrig ikke bare søkes bekjempet ved hjelp av konkurslovgivningen. Departementet peker i den forbindelse særlig på nytten av den nylig vedtatte revisjonen av aksjelovgivningen, der bl.a. minste tillatte aksjekapital ble høynet. Departementet er ellers enig med utvalget i at maktforholdet mellom panthaver og bo bør kunne endres noe i boets favør.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at antall konkurser har økt og at en stadig større del av konkursboene blir innstilt fordi det ikke finnes midler i boene.

Komiteen vil understreke betydningen av å forenkle reglene om bobehandling, slik at de er hensiktsmessige for de små og normale boene, samtidig som reglene er såpass fleksible at de åpner for en tilfredsstillende saksbehandling i større og tyngre boer. Komiteen er tilfreds med at de forenklinger som foreslås i bobehandlingsrutinene vil frigjøre ressurser til boet, og dermed bidra til en grundigere bobehandling.

4.2 Generelt om forenkling av bobehandlingen

Konkursloven § 141 om «forenklet bobehandling» åpner bl.a. for at oppnevning av kreditorutvalg gjøres avhengig av at medlemmene ikke tar seg betalt for oppgaven, at borevisor ikke oppnevnes og revisjonen av skyldnerens regnskaper innskrenkes, at skiftesamlingens kompetanse og oppgaver overlates til bostyret etter den første skiftesamlingen og at omfanget av hva det skal redegjøres for i boinnberetningen kan innskrenkes. Utviklingen siden den nye konkursloven ble vedtatt, har forsterket tendensen til at kreditorene har lite å hente i boene. Forenkling av bobehandlingen i medhold av § 141 er derfor i dag blitt den store hovedregel.

Som en sammenfatning kan en si at utvalgets endringsforslag går ut på å overlate mer myndighet og flere oppgaver til bostyreren på bekostning av mer tungroddede boorganer som kreditorutvalg og skiftesamling. Videre ønsker man å avlaste skifterettene for enkelte arbeidsoppgaver. Reglene om forenklet bobehandling i dagens § 141 oppheves, og de forenklinger regelen gir anvisning på, innarbeides langt på vei i lovens øvrige paragrafer.

De aller fleste høringsinstansene som uttaler seg mer generelt om behovet for forenklinger, slutter seg til utvalgets syn. Enkelte mener imidlertid at de mange enkeltforslagene i for stor utstrekning vil redusere kreditorenes innflytelse under bobehandlingen. Norsk Presseforbund mener at en nedtoning av skifterettens og skiftesamlingens rolle under bobehandlingen vil ha negative virkninger for konkursbehandlings åpenhet.

Departementet er enig i at den særskilte regelen om forenklet bobehandling i konkursloven § 141 bør oppheves og at bestemmelsene der i stedet avspeiles i lovens hovedregler om saksbehandlingen. Departementet kan vanskelig se at endringene i urimelig grad vil skje på bekostning av kreditorenes interesser. Endringene vil for en stor del bare innebære en lovtilpassning av den praksis som allerede føres. Departementet kan heller ikke se at de foreslåtte forenklingene vil ha negative virkninger for konkursprosessens åpenhet.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets synspunkter.

4.3 Bostyrer og kreditorutvalg

4.3.1 Sammendrag

Innledning

Etter gjeldende konkurslov utgjør bostyreren, kreditorutvalget, skiftesamlingen og revisoren konkursboets organer. På boets vegne er det bostyreren som disponerer over formuen. Bostyreren oppnevnes av skifteretten og skal som regel være advokat. Den sentrale bestemmelsen om bostyrerens plikter og oppgaver er konkursloven § 85. Dagens lov bygger på at bostyreren i sitt arbeid skal assisteres og kontrolleres av representanter fra kreditorene. Disse representantene utgjør kreditorutvalget og skal i utgangspunktet velges av kreditorene på den første skiftesamlingen.

Bostyrer og kreditorutvalg utgjør til sammen bostyret. Bostyreren skal så vidt mulig treffe sine beslutninger i samråd med kreditorutvalget i alle spørsmål av vesentlig betydning.

Bør ordningen med midlertidig bostyrer oppheves?

Skifteretten skal «straks» etter konkursåpning oppnevne en bostyrer. Dette er i første omgang bare en midlertidig bostyrer. Endelig oppnevning av bostyrer foretas først når kreditorene har fått anledning til å uttale seg på den første skiftesamlingen i boet. I praksis er det svært sjelden at den midlertidige bostyrer ikke blir valgt til fast bostyrer. Utvalget foreslår derfor at den bostyrer som skifteretten oppnevner straks etter konkursåpning, ikke lenger skal være en midlertidig bostyrer, men den endelige bostyrer.

Bare Den norske Bankforening/Sparebankforeningen i Norge går mot forslaget. De uttaler bl.a. at det vil være prinsipielt uriktig å oppnevne bostyrer uten at kreditorene har fått mulighet til å øve innflytelse på valget.

Departementet er enig med utvalget og flertallet av høringsinstansene i å avskaffe ordningen med at bostyreren i første omgang oppnevnes midlertidig.

Bør kreditorutvalg være obligatorisk?

I utgangspunktet skal utvalget velges av kreditorene på den første skiftesamlingen. Til slikt valg kreves imidlertid at det avgis stemmer som til sammen representerer minst 1/5 av det samlede beløp av de fordringer som gir stemmerett. Hvis ikke oppnevner skifteretten kreditorutvalget. Det er sjelden andre kreditorer enn konkursrekvirenten som møter på første skiftesamling. Utvalget blir dermed vanligvis oppnevnt av skifteretten.

Utvalget foreslår at ordningen med obligatorisk kreditorutvalg oppheves og at kreditorutvalg heretter bare skal opprettes når «særlige grunner» taler for det. Utvalget mener samtidig at det er uaktuelt å avskaffe

ordningen med kreditorutvalg helt, da det i større og uoversiktlige konkursboer normalt vil være behov både for kreditorutvalg og bostyre.

Høringsinstansene er delt i synet på forslaget om å oppheve kreditorutvalg som en obligatorisk ordning.

Departementet er kommet til at kreditorutvalg bør oppnevnes i mindre utstrekning enn det loven legger opp til i dag, men at man ikke bør gå så langt som utvalget. Departementet foreslår at kreditorutvalg skal oppnevnes dersom boets størrelse eller vanskelighetsgrad eller forholdene for øvrig tilsier det, jf. utkastet § 77. Departementet legger videre opp til en behandlingsmåte som sikrer kreditorene rett til å uttale seg om spørsmålet, før skifteretten tar stilling til om kreditorutvalg skal oppnevnes, jf. utkastet § 83.

Andre oppgaver for bostyreren

Utvalget foreslår at bostyreren pålegges en del oppgaver som i dag ikke følger av konkursloven. Det er her dels snakk om presiseringer og videreføringer av bostyrerens oppgaver også etter dagens lov, dels nye oppgaver og dels oppgaver som bostyrer overtar fra andre boorganer.

Departementet har fulgt opp utvalgets forslag med unntak av ett forslag om at bostyreren, ikke skifteretten, skal gi melding til Konkursregisteret om åpning og avslutning av konkurs, etter innvendinger i høringsrunden. For øvrig har forslagene ikke møtt motstand under høringen.

I proposisjonen sidene 69 og 70 gjennomgås de ulike forslagene som i hovedsak overfører ansvaret for ulike praktiske oppgaver fra skifteretten til bostyreren og presiserer enkelte oppgaver i lovteksten.

4.3.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i forslaget om at den bostyrer som skifteretten oppnevner straks etter konkursåpning skal være den endelige bostyrer.

Komiteen viser til at det er delte syn på forslaget om å oppheve kreditorutvalg som en obligatorisk ordning.

Komiteen mener det vil være hensiktsmessig med en skjønnsmessig regel på dette området. En slik regel vil gjøre det mulig å oppnevne kreditorutvalg i de tilfeller forholdene tilsier det, for eksempel ut fra boets størrelse eller vanskelighetsgrad. I andre tilfeller kan det unnlates å oppnevne kreditorutvalg. Komiteen mener det er av vesentlig betydning at kreditorene får uttale seg om dette spørsmålet før skifteretten tar det endelige standpunkt om eventuell oppnevning av kreditorutvalg. Komiteen støtter følgelig departementets forslag.

Komiteen støtter departementets forslag om å gi bostyreren en del oppgaver som i dag ikke følger av konkursloven.

4.4 Skiftesamlingen

4.4.1 Sammendrag

Innledning

Skiftesamlingen er et møte av kreditorene under ledelse av skifteretten. Skiftesamlingen er boets høyeste organ.

Det har alltid vært et problem at få kreditorer finner det bryet verdt å møte frem til skiftesamlingene. Etter gjeldende lov kan skiftesamlingen bare treffe vedtak når minst $\frac{1}{5}$ av den stemmeberettigede fordringsmassen i boet stemmer for vedtaket. På grunn av det lave oppmøtet blant kreditorene, fører denne regelen til at skiftesamlingen sjelden er vedtaksfør.

Utvalget hevder at skiftesamlinger i praksis er et forsinkende og fordyrende element i bobehandlingen. Det foreslås ingen endringer i kreditorenes adgang til å begjære skiftesamling avholdt (konkursloven § 92), men utvalget går inn for at skiftesamlingens rolle under bobehandlingen tones noe ned når det gjelder praktiske gjøremål.

Departementet deler utvalgets generelle syn på behovet for å nedtone skiftesamlingens rolle under bobehandlingen.

Bør det være en obligatorisk første skiftesamling?

Utvalget foreslår å avskaffe ordningen med en obligatorisk første skiftesamling. I stedet foreslås at skifteretten kan innkalle til skiftesamling dersom retten mener det er behov for det.

Høringsinstansene er delt i synet på forslaget. De høringsinstanser som går imot forslaget peker på at samlingen gir kreditorene en mulighet til å orientere seg om situasjonen, og peker på at det er viktig for fremdriften i bobehandlingen at bostyreren må møte i skifteretten relativt kort tid etter konkursåpning.

Departementet er kommet til at dagens ordning med en obligatorisk første skiftesamling bør beholdes.

Fordringsprøvingen

Prøvingen av de anmeldte fordringene skal etter dagens hovedregel skje i skiftesamling. I svært mange av dagens boer besluttes det imidlertid forenklet bobehandling etter § 141. Forenklingen går bl.a. ut på at skiftesamlingens kompetanse og oppgaver overlates til bostyret. I slike tilfeller er det noe uklart hvordan de gjeldende reglene om fordringsprøving skal praktiseres.

Utvalget foreslår at fordringsprøvingen skal foregå i et bostyremøte, evt. foretas av bostyrer alene, hvis det ikke blir besluttet særskilt at den skal foregå på skiftesamling.

Noen av høringsinstansene mener at utvalgets forslag ikke går langt nok, mens andre går imot å forenkle fordringsprøvingen.

Departementet er enig i at dagens ordning bør forenkles, men mener at det bør være mulig å gå enda lengre enn det utvalget har foreslått, jf. utkastet §§ 110 til 114. Den ordning departementet foreslår går i korte trekk ut på at fordringsprøvingen skal foretas av bostyreren, eller av bostyret hvis det er opprettet kreditorutvalg. Unntaksvis kan prøvingen likevel skje på skiftesamling når dette er bestemt i medhold av de alminnelige reglene for avholdelse av skiftesamling. Videre foreslås forenklinger av det arbeidet bostyrer skal utføre forut for den formelle prøvingen.

Særlig om offentlighet under skiftesamlingene

Utgangspunktet i dag er at skiftesamlinger - som alle andre rettsmøter - er offentlige. Utvalget foreslår en presisering i konkursloven om at offentligheten kan utelukkes fra skiftesamlingene når retten finner det hensiktsmessig.

Under høringen har Norsk Presseforbund gått imot utvalgets forslag.

Departementet er kommet til at offentlighetens adgang til skiftesamlinger ikke bør begrenses.

Konsekvenser for lovens øvrige regler om skiftesamling

I proposisjonen vurderes enkelte andre endringer i reglene om skiftesamling som aktualiseres som følge av forslaget om å nedtone skiftesamlingens rolle under bobehandlingen.

Etter konkursloven § 106 kan skifteretten midlertidig beslutte at skyldneren eller skyldnerens familie skal tilstås underholdsbidrag av boets midler. Etter skiftesamlingen treffes så endelig vedtak. Departementet finner det lite hensiktsmessig å påby innkalling av skiftesamling utelukkende av hensyn til bidrag, og har derfor tilpasset lovteksten til den situasjon at det ikke holdes noen skiftesamlinger etter at retten har truffet sin beslutning om tilståelse av underholdsbidrag.

Etter dagens § 119 skal spørsmålet om fortsatt drift av skyldnerens næringsvirksomhet forelegges for skiftesamlingen, men det er bostyret som treffer avgjørelsen. Utvalget foreslår å omgjøre dette til en «bør»-regel, noe departementet slutter seg til.

Etter dagens § 124 skal det avholdes skiftesamling til avstemning over skyldnerens forslag til tvangsakkord under konkurs. Reglene foreslås endret til at det i utgangspunktet skal holdes skriftlig avstemning.

Når det er aktuelt å innstille bobehandlingen etter § 135 på grunn av manglende midler i boet, skal det i dag alltid innkalles til skiftesamling. Utvalget foreslår at skifteretten her skal kunne innstille boet uten først å innkalle til skiftesamling dersom dette anses unødvendig, et forslag departementet følger opp.

4.4.2 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at det er delte syn på utvalgets forslag om å avskaffe skiftesamlingen. Komiteen mener det er viktig å opprettholde ordningen med obligatorisk skiftesamling fordi den gir kreditorene mulighet til å orientere seg om situasjonen og komme med synspunkter på den. Det har også betydning for bobehandlingens fremdrift. Komiteen støtter derfor departementets forslag om å opprettholde ordningen med obligatorisk skiftesamling.

Komiteen har merket seg at de aller fleste høringsinstansene støtter utvalgets forslag om å forenkle reglene om fordringsprøvingen, og at både Den norske Dommerforening og Oslo Skifterett mener utvalgets forslag ikke går langt nok. Komiteen støtter departementets forslag til forenklinger, og vil understreke at de nye reglene ivaretar kreditorens interesser ved at kreditorene har mulighet til å være til stede under fordringsprøvingen, uttale seg i saken og til å reise tvist. Komiteen støtter også regelen om at det unntaksvis skal være skiftesamlingen som foretar fordringsprøvingen.

Komiteen mener offentlighetsprinsippet skal være hovedregelen innenfor rettspleien, og er derfor tilfreds med at offentlighetens adgang til skiftesamlinger ikke begrenses.

Komiteen har ingen merknader til de øvrige endringene i reglene om skiftesamling.

4.5 Slutning og utlodning

Konkursloven kapittel XV har regler om slutningen av boet, utlodning og utbetaling av dividende. Lovene opererer med tre typer utlodninger; foreløpige utlodninger, sluttutlodninger og etterutlodninger.

Ifølge utvalget er dagens lov tungvint og formalistisk når den krever at slutningen skal skje i skiftesamling og sluttutlodningen i rettsmøte. Utvalget foreslår derfor at skifteretten skal kunne ta boet opp til slutning uten at det avholdes skiftesamling. Videre foreslås at bostyreren skal foreta utlodningen, men at den kan påklages til skifteretten.

Flere høringsinstanser er positive til endringene, mens Næringslivets Hovedorganisasjon mener at slutningen av boet fortsatt bør skje i skiftesamling, da dette vil gi en bedre faktisk kontroll og en gunstig signaleffekt overfor omverdenen.

Departementet følger i hovedtrekk opp utvalgets forslag til forenklinger i prosedyren for slutning og utlodning, jf. utkastet §§ 127 til 132. Skifterettens beslutning om å ta boet opp til slutning, vil fortsatt være en rettsavgjørelse som f.eks. kan angripes ved kjæremål.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets forslag til forenklinger i prosedyren for slutning og utlodning.

4.6 Regnskapsførers og revisors bistandsplikt

Utvalget foreslår lovfestet en regel om at skyldnerens regnskapsfører og revisor skal ha plikt til å utlevere til boet regnskaper og regnskapsmateriale vedrørende skyldneren. Regnskapsfører og revisor skal også ha plikt til å bistå boet med opplysninger om skyldnerens regnskaps- og forretningsførsel.

I juridisk teori har det vært noe omdiskutert i hvilken grad revisor og regnskapsfører har tilbakeholdsrett i skyldnerens regnskaper og regnskapsmateriale, dersom vedkommende ikke har fått oppgjør. I utvalgets lovutkast slås det klart fast at utleveringsplikten skal gjelde selv om honorar for utført arbeid ikke er betalt. Bakgrunnen for å lovfeste en slik bistandsplikt er bl.a. at revisor og regnskapsfører vil kunne sitte inne med opplysninger av helt sentral betydning for bostyret.

Alle høringsinstansene som har uttalt seg er i utgangspunktet enig i utvalgets syn. Skattedirektoratet går imidlertid som eneste høringsinstans imot at utleveringsplikten ikke skal gjelde regnskapsmateriale som revisor eller regnskapsfører selv har utarbeidet. Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening advarer mot en slik løsning.

Departementet slutter seg til utvalgets forslag, og mener det er tvilsomt om forslaget egentlig innebærer noe nytt i forhold til gjeldende rett. Departementet er enig med utvalget - og flertallet av høringsinstansene - i at revisor eller regnskapsfører bør ha tilbakeholdsrett i egenprodusert regnskapsmateriale.

Departementet mener videre at revisors eller regnskapsførers utleverings- og opplysningsplikt også bør gjelde i forhold til gjeldsnemnda under gjeldsforhandlinger, slik det også er foreslått i NOU 1997:9 om revisjon og revisorer, jf. forslaget til § 18 a og § 101.

Departementet følger ikke opp et forslag fra revisorforeningene om at bostyreren skal ha en ubetinget plikt til å gi skyldnerens revisor anledning til å kommentere eventuell kritikk fra boet før innberetningene avgis. Dette vil kunne skape unødige forsinkelser i bobehandlingen.

Komiteens merknader

Komiteen vil understreke at skyldnerens regnskaper og regnskapsmateriale naturlig nok vil inneholde opplysninger av sentral betydning for bostyret. Komiteen er derfor enig i at revisor og regnskapsfører skal ha plikt til utlevere dette materialet, og til å bistå boet med opplysninger om skyldnerens regnskaps- og forretningsførsel.

Komiteen mener likevel det er rimelig at revisor og regnskapsfører får tilbakeholdsrett i egenprodusert materiale dersom vedkommende ikke har fått oppgjør eller det stilles sikkerhet for vederlaget for utført arbeid.

Komiteen har for øvrig ingen merknader til departementets forslag.

4.7 Borevisor

Det følger av gjeldende konkurslov § 90 at det i utgangspunktet skal oppnevnes revisor i alle konkursboer. Oppnevningen foretas av skifteretten.

Fra denne hovedregelen gjør § 141 første ledd nr. 3 og 4 visse unntak. For det første kan skifteretten som ledd i en forenklet bobehandling bestemme at revisjonen av skyldnerens regnskaper og forretningsførsel skal skje «i mindre utstrekning eller på annen måte enn bestemt i § 90». Dette betyr også at skifteretten helt kan unnlate å oppnevne borevisor. For det andre kan skifteretten bestemme at revisjonen av boets regnskaper skal utføres av skifteretten selv eller av kreditorutvalget. Disse unntaksreglene benyttes hyppig i praksis, hovedsakelig av økonomiske grunner.

Utvalget mener unntaksreglene i § 141 første ledd nr. 3 og 4 brukes for ofte, og foreslår at loven ikke skal gi adgang til å unnlate å oppnevne revisor eller til helt å unnlate at revisor skal gjennomgå *skyldnerens* regnskaper og forretningsførsel. Utvalget foreslår videre at det ikke skal være adgang til å innsnevre revisjonen av *boets* regnskaper ut over det som allerede i dag følger av § 141 første ledd nr. 4, dvs. at revisjonsoppgaven kan overlates til andre. Bostyreren har etter utvalgets øvrige enkeltforslag generelt sett fått en sterkere og mer selvstendig stilling enn i dag, og dette gjør det spesielt viktig med regler som sikrer at boets regnskaper undergis en grundig revisjon. Utvalget foreslår ellers at revisor alltid skal oppnevnes umiddelbart etter konkursåpningen.

En rekke høringsinstanser støtter forslaget om at det skal oppnevnes revisor i alle konkursboer, men noen høringsinstanser mener at en borevisorordning ikke bør være obligatorisk. Disse instansene peker dels på at en obligatorisk ordning vil bli for kostbar og at det heller ikke alltid vil være behov for en egen borevisor. Den norske Dommerforening lanserer ideen om «en form for konkurstilsyn med mer eller mindre fast tilsatte revisorer til å utføre de ulike kontrolloppgaver».

Selv om det generelt kan anføres gode grunner for en egen revisor under bobehandlingen, mener departementet at det kan reises innvendinger mot at revisoroppnevning skal være obligatorisk i alle boer. Innvendingene knytter seg bl.a. til den kostnadmessige siden ved en slik ordning, og til at det ikke i alle boer synes å være behov for en egen borevisor. Skifterettene bør derfor fortsatt ha en viss adgang til å gjøre unntak fra dette kravet.

Departementet følger heller ikke opp utvalgets forslag om at oppnevningen alltid skal skje umiddelbart etter konkursåpningen. Departementet mener at det fortsatt bør være opp til skifterettens skjønn om oppnevningen av revisor skal utsettes.

Når det gjelder gjennomgåelsen av og kontrollen med boets regnskaper, mener departementet - i likhet med utvalget - at denne ikke bør kunne reduseres eller

utelates helt. Hvis det verken er oppnevnt borevisor eller kreditorutvalg i boet, forutsetter departementets forslag at skifteretten må oppnevne en person særskilt til å revidere boets regnskaper.

Man kan innvende mot departementets ordning at den foreslåtte obligatoriske kontrollen av boets regnskaper og utbetalinger vil komme på et for sent tidspunkt. Departementet går på den annen side ikke så langt som utvalget i å redusere de eksisterende mulighetene for kontroll av bostyrerens arbeid.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg dagens situasjon, der hovedregelen er at det skal oppnevnes revisor i alle konkursboer. Unntaksreglene i § 141 første ledd nr. 3 og 4 benyttes ofte, hovedsakelig av økonomiske grunner.

Komiteen mener hovedregelen bør være at det oppnevnes revisor, men at det ikke er hensiktsmessig med en obligatorisk ordning. Komiteen viser til at en obligatorisk ordning vil bli kostbar, og at ikke alle boer vil ha behov for egen borevisor. Komiteen støtter departementets forslag.

Komiteen mener at regnskaper i alle boer bør gjennomgås og kontrolleres, og støtter departementets forslag om at skifteretten må oppnevne en person særskilt til å revidere boets regnskaper i de tilfeller det ikke er oppnevnt borevisor eller kreditorutvalg.

4.8 Oppbevaring av skyldnerens regnskaper etter konkursens avslutning

Konkursloven har ingen regler om sikring og oppbevaring av skyldnerens regnskaper etter at bobehandlingen er avsluttet.

Utvalget foreslår å lovfeste at bostyreren skal ha plikt til «å sikre og bevare skyldnerens regnskaper og regnskapsmateriale så langt disse er av betydning for bobehandlingen, i samsvar med forskrifter gitt av departementet».

Flere instanser synes positive til utvalgets forslag. Andre mener boet bør kunne makulere regnskapene etter slutningen av boet.

Departementet mener det pga. kostnadene vil føre for langt å overføre skyldnerens oppbevaringsplikter etter regnskapslovgivningen til konkursboet. Departementet foreslår i stedet lovfestet en ordning som i hovedsak svarer til den ordningen Oslo skifterett skal ha praktisert. Når regnskapsmaterialet ikke lenger kan anses å ha betydning for bobehandlingen, skal bostyreren varsle skyldneren, påtalemyndigheten, skatte- og avgiftsmyndighetene og eventuelle andre kreditorer om at regnskapsmaterialet vil bli makulert dersom ingen innen en nærmere bestemt frist avhenter materialet eller påtar seg å dekke utgiftene til oppbevaring, jf. forslaget til ny § 122 b.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets forslag.

4.9 Forvaltning, salg, abandonering og overføring av boets eiendeler

4.9.1 Sammendrag

Generelt om hvilke interesser bobehandlingen skal ivareta

Gjeldende konkurslov knesetter som prinsipp at det er kreditorenes interesser som først og fremst skal ivaretas gjennom bobehandlingen. Utvalget understreker betydningen av at det også legges vekt på samfunnsmessige hensyn under bobehandlingen. Utvalget påpeker at diskusjonen om hvilke interesser bobehandlingen skal ivareta, har en viktig side til spørsmålet om hvor omfattende pantsettelsesadgangen skal være, og mener at det er grunn til å vurdere nærmere den sterke posisjonen som panthaverne har under selve bobehandlingen.

Etter departementets syn bør loven fortsatt knesette prinsippet om at bobehandlingen primært tar sikte på å ivareta kreditorenes interesser. Andre hensyn som skal tillegges vekt under bobehandlingen må fremstå som sekundære i forhold til kreditorenes interesser.

Selv om departementet er kommet til at det ikke bør innføres vesentlige begrensninger i pantsettelsesadgangen, er departementet enig med utvalget i at det er behov for å gi nærmere lovregler om håndteringen av pantsatte eiendeler i forbindelse med bobehandlingen.

Forvaltningen av boets eiendeler

Konkursloven § 80 har regler om registrering, verdsetting og forsegling av boets eiendeler. Av § 85 fremgår det at bostyrer bl.a. skal «sørge for bevaring og mulig forøkning av boets eiendeler».

Utvalget påpeker at konkursboenes gjennomgående svake økonomiske stilling medfører at forvaltningsopp-gaven får et beskjedent omfang i praksis, og foreslår lovfestet en regel om at panteretten også omfatter nødvendige utgifter til bevaring og tilsyn av pantet, når panthaveren har dekket slike utgifter under en konkurs etter avtale med bostyreren. Hvis ingen av panthaverne frivillig forskutterer slike utgifter, må bostyreren enten la utgiftene bli dekket av boets frie midler, eller avvikle boets engasjement i pantet så raskt som mulig gjennom salg, abandonering eller overføring av eiendelene til panthaver.

Høringsinstansene er delt i synet på forslaget om å utvide panteretten til å omfatte omkostninger til vedlikehold og sikring.

Departementet har vært i noe tvil om det bør innføres en regel som utvider panteretten som nevnt. Når departementet er kommet til at utvalgets forslag bør følges opp, skyldes det at regelen også vil kunne kom-

me boet og de usikrede kreditorene til gode, og at det samfunnsøkonomisk må være lite tjenlig at pantobjektet forringes.

Det vises ellers til forslaget til panteloven § 1-5 bokstav e.

Salg av boets eiendeler

Konkursloven § 117 gir nærmere retningslinjer for hvordan bostyreren skal gå frem ved salg av eiendelene. Bestemmelsen krever at salget skal skje på den måten «som etter forholdene antas å gi størst utbytte».

Boet kan på visse vilkår også kreve en eiendel solgt ved tvangssalg, jf. dekningsloven § 8-15, med utslettende virkning for udekkede pantheftelser. Boet kan ikke kreve tvangssalg dersom det viser seg at boet ikke vil få noen del av salgsubytten og det dessuten er klart at panthaverne ikke skal ha noen dividende.

Boet har for øvrig et visst vern mot at andre gjennomfører tvangssalg under konkursen ved at panthaveren ikke uten bostyrets samtykke kan gjennomføre tvangssalg over boets faste eiendommer, driftstilbehør m.v. de første seks månedene etter at konkursbegjæringen kom inn til skifteretten.

Et samlet utvalg mener bostyrer ikke bør gis en *generell* adgang til å selge overbeheftede eiendeler med utslettende virkning for udekkede pantheftelser, dvs. ut over tvangssalgtilfellene. Utvalgets flertall mener imidlertid at boet skal ha slik adgang enten hvor salget skjer sammen med andre av boets eiendeler og et samlet salg kan forventes å gi større utbytte for boet enn et enkeltvis salg av eiendelene, eller hvor salget skjer som ledd i en samlet overdragelse av hele eller deler av virksomheten med sikte på fortsatt drift etter konkursen.

Utvalgets mindretall mener at det overhodet ikke bør åpnes for at bostyreren kan selge overbeheftede eiendeler med utslettende virkning for udekkede pantheftelser. Mindretallet begrunner dette standpunktet med at regelen innebærer en vesentlig innskrenkning av og angrep på panteretten.

Det er ulike syn på forslaget blant høringsinstansene.

Departementet følger opp forslaget til utvalgets flertall. Forslaget begrenser panthavernes rett til selv å bestemme når pantet skal selges og til hvilken pris. Departementet ser imidlertid på det foreliggende forslaget som et av flere tiltak som kan bidra til å styrke stillingen for boene og de usikrede kreditorene. Den foreslåtte salgsetten er undergitt klare begrensninger, jf. utkastet til konkursloven § 117 a første ledd nr. 1 og 2.

Abandonering av boets eiendeler

En abandonering innebærer at boet opphever konkursbeslaget i forhold til enkelte av eiendelene som

omfattes av beslaget. Eiendelene frigis og skyldneren får tilbake sin fysiske og juridiske rådighet over dem. Lovgivningen inneholder i dag ingen uttrykkelig hjemmel for å abandonere. Det må likevel anses som sikker rett at boet har en generell adgang til å abandonere.

Utvalget foreslår en uttrykkelig lovhjemmel for å abandonere, samt nærmere regler om fremgangsmåten ved abandonering.

Utvalget drøfter deretter to mer spesielle problemstillinger.

Dersom skyldneren i forbindelse med sin ervervsvirksomhet leier en fast eiendom når konkursen inntrer, må boet ta stilling til om det skal tre inn i leieavtalen eller ikke. Ønsker boet ikke å tre inn i avtalen, skal eiendommen innen 4 uker stilles til utleierens rådighet. I denne forbindelse kan det oppstå spørsmål om boet kan oppfylle plikten til å «stille det leiete til utleierens rådighet» ved å abandonere det løsøre som måtte befinne seg i lokalene. Etter gjeldende regler kan imidlertid ikke boet abandonere seg bort fra plikten til å foreta nødvendig opprydding og bortskaflse.

Utvalget finner det lite tilfredsstillende at boet i disse tilfellene blir belemret med et massekrav eller med rydde- og flytteutgifter, og foreslår en tilføyelse i dekningsloven § 7-10 annet ledd som klargjør at det leide ikke skal anses stilt til utleierens rådighet før eventuelle eiendeler som befinner seg i lokalene, enten er fjernet eller abandonert.

Den andre problemstillingen gjelder forholdet til eiendeler med et mulig skadepotensial. Utvalget mener at det ikke bør innføres noen begrensninger i adgangen til å abandonere slike eiendeler, men bostyrer skal ha plikt til å varsle eventuelle offentlige myndigheter i tilfeller hvor boet abandonerer en eiendel med et mulig skadepotensial.

Alle høringsinstanser som uttaler seg om dette, er enig med utvalget i at det fortsatt bør være adgang til å abandonere og at instituttet bør lovfestes. I all hovedsak slutter disse høringsinstansene seg også til utvalgets nærmere utforming av reglene på dette punkt.

Departementet er som høringsinstansene enig med utvalget i at det fortsatt bør være en generell adgang til å abandonere eiendeler som er uten økonomisk interesse for boet, og i at det bør gis en uttrykkelig hjemmel for abandonering i konkursloven, samt regler om den nærmere fremgangsmåten ved abandonering.

Enkelte høringsinstanser foreslår at bostyreren skal ha plikt til å varsle rettighetshavere i vedkommende eiendel før abandoneringen gjennomføres. I utvalgets utkast heter det bare at bostyrer «bør» gi slikt varsel. Departementet støtter utvalgets løsning på dette punktet.

Det vises for øvrig til forslaget til ny § 117 b.

Overføring av boets eiendeler til panthaver

Overføring til panthaveren er ikke uttrykkelig regulert i gjeldende konkurslov. Utvalget finner det likevel ikke tvilsomt at boet etter gjeldende rett har adgang til å foreta slike disposisjoner, og mener det bør gis visse regler i konkursloven om overføring til panthaveren.

For det første drøfter utvalget om en overføring til panthaveren skal bygge på frivillighet, eller om bostyrer skal kunne pålegge panthaveren å overta eiendelen. Utvalget har kommet til at det ikke vil fremme forslag om plikt for panthaver til å overta eiendomsretten til pantet, og foreslår at det presiseres i loven at en overføring til panthaveren skal være betinget av dennes samtykke.

Den andre problemstillingen utvalget tar opp, knytter seg til verdsettingen av pantet. Verdsettingen kan skje enten ved at det beregnes en verdi på pantet på overføringstidspunktet eller ved å legge til grunn prisen ved et eventuelt salg i panthaverens regi. Dagens praksis går i retning av at det er salgssummen som legges til grunn ved beregningen av verdien. Utvalget er kommet til at verdien på pantet skal fastsettes i forbindelse med selve overføringen. Dette hevdes å gi en praktisk og effektiv regel. Bostyreren skal forestå verdsettingen. Panthaverens eventuelle restkrav kan nedsettes dersom overføringen bygger på en åpenbart for lav verdsetting av eiendelene.

Den tredje problemstillingen som utvalget drøfter er hvem som bør få fortrinnsretten til overføring dersom flere panthavere ønsker å overta pantet. Utvalgets løsning går ut på at det er panthaveren med dårligst prioritet som skal gis fortrinnsretten hvis flere ønsker å få pantet overført.

Ingen av høringsinstansene har innvendinger mot at en overføring til panthaveren skal være betinget av dennes samtykke. Det er heller ingen som er imot utvalgets forslag om å gi panthaveren med dårligst prioritet fortrinnsretten til å få eiendelen overført. Flere instanser er derimot kritisk til at det skal beregnes en verdi på pantet ved selve overføringen. Etter deres oppfatning bør man i stedet fastholde dagens praksis og legge til grunn prisen som oppnås ved et senere salg i panthaverens regi.

Departementet følger i det vesentligste opp utvalgets forslag til bestemmelse om overføring til panthaver, jf. departementets forslag til ny § 117 c i konkursloven. Når det gjelder spørsmålet om verdsetting av pantet, har departementet valgt å justere utvalgets forslag noe, og har i sitt lovforslag presisert at bostyreren kan velge å bygge på den pris som et salg av pantet utbringer. Departementets forslag inneholder på den annen side ingen begrensninger i bostyrerens adgang til å velge å verdsette pantet allerede på overføringstidspunktet.

4.9.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig med departementet i at en regel som utvider panteretten til å omfatte nødvendige utgifter til bevaring og tilsyn av pantet innebærer en styrking av panthavers stilling og kan komme boet og de usikrede kreditorene til gode.

Komiteen har merket seg at det har vært uenighet i utvalget og blant høringsinstansene om det i spesielle tilfeller skal være adgang for bostyret til å selge overbeheftede eiendeler med utslettende virkning for udekkede pantheftelser. Komiteen ser at forslaget kan føre til en viss svekkelse av panthavers rett til å bestemme over pantet. Komiteen legger imidlertid avgjørende vekt på at forslaget kan bidra til å styrke stillingen for boene og de usikrede kreditorene, og viser til at salgsretten er undergitt klare begrensninger. Komiteen støtter departementets forslag.

Komiteen er videre enig med departementet i at det fortsatt bør være adgang til å abandonere, og at instituttet bør lovfestes.

Komiteen har for øvrig ingen merknader til departementets forslag.

4.10 Miljøhensyn i konkurs

En konkursrammet virksomhet vil kunne etterlate seg visse miljøproblemer. Konkursen reiser spørsmål dels om varsling av forurensningsmyndighetene, dels om hvem som skal bære utgiftene til en eventuell opprydning eller fjerning av det aktuelle forurensningsproblemet.

I dag er bostyreren pålagt å gi melding til fylkesmannen dersom det er etterlatt spesialavfall i boet. Dersom den konkursrammede virksomheten etterlater seg et forurensningsproblem, kan en meldeplikt for boet videre i dag utledes av forurensningsloven § 20 første ledd.

Utvalget foreslår en regel om at bostyreren «plikter å varsle eventuelle offentlige myndigheter som ivaretar offentlige interesser som berører vedkommende eiendel». Den foreslåtte meldeplikten skal imidlertid bare gjelde ved abandonering.

Miljøverndepartementet har foreslått at det gis en generell bestemmelse i konkursloven om meldeplikt for bostyreren. Justisdepartementet er enig i dette. Det fremgår av departementets forslag til konkursloven § 85 at bostyreren skal ha plikt til å melde fra til fylkesmannen «dersom virksomheten antas å kunne medføre forurensninger som ikke er lovlig uten tillatelse etter forurensningsloven». Meldeplikten er ikke begrenset bare til abandoneringstilfellene.

Skyldneren er ansvarlig for å utføre nødvendige tiltak for forhindre eller stanse, fjerne eller begrense virkningen av en forurensning (jf. forurensningsloven § 7). Det offentlige kan i visse tilfeller selv gripe inn med tiltak og kreve refusjon av den ansvarlige (§ 76). Et spørsmål er om boet som sådant kan pålegges å

rydde opp i og fjerne skyldnerens miljøproblemer. En følge av å anse dette som en plikt for boet, er at utgiftene må dekkes som massekrav, dvs. før alle dividende-kravene. En slik plikt foreligger når forurensningen skyldes boets egen virksomhet. Når det gjelder forurensning som er voldt før konkursåpningen, er rettstilstanden mer usikker. Dette kan tale for en nærmere lovregulering, noe som imidlertid vil kreve ytterligere utredning. Departementets avventende syn henger også sammen med tall som departementet har innhentet fra Statens forurensningstilsyn (SFT), og som tyder på at etterlatt spesialavfall m.v. i konkurser neppe utgjør noe omfattende problem.

Et alternativ til en ordning hvor boet holdes masseansvarlig for utgifter knyttet til håndteringen av et forurensningsproblem, kan være å innføre et legalpant til dekning av slike utgifter. Problemene omkring spesialavfall og annen forurensning i konkurs kan også tenkes avhjulpet gjennom en tvungen forsikringsordning.

Departementet er kommet til at det i denne omgang ikke har grunnlag for å foreslå særskilte lovgivningstiltak på dette området, men departementet vil ha dette problemfeltet til observasjon.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets forslag om å innføre en generell bestemmelse om meldeplikt for bostyrer dersom virksomheten antas å kunne medføre forurensninger som ikke er lovlig uten tillatelse etter forurensningsloven. Komiteen er enig i at meldeplikten ikke bare skal gjelde abandoneringstilfellene.

Komiteen har merket seg departementets betraktninger rundt spørsmålet om det bør innføres en plikt for boet til å rydde opp i og fjerne skyldnerens miljøproblemer. Utgifter i forbindelse med opprydningen vil i så fall måtte dekkes som massekrav. Komiteen mener det i utgangspunktet vil være en fordel å ha klare regler for hvem som har ansvar for å rydde opp i miljøproblemer. Komiteen har imidlertid merket seg at departementet har innhentet tall som tyder på at dette ikke er noe omfattende problem, og at det på det nåværende tidspunkt ikke er grunnlag for å foreslå særskilte lovgivningstiltak på området. Komiteen vil be departementet følge nøye med i utviklingen på dette område.

4.11 Økonomisk kriminalitet og andre misligheter i forbindelse med konkurs

Undersøkelser viser at det i så mange som to av tre konkursboer foreligger mistanke om konkurskriminalitet. Ifølge utvalget er det særlig to områder som utpeker seg hvis det skal føres en effektiv innsats mot konkurskriminalitet. Det ene er å sikre at det finnes tilstrekkelige midler til å drive bobehandlingen, det andre er å sikre at påtalemyndigheten har tilstrekkelige ressurser til å følge opp konkurssakene raskt. Utvalget

mener at staten i større utstrekning bør garantere for fortsatt bobehandling.

Utvalget foreslår at det gis en egen bestemmelse om informasjonsplikt for bostyrer og borevisor. Ifølge denne bestemmelsen skal opplysninger om mulige straffbare forhold gis til påtalemyndigheten så tidlig som mulig. Informasjonsplikten skal gjelde straffbare forhold i tilknytning til næringsvirksomheten generelt, og ikke som i dag bare enkelte forhold. Utvalget foreslår også at bostyreren skal ha plikt til å innberette om forhold som kan gi grunnlag for alvorlig kritikk fra Kredittilsynet overfor skyldnerens revisor, og at bostyrer og borevisor skal ha en utvidet plikt til å bistå under etterforskingen mot godtgjørelse fra staten.

Høringsinstansene er overveiende positive til utvalgets forslag til utvidelser av informasjons- og bistandsplikten overfor påtalemyndigheten. ØKOKRIM mener at adgangen til gjøre unntak fra bostyrets plikt til å avgi foreløpig innberetning, jf. § 120, bør være snevrere enn det utvalget legger opp til, og foreslår dessuten at boet i innberetningen skal ha plikt (så langt det er mulig) til å beskrive selskapets insolvenstidspunkt. Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) er som eneste høringsinstans generelt kritisk til utvalgets forslag. NHO frykter at boets midler vil bli brukt til undersøkelser som ikke nødvendigvis vil ha betydning for kreditorenes interesser.

ØKOKRIM tar opp som et særskilt problem de såkalte planlagte konkurser, og mener at det bør gis en regel som hindrer bostyret å selge anleggs- og/eller omløpsmidlene i det konkursrammede selskapet tilbake til skyldneren eller noen som opptre på hans vegne når overdragelsen har karakter av tilbakekjøp av virksomheten eller del av denne.

Departementet gir, som flertallet av høringsinstansene, sin tilslutning til utvalgets forslag til utvidelser og presiseringer av boets informasjons- og bistandsplikt overfor påtalemyndigheten, men følger ikke opp ØKOKRIMs forslag. Det vises til forslaget til § 120 og ny § 122 a.

Departementet mener som utvalget at det er behov for å tilføre boene flere midler som kan benyttes til bobehandlingen. En mulighet kunne være å heve rekvirentansvaret (dvs. det beløp den som begjærer konkurs må innbetale til skifteretten til sikkerhet for boomkostningene - pr. i dag kr 20 000) kombinert med en reduksjon av det offentlige gebyret ved konkurs, slik Konkursrådet har foreslått. Departementet er imidlertid kommet til at rekvirentansvaret og konkursgebyret ikke bør endres nå, og påpeker bl.a. at det er det offentlige som i realiteten måtte ha dekket regningen for en slik endring fordi det vanligvis er det offentlige som begjærer konkurs.

Alternativer til å heve rekvirentansvaret kunne være å innføre et eget boomkostningsfond, en egen forsikringsordning eller å pålegge personer med en nærmere bestemt tilknytning til en konkurs (f.eks.

daglig leder, styremedlemmer eller eiere av et selskap) et personlig ansvar for utgiftene til bobehandlingen. Departementet understreker at disse tiltakene må utredes nærmere før det kan bli aktuelt å gjennomføre ett eller av flere av dem.

Det finnes i dag tre forskjellige offentlige ordninger som kan benyttes for å skaffe midler til fortsatt bobehandling: en tilsagnsordning som administreres dels av Skattedirektoratet og dels av Toll- og avgiftsdirektoratet, en lønnsgarantiordning som administreres av Direktoratet for arbeidstilsynet samt en særlig garantiordning som administreres av Justisdepartementet.

Departementet ser det som viktig å videreføre de nevnte offentlige ordningene. Det offentlige bør dessuten i større utstrekning bidra til at boene kan forfølge sivilrettslige krav (omstøtelse, erstatning m.v.) mot personer bak en konkurs, fordi dette i mange tilfeller kan virke vel så effektivt som det strafferettslige ansvaret. Departementet tar derfor sikte på å utvide garantiordningen til også å gjelde forfølging av slike sivilrettslige krav.

Som en særlig uheldig side ved konkursutviklingen vil departementet peke på den spekulasjon i konkursinstituttet som i økende grad synes å finne sted ved at skyldneren bevisst styrer virksomheten mot konkurs i den hensikt å få slettet gjelden for så å starte opp på nytt. I denne forbindelse vises til reglene om konkursskarantene som innebærer at personer som har vist seg uskikket til å drive næringsvirksomhet, for en periode nektes å starte opp på ny i selskaps form. Karanteneordningen har imidlertid sine svakheter, bl.a. faren for omgåelse av karantenen gjennom bruk av stråmenn m.v.

Som nevnt har ØKOKRIM foreslått å innføre et forbud mot tilbakesalg av boets eiendeler (varer, driftsmidler, lokaler m.v.) til konkursskyldneren. Departementet er enig med ØKOKRIM i at et tilbakesalgforbud i visse tilfeller vil kunne forhindre uønsket spekulasjon i konkursinstituttet. Departementet ser likevel innvendinger mot en slik regel. Fra kreditorenes side kan det hevdes at et tilbakesalgforbud vil stride mot boets interesse i å oppnå en rask og effektiv bobehandling. Et tilbakesalgforbud kan også gjøre at arbeidsplasser går tapt som følge av unødig stans i virksomheten. En eventuell dispensasjonshjemmel kan påføre boene og skifterettene mye ekstraarbeid.

Departementet anser det mer aktuelt å innføre spesielle beslutningsprosedyrer som skal sikre at tilbakesalgsspørsmålet undergis en særlig grundig behandling. Dette er i tråd med et innspill fra Næringslovutvalget. Forslaget bør imidlertid sendes på ordinar høringsprosedyre før det eventuelt kan følges opp.

Komiteens merknader

Komiteen er positiv til at man nå utvider den offentlige garantiordningen til å omfatte også forføl-

gelse av sivilrettslige krav mot personer bak en konkurs. En oppfyllelse av disse kravene kan være vel så effektivt som å forfølge forhold ut fra det strafferettslige ansvaret, både i forhold til en preventiv virkning, og i forhold til rettighetshaverne.

Komiteen har merket seg at departementet beskriver forskjellige måter å løse spørsmålet om hvordan man skal tilføre boene flere midler til bobehandling, men at dette må utredes nærmere. Komiteen har videre merket seg ØKOKRIMs forslag og departementets synspunkter på spørsmålet om tilbakesalg av boets eiendeler til konkursskyldneren. Komiteen mener det er svært viktig å ha hensiktsmessige og effektive regler som i størst mulig grad kan forhindre uønsket spekulasjon i konkursinstituttet. Det er derfor viktig at man har en ordening som sikrer at det blir foretatt en konkret vurdering i det enkelte tilfelle om det er riktig å tillate tilbakesalg. Komiteen har også merket seg ØKOKRIMs forslag om at adgangen til å gjøre unntak fra bostyrets plikt til å avgjøre foreløpig innberetning bør være snevrere, og komiteen ser gode grunner for dette, samt at boet i innberetningen skal ha plikt til å beskrive selskapets insolvenstidspunkt der det er mulig. Komiteen regner med at departementet følger opp disse spørsmålene og kommer tilbake til Stortinget med forslag.

4.12 Konkurskarantene

Konkurskarantene innebærer at en person som har vært innblandet i en konkurs, for en viss periode forbys å stifte nytt selskap eller inneha bestemte posisjoner i et slikt selskap. I proposisjonen gis en kort oversikt over de gjeldende karantenereglene. Konkurskarantener blir registrert i en allment tilgjengelig database ved Brønnøysundregistrene; Konkursregisteret.

Utvalget påpeker innledningsvis at karantenereglene stort sett har vært overraskende lite brukt i praksis. Utvalgets flertall mener at hele karanteneinstituttet bør oppheves. Det er tvilsomt om karanteneordningen har noen effekt i kampen mot økonomisk kriminalitet i konkurssammenheng, og flertallet har også prinsipielle innvendinger mot karanteneinstituttet, idet karantenen i realiteten fremstår som en straffereaksjon. Flertallet viser videre til at vilkårene for å ilegge karantene er både vage og skjønnsmessige, og at dagens karanteneordning ikke har noen parallell i våre nordiske naboland. Et forbud mot å drive næringsvirksomhet bør i stedet for dagens ordening ilegges som et rettighetstap etter straffeloven § 29.

Utvalgets mindretall mener karanteneinstituttet bør opprettholdes uendret, og at flere av svakhetene ved konkurskaranteneinstituttet skyldes at registeret i sin nåværende form har fått virke i relativt kort tid. Mindretallet mener at konkurskaranteneinstituttet har og vil ha, en viss preventiv effekt.

Høringsinstansene er delt i oppfatningen av om konkursskaranteneordningen bør oppheves. De høringsinstanser som mener hele karanteneordningen bør oppheves, fremhever bl.a. at karanteneordningen i praksis ikke fungerer etter sitt formål, at omgåelsesmulighetene er store, at ulike holdninger blant bostyrere og skifteretter fører til uheldig rettsulikheter mellom distriktene og at rettighetstap etter straffeloven alt i alt vil være en mer betryggende sanksjonsform.

De høringsinstanser som mener karanteneinstituttet bør beholdes, eventuelt med visse endringer, hevder det vil gi en uheldig signaleffekt å oppheve instituttet i en tid hvor det fokuseres sterkt på bekjempelsen av økonomisk kriminalitet. En er videre uenig med utvalgsflertallet i at karantenereglene ikke har noen preventiv virkning.

Høringsinstansene ble i høringsbrevet uttrykkelig bedt om synspunkter på behovet for å gjeninnføre en ordening med automatisk karanteneileggelse, slik rettsstillingen var før konkursloven 1984. De aller fleste høringsinstansene som har uttalt seg om dette spørsmålet, mener at en ikke bør vende tilbake til en slik automatisk karanteneordning. Oslo skifterett foreslår imidlertid en omlegging av karanteneinstituttet ved at en person skal ilegges konkursskarantene automatisk dersom vedkommende innblandes i konkurs mer enn én gang innenfor en periode på f.eks. to eller tre år. Den norske Dommerforening mener det vil være en bedre løsning å overlate konkursskaranteneinstituttet til påtalemyndigheten. Andre foreslår at virkningene av en konkursskarantene bør utvides slik at karantenen innebærer et generelt forbud mot å drive næringsvirksomhet.

Departementet er kommet til at konkursskarantenereglene i denne omgang bør opprettholdes uendret. Det pekes på at karantenereglene kan ha en viktig signaleffekt, og at det ikke er grunn til å underkjenne den praktiske betydningen karanteneinstituttet tross alt kan ha. Departementet mener også at opprettelsen av Konkursregisteret i 1993 er et argument for å beholde karanteneinstituttet. Straffelovens regler om rettighetstap vil i praksis ikke være et tilstrekkelig sanksjonsmiddel mot den type forhold som rammes av dagens karanteneregler. Departementet finner det ellers klart at den tidligere automatiske karanteneordningen ikke bør gjeninnføres. Gode grunner taler for at en så vidt alvorlig sanksjon som konkursskarantene alltid bør ilegges etter en konkret, individuell vurdering, og departementet følger heller ikke opp forslaget fra Oslo skifterett. Forslaget til Den norske Dommerforening om å overlate til påtalemyndigheten å ilegge karantener kan bli en ny og belastende arbeidsoppgave for politi og påtalemyndighet.

Departementet har for øvrig heller ikke valgt å følge opp noen av de andre regeljusteringene som er foreslått i høringsrunden og som fremgår av proposisjonen sidene 130 - 134.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at det er dissens i utvalget om konkursskaranteneinstituttet bør videreføres, og at flertallet går inn for å oppheve det. Komiteen legger vekt på den uheldige signaleffekt en opphevelse av instituttet kan ha, og er enig med departementet i at det også har praktisk betydning.

Komiteen viser til at Konkursregisteret ikke har vært særlig lenge i funksjon, og at dette registeret kan bidra til en mer effektiv bruk av konkursskarantene. Komiteen understreker at ved effektiv bruk, kan dette være et nyttig virkemiddel i kampen mot konkursskriminalitet. Komiteen mener at man heller må bestrebe seg på en mer utstrakt bruk av karantenen, framfor å oppheve denne muligheten.

Komiteen slutter seg derfor til departementets forslag.

5. ENDRINGER I DEKNINGSLOVEN**5.1 Avslag på falt arv**

Etter gjeldende rett kan en arving som går konkurs fritt gi avkall på fremtidig arv. En konkursskyldner kan imidlertid ikke avslå arv som faller i den tid konkursbehandlingen pågår. Arven tilfaller dermed kreditorene.

Utvalget foreslår at dekningsloven endres slik at konkursskyldneren gis rett til å avslå falt arv også under konkursbehandlingen.

I høringsrunden har Den norske Dommerforening under tvil støttet forslaget.

Departementet følger opp forslaget i dekningsloven §§ 2-12 og 5-3.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag.

5.2 Uoppfylte kontrakters stilling under gjeldsforhandling

Det følger av dekningsloven § 1-6 annet ledd at reglene om uoppfylte kontrakters stilling i dekningsloven kapittel 7 skal gjelde tilsvarende ved gjeldsforhandling dersom ikke annet er bestemt.

Utvalget foreslår at reglene om uoppfylte kontrakters stilling ved gjeldsforhandling innarbeides direkte i dekningsloven kapittel 7. I tillegg foreslår utvalget også visse realitetsendringer. Hovedtrekkene i utvalgets forslag kan skisseres slik: Skyldnerens avtaler skal i utgangspunktet løpe videre også etter åpning av gjeldsforhandling. Det er ikke nødvendig med noen særskilt inntreden eller samtykke fra gjeldsnemndas side, og selve åpningen av gjeldsforhandlingen skal vanligvis ikke kunne påberopes som grunnlag for heving av en avtale. Utvalget foreslår at skyldneren skal stå fritt til å velge hvilke avtaler som skal omfattes av

gjeldsordningen, men at en avtale bare vil være omfattet dersom medkontrahenten meddeles dette senest ved utsendelsen av forslaget til gjeldsordning. Ingen høringsinstanser går imot forslaget.

Departementet slutter seg i det vesentligste til endringene.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag.

5.3 Arbeidsavtalers stilling ved konkurs

Arbeidsavtalers stilling i konkurs har hittil ikke vært lovregulert. I mandatet ble utvalget bedt om å foreslå en regulering av konkursens virkning på skyldnerens arbeidsavtaler.

Utvalget foreslår at konkursboet uten særskilt vedtakelse trer inn i arbeidsavtale med den som er ansatt i skyldnerens ervervsvirksomhet. Senest tre uker etter konkursåpningen skal boet likevel skriftlig kunne erklære at det ikke trer inn i arbeidsavtalen. Erklæringen skal også opplyse om arbeidstakerens rettigheter og plikter i forbindelse med konkursen. Arbeidstakeren plikter å arbeide for boet i tre ukerperioden mens boet tar stilling til om det skal tre inn i arbeidsavtalen.

Hvis boet trer inn, blir det etter utvalgets forslag berettiget og forpliktet etter avtalen, og lønnskrav dekkes som massefordringer. Begge parter får en særlig adgang til å si opp avtalen med én måneds varsel. Hvis boet ikke trer inn i arbeidsavtalen, anses den ansatte å ha mottatt oppsigelse på konkursåpningstidspunktet. Utvalget foreslår at arbeidstakeren skal ha rett til å ta annet arbeid i oppsigelsestiden. Videre skal arbeidstakeren fortsatt kunne kreve sin lønn som dividendefordring, men inntekt fra annet arbeid skal da gå til fradrag. Det foreslås dessuten at den som ikke har fått annet arbeid, må melde seg arbeidsledig og erklære seg villig til å ta tilvist arbeid for å kunne kreve dividende. Den ansatte skal også ha plikt til å utføre arbeid for konkursboet i oppsigelsestiden, dersom vedkommende ikke har fått annet arbeid. For øvrig skal vederlag for arbeid som er utført før boet har tatt stilling til om det skal tre inn, dekkes som massefordring. Det samme gjelder vederlag for arbeid som utføres etter at erklæringen om at boet ikke trer inn, er mottatt.

Få høringsinstanser har realitetsmerknader til forslaget. Av de som uttaler seg, er ingen imot at det gis en positiv bestemmelse om arbeidsavtalers stilling ved konkurs. Landsorganisasjonen i Norge (LO) stiller seg mer generelt kritisk til det nærmere innholdet i forslaget. Etter LOs syn er ikke arbeidsrettslige hensyn tilstrekkelig reflektert i forslaget, og LO motsetter seg at de alminnelige regler om oppsigelse ikke skal gjelde ved konkurs. LO mener videre at det bør utformes en regel som medfører at boet blir bundet av tariffavtalen, subsidiært at reglene i arbeidsmiljøloven

kapittel XII A om arbeidstakernes rettigheter ved virksomhetsoverdragelse m.v. blir innpasset i forslaget. Direktoratet for arbeidstilsynet har også innsigelser til reguleringen av oppsigelsesspørsmålet.

Departementet foreslår en spesialbestemmelse i dekningsloven § 7-11 om arbeidsavtalers stilling i konkurs som i hovedtrekk samsvarer med utvalgets forslag. På enkelte punkter har departementet likevel valgt en annen løsning enn utvalget.

Departementet er enig med LO i at det ikke kan være en stor belastning for boet å sende ut en standard oppsigelse etter arbeidsmiljøloven § 57 så snart det har bestemt seg for ikke å tre inn i arbeidsavtalen, og foreslår at boet i disse tilfellene pålegges å sende en oppsigelse etter arbeidsmiljølovens regler.

Utvalgets forslag om å la oppsigelsesfristen løpe allerede fra konkursåpningstidspunktet, gir et lett håndterlig skjæringstidspunkt. Etter departementets syn bør imidlertid arbeidsmiljølovens alminnelige regler gjelde også på dette punktet, slik at fristen normalt regnes fra første månedsskifte etter at oppsigelsen fant sted.

Departementet finner i denne omgang ikke grunn til å gå nærmere inn på LOs forslag om at boet automatisk skal tre inn i eventuelle tariffavtaler. Spørsmålet bør ses i sammenheng med spørsmål Arbeidsrettsrådet nå utreder nærmere.

Komiteens merknader

Komiteen er tilfreds med at arbeidsavtales stilling ved konkurs nå blir lovregulert. Komiteen er enig i at boet pålegges å sende ut en oppsigelse etter arbeidsmiljølovens regler hvis det bestemmer seg for ikke å tre inn i arbeidsavtalen.

Komiteen mener at skjæringstidspunktet for når oppsigelsesfristen begynner å løpe må være fra da oppsigelsen finner sted, og ikke fra konkursåpningen. Det vil bli mest i samsvar med praksis ellers. Komiteen slutter seg til at arbeidsmiljølovens alminnelige regler må gjelde på dette punktet slik at fristen normalt regnes fra første månedsskifte etter at oppsigelsen fant sted, og ikke knyttes til konkursåpningstidspunktet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet peker videre på at det er viktig at de ansatte blir vernet, og i minst mulig grad skadelidende ved en konkurs. Det er naturlig at arbeidstakerne ikke blir dårligere stilt ved en konkurs enn ved annen virksomhetsoverdragelse. Disse medlemmer viser til LOs høringsuttalelse, hvor det blant annet blir pekt på at en tariffavtale ofte er en del av arbeidstakernes personlige arbeidsavtale. Disse medlemmer ser at det kan være hensiktsmessig og praktisk å pålegge konkursboet å videreføre tariffavtaler, siden boet trer inn i arbeidsavtalene. I den forbindelsen viser disse medlemmer til arbeidsmiljølovens kapittel 12 a

om arbeidstakernes rettigheter ved virksomhetsoverdragelse m.v., og ser det også som en mulighet at disse reglene også gjøres gjeldende for konkurser.

Disse medlemmer ber Regjeringen om raskt å følge opp disse problemstillingene.

5.4 Fortrinnsrettsberettigede fordringer

De fortrinnsberettigede fordringene er i dag delt inn i to klasser. Lønns- og bidragskrav er klassifisert som fortrinnsberettigede fordringer av første klasse, jf. dekningsloven § 9-3. Etter dekningsloven § 9-4 regnes visse typer skatte- og avgiftskrav som fortrinnsberettigede fordringer av annen klasse. Ordningen med fortrinnsrett for visse fordringer har flere ganger vært tatt opp til diskusjon uten at forslag om å oppheve fortrinnsretten for skatte- og avgiftskravene har fått tilslutning.

Et samlet utvalg foreslår ingen endringer i dekningsloven § 9-3 om fortrinnsretten for lønns- og bidragskrav. Et flertall i utvalget foreslår derimot å oppheve regelen i dekningsloven § 9-4 om fortrinnsrett for skatte- og avgiftskravene. Etter flertallets syn foreligger det ikke tilstrekkelig sterke hensyn for å gi statens kreditorinteresse særlig beskyttelse. Flertallet nevner bl.a. at utviklingen internasjonalt går i retning av å avvikle fortrinnsberettigede fordringer. Utvalgets mindretall er kritisk til å avskaffe fortrinnsretten for skatte- og avgiftskrav, og fremhever særlig den betydning fortrinnsretten har for det offentlige.

Ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot at fortrinnsretten for lønns- og bidragskravene beholdes. Når det gjelder utvalgsflertallets forslag om å avskaffe fortrinnsretten for skatte- og avgiftskravene, støttes dette av et flertall av høringsinstanser, bl.a. Den Norske Advokatforening, Handels- og Service-næringens Hovedorganisasjon og NHO.

Andre, bl.a. Finansdepartementet og Skattedirektoratet, er negative til forslaget. Man viser blant annet til at det offentlige som skattekreditor ikke står fritt til å velge sine skyldnere, og at man heller ikke har muligheter for å sikre sine krav med pant eller annen sikkerhet. Finansdepartementet mener for øvrig at utvalget ikke har klarlagt tilstrekkelig hvilke økonomiske følger det vil ha for staten å avskaffe fortrinnsretten for skatte- og avgiftskrav.

Departementet er enig med utvalget i at fortrinnsretten for lønns- og bidragskrav bør opprettholdes uendret, jf. dekningsloven § 9-3.

I motsetning til utvalgets flertall og et flertall av høringsinstansene er departementet kommet til at også fortrinnsretten for skatte- og avgiftskrav bør opprettholdes uendret. Avgjørende for dette standpunktet er i hovedsak at en opphevelse av dekningsloven § 9-4 synes å bli for kostbar for det offentlige som skatteinnkrever. Opplysninger innhentet fra Oslo skifterett indikerer at skattekreditor årlig får utbetalt flere titalls millioner kroner i prioritert dividende klasse II. De-

partementet legger til grunn at det offentlige ville ha mottatt et betydelig mindre beløp dersom skatte- og avgiftskravene bare hadde vært regnet som alminnelige dividendefordringer.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets forslag om å opprettholde fortrinnsretten for lønns- og bidragskrav.

Komiteen støtter også departementets syn på at fortrinnsretten for skatte- og avgiftskrav bør opprettholdes.

5.5 Omstøtelse av avtalevederlag mellom nærstående

Næringslovutvalget har foreslått en tilføyelse i dekningsloven § 5-4 som åpner for omstøtelse av utbetalinger etter kjøps-, leie- og tjenesteavtaler mellom nærstående. Omstøtelse skal etter forslaget kunne skje dersom vederlaget klart overstiger det som ville vært avtalt mellom uavhengige avtaleparter. Forslaget har vært forelagt Konkursrådet som har gitt det sin tilslutning.

Justisdepartementet slutter seg til forslaget. Departementet har tro på at forslaget kan bidra til å legge hindringer i veien for spekulasjon i konkursinstituttet.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag.

5.6 Øvrige forslag som departementet ikke følger opp

5.6.1 Sammendrag

Boets tap som vilkår for omstøtelse

Utvalget foreslår at det innføres som et generelt vilkår for omstøtelse at konkursboet har lidt et tap gjennom disposisjonen som ønskes omstøtt. Utvalget hevder at det er tvilsomt om et slikt tapsvilkår i dag kan oppstilles på ulovfestet grunnlag, og finner det urimelig at en disposisjon skal kunne omstøtes når denne ikke har påført boet et tap.

Bare noen få høringsinstanser har kommentert utvalgets forslag.

Departementet er kommet til at forslaget ikke bør følges opp. En vesentlig innvending mot forslaget er etter departementets syn at et slikt vilkår kan virke prosesskapende.

Omstøtelse av pantsettelse og overdragelser i sikringsøyemed av enkle pengekrav

Det følger av dekningsloven § 5-5 at pantsettelse og overdragelse i sikringsøyemed av enkle pengekrav skal anses som betaling i § 5-5s forstand. Slike disposisjoner kan dermed ikke omstøtes som pant for eldre gjeld etter dekningsloven § 5-7.

Utvalget foreslår at særregelen i § 5-5 oppheves, og mener at slike overdragelser bør følge samme regler som alle andre pantsettelser.

Blant høringsinstansene har bare Finansieringsselskapenes Forening kommentert forslaget uttrykkelig. Foreningen virker skeptisk til forslaget. Departementet er under tvil kommet til at forslaget ikke bør følges opp, av hensyn til den tradisjonelle factoringvirksomheten. Etter departementets oppfatning synes omstøtelsesadgangen å bli meget vid hvis § 5-7 skal anvendes på sikringsoverdragelser og pantsettelser som skjer som ledd i factoringforhold.

Omstøtelse av vesentlig forøkning av pantets verdi

Utvalget foreslår som ny § 5-7 a i dekningsloven en objektiv omstøtelsesregel som rammer vesentlige verdiøkninger på pantsatte eiendeler de siste tre måneder før fristdagen, med mindre verdiøkningen er forårsaket av midler som panthaveren har stilt til disposisjon.

De høringsinstanser som har uttalt seg uttrykkelig om forslaget, er alle negative. Det innvendes bl.a. at forslaget innebærer en for sterk svekkelse av panthavers stilling.

Departementet peker på at den foreslåtte bestemmelsen rammer meget vidt, og mener også det kan reises retts tekniske innvendinger mot forslaget.

Omstøtelsens betydning for etterstående rettighetshavere

Utvalget foreslår at det presiseres i dekningsloven § 5-11 at etterstående rettighetshavere ikke rykker opp på prioritet som blir ledig gjennom omstøtelse av en foranstående rettighet. Departementet mener at endringsforslaget neppe innebærer noen realitetsendring i forhold til gjeldende rett.

5.6.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i departementets vurderinger om ikke å følge opp de nevnte forslag fra utvalget.

6. ENDRINGER I PANTELOVEN

6.1 Pantsettelsesadgangen etter gjeldende rett - noen utviklingstrekk

Panteloven av 1980 åpner for en omfattende pantsettelsesadgang. I praksis kan næringsdrivende i dag pantsette samtlige aktiva av noen økonomisk betydning.

For en nærmere oversikt over rettstilstanden i Sverige, Danmark, Tyskland og England vises til NOU 1993:16 sidene 137-141. Utvalgets hovedinntrykk er at den vide pantsettelsesadgangen i Norge på ingen måte er enestående.

6.2 Utvalgets syn på behovet for begrensninger i pantsettelsesadgangen

Etter utvalgets syn kan det anføres tungtveiende argumenter for å begrense pantsettelsesadgangen. Utvalget mener at det er nødvendig å tilføre bobehandlingen flere midler. Uten utsikter til dekning ser mange kreditorer ingen mening i å begjære skyldneren konkurs, og virksomheten fortsetter ofte vesentlig lenger enn den burde ha gjort.

Utvalget fremhever videre at begrensninger i pantsettelsesadgangen kan bedre stillingen for de uprioriterte kreditorerne som i dag oppnår liten eller ingen dekning i konkurs. Ifølge utvalget vil en begrensning i realkreditten bidra til at kapitalen i større grad kanaliseres mot livskraftig virksomhet. En redusert pantsettelsesadgang kan også bidra til å styrke gjeldsforhandlingsinstituttet.

Komiteens merknader

Komiteen er enig med utvalget i at det er behov for begrensninger i pantsettelsesadgangen. Komiteen vil understreke betydningen av at boet har tilstrekkelig med midler til bobehandlingen slik at det har mulighet til å gjennomgå skyldnerens disposisjoner, noe som kan avdekke unndratte midler eller omstøtelige disposisjoner. Komiteen legger stor vekt på at en grundigere/betere bobehandling kan avsløre og forebygge konkursskriminalitet/straffbare forhold.

Komiteen mener det er uheldig at dagens vide pantsettelsesadgang medfører at de uprioriterte kreditorerne oppnår liten eller ingen dekning ved en konkurs. Komiteen er opptatt av de samfunnsmessige negative konsekvenser dagens situasjon kan medføre, ved at kreditorer ikke ser noen mening i å begjære skyldneren/virksomheten konkurs fordi det ikke er dekning i boet. Dermed kan virksomheten fortsette driften, og påføre samfunnet ytterligere utgifter/belastninger. Komiteen er enig med utvalget i at en redusert pantsettelsesadgang også vil styrke gjeldsforhandlingsinstituttet.

6.3 Bør varelager- og factoringpantet oppheves?

Dagens regler om varelagerpant i panteloven innebar en vesentlig utvidelse av adgangen til underpantsettelse av varelager. Varelagerpant kan nå etableres i all næringsvirksomhet og for alle typer kreditt.

Det følger av panteloven § 4-10 at næringsdrivende kan pantsette enkle pengekrav på vederlag for varer eller tjenester som de har eller får i sin virksomhet eller i en særlig del av denne. I korte trekk går *den tradisjonelle factoring* ut på at en næringsdrivende (klienten) planmessig overfører sine kundefordringer til et finansieringsselskap (factor) som har til oppgave å inndrive de enkelte fordringene. Finansieringsselskapet utbetaler ved overføringen en del av fordringens pålydende til klienten som dermed får frigjort en til-

svarende del av kapitalen. *Factoringpantet* innebærer derimot en samlet *underpantsettelse* av alle skyldnerens utestående og fremtidige vederlagskrav på varer og tjenester. Pantsetteren beholder her altså rådgigheten over de pantsatte kravene.

Utvalget foreslår å avskaffe både varelager- og factoringpantet. Når det gjelder varelagerpantet, er det dissens i utvalget, idet et mindretall ønsker å opprettholde denne pantsettelsesformen uendret. Som begrunnelse for å oppheve varelagerpantet, viser utvalgets flertall generelt til målsettingen om å tilføre boene og de uprioriterte kreditorerne økte midler, og påpeker at varelageret utgjør et relativt dårlig sikkerhetsobjekt. Mindretallet legger avgjørende vekt på kreditttilgangen som argument for å beholde denne pantsettelsestypen.

Når det gjelder forslaget om å avskaffe factoringpantet, peker utvalget først på at bruken av denne pantsettelsesformen er blitt stadig mer utbredt, og at en avskaffelse av factoringpantet betyr at næringslivet vil miste en kilde til realkreditt. Utvalget finner det likevel ønskelig at fordringsmassen går inn som frie midler i boet. De næringer hvor behovet for factoringpant fremstilles som særlig stort, vil også være blant de næringer som er tjent med større dekningsreserve og øket dividende i konkurs. Utvalget ønsker ikke å foreta vesentlige innskrenkninger i den tradisjonelle factoringvirksomheten.

Flere høringsinstanser støtter forslaget om å oppheve både varelager- og factoringpantet. De legger avgjørende vekt på behovet for å styrke stillingen for boene og de uprioriterte kreditorer. Et flertall av høringsinstansene mener imidlertid at verken varelagerpantet eller factoringpantet bør oppheves. Mulighetene for nyetableringer hevdes å bli særlig begrenset. Flere høringsinstanser fremhever varelager- og factoringpantets betydning for driftskreditten, og er uenige med utvalget i at varelager og utestående fordringer utgjør relativt dårlige sikkerhetsobjekter. Flere instanser mener at de økonomiske konsekvensene av en avskaffelse av varelager- og factoringpantet er for dårlig utredet.

Departementet viser til at konkursstatistikken de siste 10-15 årene viser en kraftig økning både i antall åpnete konkurser og i antall innstillingsboer. Departementet er enig med utvalget i at denne statistikken er bekymringsfull og at den vide pantsettelsesadgangen nok er en vesentlig årsak til denne utviklingen.

Departementet antar at en opphevelse av varelager- og factoringpantet til en viss grad ville bedre aktivitasituasjonen i mange konkursboer. Ønsket om å styrke boenes stilling må imidlertid veies opp mot næringslivets behov for å reise kreditt. Departementet viser videre til at næringslivets representanter i høringsrunden nesten uten unntak har gitt uttrykk for at varelager- og factoringpantet fungerer tilfredsstillende. På bakgrunn av innvendingene som er kommet frem i hø-

ringsrunden, antar departementet at en avskaffelse av varelager- og factoringpantet vil kunne slå nokså forskjellig ut for forskjellige bedrifter. Et annet forhold som kan anføres mot forslaget, er at det i første rekke synes å tilgodese det offentlige som fortrinnsberettiget kreditor. Departementet antar for øvrig at en avskaffelse av varelager- og factoringpantet i svært begrenset grad vil kunne bedre stillingen for de uprioriterte kreditorene, og er kommet til at varelager- og factoringpantet bør opprettholdes.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at det er uenighet blant høringsinstansene om varelager- og factoringpant bør oppheves. Komiteen slutter seg til departementets standpunkt om at ordningen med varelager- og factoringpant bør opprettholdes. Komiteen legger særlig vekt på at en opphevelse i svært begrenset grad vil kunne bedre stillingen for de uprioriterte kreditorene, og at næringslivet er tilfreds med dagens ordning.

6.4 Pant i landbruksløsøre og fiskeredskaper

Panteloven §§ 3-9 og 3-10 har regler om pant i landbruksløsøre og fiskeredskaper. Utvalgets flertall foreslår visse innskrenkninger i reglene i §§ 3-9 og 3-10. Endringene er en konsekvens av flertallets forslag om å oppheve varelagerpantet. Utvalgets mindretall ønsker å beholde panteloven §§ 3-9 og 3-10 i sin nåværende form.

Bankforeningene er uenige i at adgangen til pantsettelse av landbruksløsøre og fiskeredskaper skal begrenses, og ønsker primært en generell omlegging av pantsettelsesordningen for alt driftsløsøre.

Departementet er kommet til at panteloven §§ 3-9 og 3-10 bør beholdes med noen mindre justeringer i § 3-9. Det er ikke grunn for å unnta objekter med karakter av et varelager fra §§ 3-9 og 3-10 så lenge den alminnelige adgangen til varelagerpantsettelse foreslås opprettholdt. Departementet ser heller ikke noen grunn til å følge opp bankforeningenes forslag om en egen bestemmelse om pantsettelse av aktiva i oppdrettsnæringen.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag.

6.5 Driftstilbehørspant

Panteloven §§ 3-4 til 3-7 gir hjemmel for pantsettelse av driftstilbehør. Pantsettelsen skjer sammen med pantsettelse av eiendomsretten eller en tinglyst og overførbar bruksrett til den eller de faste eiendommer som virksomheten er knyttet til.

Generelt peker utvalget på at adgangen til pantsettelse av driftstilbehør, varelager og utestående for-

dringer samlet har åpnet for en nesten altomfattende underpantsettelse av skyldnerens eiendeler. Utvalget viser videre til at panteloven §§ 3-4 flg. også har skapt mer spesielle problemer, bl.a. ved at tilknytningen til fast eiendom som rettsvernsforutsetning kan skape oppgjørstekniske problemer. Videre kan kravet til gjennomgående pantsettelse, dvs. at driftstilbehørspantet må omfatte alle bruksnumre som inngår i virksomheten, ha uheldige konsekvenser.

Utvalget mener likevel at dagens ordning med driftstilbehørspant i det vesentlige bør opprettholdes, bl.a. fordi driftstilbehørspantet har utviklet seg til å bli en viktig forutsetning for at næringslivet kan skaffe seg billig kreditt. Utvalget foreslår bare visse tekniske justeringer av reglene om driftstilbehørspant, og mener vilkåret om tilknytning til fast eiendom bør beholdes som rettsvernsforutsetning.

Et flertall av de høringsinstansene som har uttalt seg om utvalgets syn på driftstilbehørspantreglene, er enig i at reglene i det vesentlige bør opprettholdes som i dag. Enkelte høringsinstanser mener imidlertid at vilkåret om tilknytning til en fast eiendom bør fjernes, og at driftstilbehøret i stedet skal få rettsvern ved registrering i Løsøreregisteret.

Departementet er enig med utvalget og flertallet av høringsinstansene i at adgangen til pantsettelse av driftstilbehør bør opprettholdes. Departementet er videre enig med utvalget i at tilknytning til fast eiendom bør opprettholdes som rettsvernkrav. Departementet påpeker at dette kravet ble grundig vurdert ved utarbeidelsen av gjeldende pantelov, og at det kom inn i loven under stortingsbehandlingen.

Departementet har på den annen side kommet til at det ikke er grunn til å følge opp utvalgets forslag til justeringer av kravet om gjennomgående pant, bl.a. på bakgrunn av nyere rettspraksis som etter departementets mening i hvert fall delvis har skapt rettsavklaring i forhold til de problemer utvalget tar opp.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementets syn om at ordningen med driftstilbehørspant bør opprettholdes, da ordningen gir gode muligheter for næringslivet til å skaffe seg kreditt. Komiteen mener at driftstilbehørspantet derfor er av stor betydning for mange næringsdrivende. Komiteen viser imidlertid til at både Falkanger-utvalget, høringsinstanser og departementet selv beskriver problemer med driftstilbehørspantet slik ordningen er i dag. Sammen med andre former for pant har driftstilbehørspant gjort det mulig for skyldneren å pantsette alle sine eiendeler. Dette har igjen vært medvirkende til at et økende antall konkurser innstilles pga. manglende midler til bobehandling.

Et annet problem er at driftstilbehøret skal pantsettes sammen med fast eiendom eller leierett/bruksrett, og uteglemmes tinglysing av driftstilbehørspant på et enkelt bruksnummer, kan det innebære at hele

pantet blir ugyldig. I proposisjonen side 171 framgår det at Falkanger-utvalget uttaler om dette at:

«Kravet om gjennomgående pantsettelse har i praksis fungert som en felle for panthaver.»

Komiteen er oppmerksom på pantelovens § 3-4 femte ledd annet punktum, som sier at det er tilstrekkelig at pantet omfatter eiendommer innen en enkelt driftsmessig adskilt avdeling. Komiteen er kjent med at denne bestemmelsen er tolket relativt strengt. Komiteen har merket seg at Høyesterett har avsagt et par dommer vedr. driftstilbehørspant. I dommen fra 1995 (RT 1995/1181) om spørsmålet om driftstilbehør må være tinglyst på alle bruksnummer for å få rettsvern, uttaler Høyesterett at man står overfor et rettsspørsmål av atskillig praktisk betydning. (s.1186). I dommen sies det bl.a. at formålet bak rettsvernsregelen i panteloven § 3-6 taler for at panteretten i driftsløsøret har rettsvern når den er tinglyst på det eller de bruksnummer som er av mest sentral betydning for bedriftens virksomhet, og som kan sies å utgjøre kjernen i virksomheten.

Komiteen antar at de to høyesterettsdommene som er avsagt, i noen grad virker avklarende. Etter komiteens mening er det imidlertid fortsatt grunn til å tro at reglene om pantsettelse av driftstilbehøret kan skape praktiske problemer i mange tilfeller.

Et annet problem som komiteen har merket seg, er hvilke konsekvenser en etterfølgende utvidelse av eiendommen vil få for driftstilbehørspantet.

Komiteen har i høringer blitt informert om at kravet om at driftstilbehøret skal knyttes til leierett/bruksrett forutsetter at utleier samtykker til pantsetting. I mange tilfeller avslår utleier å samtykke til dette, noe som igjen kan medføre at den næringsdrivende enten må si opp leieavtalen eller la være å pantsette driftstilbehøret. Komiteen har også blitt informert om at det brukes svært mye tid og ressurser på å sikre at man har tatt pant i alle de eiendommer som virksomheten kan sies å være knyttet til, helt opp til 79 eiendomsangivelser. For komiteen fremstår dette som unødig tungvint, og kan neppe karakteriseres som hensiktsmessig ressursbruk.

Komiteen har merket seg at både utvalget, et flertall av høringsinstansene og departementet går inn for å opprettholde dagens ordning med driftstilbehørspant til tross for alle problemene med ordningen. Komiteen viser til at selv om det er stor enighet blant høringsinstansene om at driftstilbehørspant bør opprettholdes, har det vært delte meninger om pantet bør knyttes opp til fast eiendom og tinglyses i grunnboken, eller om det bør pantsettes særskilt ved registrering i Løsøreregisteret.

Komiteen har merket seg at noen av høringsinstansene mener dagens regler i stor grad er basert på tradisjonell industrivirksomhet på/med faste produktionssteder, og at det ikke tas høyde for moderne tje-

nesteyting der driftsmidlene gjerne benyttes på det sted tjenesten ytes.

Komiteen viser til at da dagens pantelov ble behandlet, hadde Justisdepartementet foreslått at driftstilbehørspant skulle kunne få rettsvern ved registrering i Løsøreregisteret. Justiskomiteen gikk den gang imot forslaget, og begrunnet dette blant annet med at ordningen i det store og hele har virket tilfredsstillende siden 1895. Det samme kan ikke sies med dagens situasjon, og komiteen mener det finnes tungtveiende argumenter for å endre pantelovgivningen på dette området.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener dagens ordning vedrørende driftstilbehørspant ikke er tilfredsstillende. Kravet om at rettsvern for driftstilbehørspant skal knyttes til fast eiendom medfører praktiske problemer og begrenser tilgangen på kapital til næringslivet.

Flertallet mener at kravene til pantsettelse av driftstilbehøret må vurderes ut fra de gode erfaringene man har hatt med pant av tilsvarende karakter som varrelagerpant, motorvogn- og anleggspant, landbrukspant og fiskeredskapspant. Disse fremstår som selvstendige pantsettelse av hele formuesmasser slik de er til enhver tid, og hvor rettsvern oppnås ved registrering i Løsøreregisteret. Denne pantsettelsesformen bør anses som tilfredsstillende både for panthaver og pantsetter.

Flertallet vil også påpeke at utviklingen i næringslivet går i retning av at det for stadig flere bedrifter ikke lenger foreligger noen funksjonell sammenheng der bedriftenes driftstilbehør består av varige kapitalgjenstander. I denne sammenheng kan virksomheter innenfor informasjonsteknologi nevnes.

Flertallet viser til at flere høringsinstanser, blant annet NHO og Bankforeningen, har kommet med innvendinger mot dagens pantsettelsesordning når det gjelder driftstilbehør fordi tilknytningen til fast eiendom kompliserer ordningen unødvendig. De ønsker at pant i driftstilbehør kan oppnås med registrering i Løsøreregisteret, og uten at pantet kobles til fast eiendom.

Flertallet foreslår at det gjøres endringer i panteloven § 3-4, i tråd med synspunktene fra de nevnte høringsinstanser. En slik lovendring vil føre med seg en del lovtekniske problemstillinger knyttet til overgangsregler, spesialhjemler i panteloven §§ 3-8 til 3-10 m.v.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av panteloven § 3-4, med sikte på å tillate at pant i driftstilbehør får rettsvern ved registrering i Løsøreregisteret.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at en endring av reglene om driftstilbehørspant dreier seg om kompliserte spørsmål, og at det ikke er enkelt å se alle konsekvensene av en umiddelbar lovendring. Disse medlemmer ber derfor departementet om å ha området til observasjon og eventuelt komme tilbake til Stortinget med forslag om endringer. Disse medlemmer mener Justisdepartementet i så fall må kunne bygge på det som ble foreslått i Ot.prp. nr. 39 (1977-78) dersom departementet finner det hensiktsmessig.

6.6 Salgspant i varer bestemt for videresalg

Salgspant er en avtalt panterett i solgte løsøre-gjenstander til sikkerhet for selgerens krav på kjøpesummen eller for lån som tredjemann yter til betaling av salgssummen. I dag er det ikke adgang til å avtale salgspant i gjenstander som er bestemt for videresalg, med mindre tingen kan videreselges etter bearbeiding eller som tilbehør til eller del av en hovedgjenstand.

Utvalget mener at det nevnte skillet mellom ferdigvarer og varer som skal videreselges etter bearbeiding eller som tilbehør til eller del av en hovedgjenstand kan virke kunstig, og fremsetter alternative forslag til endringer i salgspantreglene avhengig av om varelagerpantet oppheves eller opprettholdes som i dag. Under begge forutsetningene er det dissens i utvalget.

Under forutsetning av at varelagerpantet opprettholdes, foreslår et flertall i utvalget at salgspantadgangen utvides til å gjelde alle varer bestemt for videresalg. Mindretallet mener dagens forbud mot salgspant i varer som er bestemt for videresalg bør opprettholdes og i stedet utvides til også å omfatte varer som skal selges etter bearbeiding eller som del av eller som tilbehør til en hovedgjenstand.

Et flertall av høringsinstansene går imot å utvide salgspantadgangen til å gjelde alle varer beregnet for videresalg, uavhengig av om varelagerpantet oppheves eller opprettholdes som i dag.

Etter departementets mening bør salgspantadgangen begrenses i forhold til gjeldende regler slik at salgspant også utelukkes i varer som kjøperen kan videreselge etter bearbeiding eller som tilbehør til eller del av hovedgjenstand, jf utkastet §3-15. Dette er i samsvar med endringen som mindretallet i utvalget foreslår. Departementet mener varelagerpantet alt i alt fremstår som en bedre begrunnet sikkerhetsform enn salgspantet, og at salgspant i alle videresalgsvarer har en temmelig begrenset kredittskapende effekt.

Departementet har for øvrig vurdert om salgspant også bør forbyes i ting som kjøperen kan forbruke som ledd i næringsvirksomhet slik flertallet i utvalget har gått inn for dersom varelagerpantet oppheves. Departementet er kommet til at salgspantforbudet ikke bør

utvides til å omfatte slike ting fordi dette vil være retts teknisk komplisert.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag.

6.7 Lovbestemt pant for konkursboet

I mandatet ble utvalget uttrykkelig bedt om å utrede ideen om at en viss del av pantsatte gjenstanders verdi skal forbeholdes boet. Utvalget har sett på i alt tre forskjellige modeller som kan tilføre konkursboet midler ved å begrense panthavernes adgang til å ta seg dekket av det pantsatte.

Utvalget stiller seg avvisende til en modell med et forbud mot å belåne pantet utover en viss prosent av dets verdi, og avviser også en modell hvor boet gis fortrinnsrett til en viss prosent av verdien på pantsattestidspunktet. Utvalget foreslår derimot innført en tredje modell - et legalpant for boomkostninger. Etter utvalgets forslag skal 5 pst. av verdien av alle skyldnerens pantsatte formuesgoder - beregnet på det tidspunktet legalpanteretten benyttes - gå til dekning av omkostningene ved konkursbehandlingen. Legalpantet skal være subsidiært, dvs. at det bare skal benyttes hvis det ikke er andre midler til bobehandlingen. Boet skal få tilgang til det sikrede beløpet enten ved at pantehaverne innløser legalpanteretten eller ved at panteobjektet realiseres. Ved innløsning fra pantehaveren, skal beløpet beregnes av skifteretten ut fra pantets verdi på innløsningstidspunktet.

Utvalget deler seg i synet på hva som skal skje med eventuelle overskuddsmidler som ikke brukes til bobehandlingen. Flertallet mener slike midler bør tilfalle pantehaverne etter prioritetsrekkefølgen. Mindretallet foreslår at andelen på 5 pst. i alle tilfeller bør tilfalle boet, uten hensyn til om hele beløpet har vært benyttet til bobehandlingen.

Et samlet utvalg foreslår endelig en slags omstøtelsesregel som innebærer at legalpanteretten også skal omfatte visse panteobjekter som er blitt realisert senere enn 3 måneder forut for konkursen.

Et klart flertall av høringsinstansene gir sin tilslutning til forslaget om en legalpantordning for boomkostninger. Oslo skifterett er som eneste høringsinstans klart avvisende til utvalgets forslag, og begrunner dette dels med at skyldneren må eie meget verdifulle pantsatte verdier for at legalpantet kan bli av noen betydning, og dels med prinsipielle motforestillinger mot forslaget. Skifteretten foreslår i stedet at man etablerer en ordning hvoretter styreformannen, subsidiært andre styremedlemmer i det selskap som går konkurs, blir objektivt personlig ansvarlig for skifteomkostningene opp til kr 50 000. NHO fremholder at legalpantet ikke bør overstige 2 pst., og bare omfatte pant i løsøre.

De fleste høringsinstansene synes ellers å slutte seg til forslaget til utvalgets flertall om at midler som ikke brukes til bobehandlingen, skal godskrives pant-haverne.

Departementet slutter seg til forslaget om å innføre en legalpantordning som sikrer midler til å drive bobehandling, men har utformet ordningen noe annerledes enn foreslått av flertallet i utvalget. Den viktigste forskjellen består i at departementet har sluttet seg til mindretallets forslag om at hele andelen på fem prosent alltid skal tilfalle boet til disposisjon etter alminnelige regler. Legalpantet vil etter dette ikke nødvendigvis bare tjene til dekning av boomkostninger, idet midlene også vil kunne nyttes til utbetaling av dividende. Etter departementets forslag vil boets legalpanterett heller ikke være subsidiær i den forstand at midlene bare skal brukes hvis det ikke allerede foreligger tilstrekkelige midler til å dekke boomkostningene. Departementet fremhever særlig de praktiske og retts tekniske hensyn som taler for denne løsningen. For øvrig har departementet også justert utvalgets forslag på enkelte andre punkter, jfr. utkastet til § 6-4.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at et av utvalgets hovedsikttemål var å tilføre bobehandlingen og de uprioriterte kreditorene økte midler. Komiteen er enig i at dette er et viktig mål.

Komiteen har merket seg at et stort flertall av høringsinstansene har sluttet seg til utvalgets forslag om å innføre en legalpant for boomkostninger, og at departementet viderefører utvalgets forslag med noen endringer. Komiteen vil understreke at det finnes tungtveiende samfunnsmessige grunner til å gå inn for ordninger som sikrer en reell bobehandling og som også ivaretar de uprioriterte kreditorenes interesser.

Komiteen viser på den annen side til at det i høringer i komiteen også er fremsatt innvendinger til legalpantordningen, bl.a. der de pantsatte verdier utgjør svært store beløp, og der panthaver derfor vil miste en sikkerhet som utgjør betydelige verdier til boet og de uprioriterte kreditorene. Det vises også til innvendingen fra Oslo Skifterett om at verdien av de pantsatte aktiva i mange boer vil være så beskjeden at legalpantet ikke vil få noen praktisk betydning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er enig i at det er viktig å styrke midlene til bobehandling, bl.a. for å kunne gripe fatt i økonomisk kriminalitet. Disse medlemmer vil også peke på at 3 av 4 boer innstilles fordi det ikke er midler til bobehandling. Disse medlemmer mener imidlertid at man ut fra proposisjonen ikke har tilstrekkelig grunnlag til å ta standpunkt til hvilken måte dette bør gjøres på, og at konsekvensene av å innføre alternative løsninger til det departementet foreslår bør utredes bedre. I denne forbindelse bør flere alternativer gjen-

nomgås, herunder forsikringsordninger, avsetning av et beløp på sperret konto, stille hovedpersoner bak konkursen (styremedlemmer, daglig leder) objektivt ansvarlig inntil et visst beløp, øke rekvirentansvaret og ulike modeller for en legal pantordning. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at Stortinget, i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 128 (1998-99), fattet vedtak om å be Regjeringen vurdere alle økonomiske og administrative konsekvenser for næringslivet før nye lover og forskrifter innføres.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike måter å sikre at det er nok verdier i konkursboer til å kunne drive en forsvarlig bobehandling.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker ikke en innføring av legalpant på 5 pst. av alle pantsatte aktiva i et konkursbo. Dette vil medføre en fortrenghet av andre panthavere, og tilgangen på kapital vil bli vesentlig kostbar for næringslivet, noe som særlig rammer konkurranseutsatt sektor. Det er disse medlemmers oppfatning at det i de mindre boene finnes minimalt med pantsatte formuesgoder.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å være klar over at det offentlige som prioritert kreditor med en innføring av legalpant på 5 pst. vil kunne få tilført store beløp fra private panthavere. Det offentlige vil dermed lett stilles i en gunstigere posisjon enn andre panthavere. Virkningene av dette vil kunne føre til at det offentlige får dekket sine fordringer i større grad enn tidligere på bekostning av andre panthavere. Det offentlige står ofte bak konkursbegjæring, spesielt overfor små næringsdrivende og mindre bedrifter.

Disse medlemmer mener at forslaget om en legalpant gir en svekket kapitaltilgang for næringslivet og at konsekvensene av en slik ordning ikke har vært vektlagt i stor nok grad. Departementet går også vesentlig lenger enn lovutvalget når det foreslås at legalpant alltid skal tilfalle boet, og ikke være begrenset til bare å omfatte bobehandlingsutgiftene. Det foreslås heller ikke noe tak på pantets størrelse. I boene med pantsatte aktiva av stor verdi som skip og boreplattformer, vil det kunne medføre at store beløp overføres fra panthaverne til det offentlige som prioritert kreditor. Skulle det innføres legalpant, måtte eventuelt legalpantets omfang begrenses til å gjelde nødvendige bobehandlingsutgifter det ellers ikke er dekning for i boet. Overskytende beløp etter avsluttet bobehandling måtte tilbakeføres til panthaverne.

Disse medlemmer viser til at så langt vi kjenner til er det ikke innført lignende ordninger i andre land. Dette betyr at aktører som opererer i et internasjonalt miljø og i et konkurranseutsatt marked, må

forholde seg til en høyere pris på kreditt enn sine konkurrenter. I forhold til skip registrert i NOR vil regelen gjelde fullt ut. Det samme vil det i utgangspunktet være for skip registrert i NIS, men NIS-loven åpner for at det kan gjøres unntak for deler av norsk lovgivning, jf. NIS-lovens § 3. Når det gjelder skip registrert i utlandet vil ikke 5 prosentregelen gjelde.

Disse medlemmer foreslår at man i stedet for å innføre en legalpantordning, øker rekvirentbeløpet (beløpet som stilles til sikkerhet for omkostninger ved bobehandlingen) fra kr 20 000 til f.eks. kr 30 000. Dette vil oppfylle ønsket om å styrke bostyret ved konkurs i alminnelige små og mellomstore bedrifter. Ved større bedrifter/rederier er det normalt verdier i boet til konkursbehandling. Denne løsningen er også anbefalt av Konkursrådet. Det vil sikre bostyret det handlingsrommet som Falkanger-utvalget foreslo, samtidig som det hindrer uheldige konsekvenser for næringer med kapitalintensive virksomheter, slik som shipping og rederier, verkstedindustri og offshore-virksomheter.

Disse medlemmer vil etter dette foreslå følgende:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere beløpet på forskuddsbetalingen som stilles til sikkerhet for omkostninger ved bobehandling (rekvirentansvaret).»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at det i høringer i komiteen har vært foreslått å heve rekvirentansvaret i stedet for å innføre ordningen med legalpant. Disse medlemmer vil her understreke at det i hovedsak er det offentlige som begjærer konkurs, og som dermed har rekvirentansvar. En økning av rekvirentansvaret vil således i hovedsak påføre det offentlige økte utgifter. Disse medlemmer mener det i utgangspunktet vil være riktig med ordninger som gjør at næringslivet selv bærer denne typen utgifter, da det også er næringslivet som nyter godt av inntektene der virksomhetene går godt. Disse medlemmer viser i denne forbindelse også til pkt. 6.3, der komiteen avviser en ordning som i hovedsak ville tilgodese det offentlige som kreditor. Disse medlemmer vil etter dette fremme forslag om legalpant i tråd med proposisjonen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I lov av 8. februar 1980 nr. 2 om pant gjøres følgende endring:

Ny § 6-4 skal lyde:

§ 6-4. Lovbestemt pant for konkursboet.

(1) Konkursboet har lovbestemt pant i ethvert pantsatt formuesgode som tilhører skyldneren på konkursåpningstidspunktet. Panteretten utgjør fem pro-

sent av formuesgodets beregnede verdi eller av det et salg av formuesgodet innbringer. Panteretten går foran alle andre heftelser i formuesgodet, herunder annet lovbestemt pant.

(2) Enhver panthaver eller annen interessert kan innløse boets panterett.

(3) Ved beregningen av formuesgodets verdi skal forholdene på verdsettelsestidspunktet legges til grunn. Boet eller den som vil innløse boets panterett kan kreve formuesgodets verdi fastsatt av skifteretten. Til grunn for verdsettelsen kan skifteretten innhente takst som dekkes av boet. I særlige tilfeller kan skifteretten bestemme at verdsettelsen skal skje ved skiftetakst, jf. skifteloven § 125. I så fall kan skifteretten også fastsette en godtgjørelse for skjønnsmennene som fraviker de satser som ellers gjelder ved skiftetakst. Skiftetaksten kan ikke overprøves ved overtakst.

(4) Den som innløser boets panterett trer inn i boets prioritet for et tilsvarende beløp. Innløserens panterett følger de regler som gjelder avtalepant i vedkommende formuesgode og skal anses stiftet på det tidspunkt betaling skjer. Bostyreren skal snarest mulig og i alle tilfeller før formuesgodet abandoneres eller overføres til panthaver, sørge for at panteretten får rettsvern etter de alminnelige regler.

(5) Dersom det sikrede beløp ikke innbetales frivillig til boet innen den fristen som er avtalt eller som skifteretten har fastsatt, kan boet kreve formuesgodet solgt etter reglene i dekningsloven § 8-15.

(6) Er et formuesgode som da tilhørte skyldneren, solgt i løpet av de siste tre måneder før fristdagen, kan skifteretten ved kjennelse beslutte at den eller de pantaverne som har fått dekning, men som ikke ville ha fått dekning om boet hadde fått fem prosent av salgssummen, skal innbetale fem prosent av salgssummen til boet. Dette gjelder likevel ikke dersom salget er foretatt som ledd i en ordinær og forsvarlig drift.

(7) Reglene i denne paragraf gjelder tilsvarende ved offentlig skifte av insolvent dødsbo og for øvrig med begrensninger som følger av overenskomst med fremmed stat.

I lov av 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

Ny § 177 a femte ledd andre punktum skal lyde:

Bostyreren mottar kjøpesummen fra kjøperen, og fordeler beløpet mellom rettighetshaverne i vedkommende gjenstand i samsvar med deres prioriteter etter fradrag etter panteloven § 6-4.

XII Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser nr. 6 skal lyde:

6. For øvrig gjelder loven også for avtaler stiftet før ikrafttredelsen. For slike avtaler skal likevel lov av

8. februar 1980 nr. 2 om pant § 6-4 først komme til anvendelse der begjæring om gjeldsforhandling eller konkurs kommer inn til skifteretten senere enn 3 år etter lovens ikrafttredelse og i dødsbo der dødsfallet finner sted senere enn tre år etter lovens ikrafttredelse.»

6.8 Utvidet foreldelsesfrist for salgspant til sikkerhet for folketrygdens lån til anskaffelse av motorvogn

Medlemmer av folketrygden som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket, eller sin funksjonsevne i dagliglivet vesentlig og varig nedsatt kan få stønad etter folketrygdloven § 10-7. Stønaden etter § 10-7 kan gis i form av utlån av, tilskott til eller lån til motorkjøretøy eller annet transportmiddel. Normalt gis stønaden i form av et rente- og avdragsfritt lån som bare i unntakstilfeller skal tilbakebetales.

Til sikkerhet for lånet avtales det at trygden skal ha salgspant i kjøretøyet. Salgspantet faller imidlertid bort senest fem år etter at kjøretøyet ble overlevert til kjøperen. Kjøretøyet vil fra da av kunne tjene til dekning for den stønadsberettigedes øvrige kreditorer.

Sosial- og helsedepartementet uttaler at beskyttelsen mot kreditorforfølgning bør strekkes lenger enn de fem årene som følger av ordningen med salgspant i dag, og foreslår en 10-års frist.

Justisdepartementet følger opp forslaget i panteloven § 3-21.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag.

7. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Et hovedsiktemål med endringene i konkurslovens første del om gjeldsforhandling har vært å gjøre gjeldsforhandlingsinstituttet mer anvendelig og praktikabelt. Samlet kan endringene i noen grad bidra til at det vil bli åpnet flere gjeldsforhandlinger enn det ellers ville ha blitt.

Også mange av endringene i konkurslovens annen del om konkurs tar sikte på å forenkle og effektivisere den behandlingsprosedyre loven gir anvisning på, men det lar seg ikke gjøre å beregne hvilke besparelser de foreslåtte forenklingene samlet sett kan få.

I § 67 foreslås en endring som fritar skyldneren fra å betale forskudd til sikkerhet for omkostningene ved bobehandlingen dersom han begjærer oppbud (dvs. selv innleverer konkursbegjæring). Dette er i tråd med utvalgets forslag, og begrunnes med at det kan bidra til at debitor begjærer oppbud på et tidligere tidspunkt enn han ellers ville gjort. Forslaget tilsier en viss økning av det offentliges utgifter i forbindelse

med konkurs, idet det offentlige da må dekke omkostningene hvis boet ikke selv har midler til dette. Svaret vil i praksis være begrenset til kr 20 000. Totalt kan endringen gi en økning på statens domstolsbudsjett på anslagsvis 10 mill. kroner. Samtidig må forslaget forventes å innebære en reduksjon av skatte- og avgiftsmyndighetenes utgifter i forbindelse med konkursbegjæring. For øvrig er en av grunnene til å fritta for omkostningsansvaret i oppbudstilfellene å legge til rette for at konkurser kan inntre på et tidligere tidspunkt. Oppnås denne virkningen, vil forslaget bidra til å redusere tapene for private og offentlige kreditorer i forbindelse med konkurs.

I § 135 foreslås det at andre ledd ikke videreføres. Dette innebærer at innstillingen av bobehandlingen ikke lenger skal kunngjøres i Norsk lysingsblad og i en avis alminnelig lest på stedet. Departementet mener en slik kunngjøring er unødvendig. Forslaget vil medføre en utgiftsreduksjon for det offentlige på anslagsvis 4,5 mill. kroner.

Departementet antar at innføringen av et legalpant for boet bare vil få nevneverdig betydning for bransjer hvor det erfaringsmessig er betydelig fare for konkurs. Forslaget om å forby salgspant i alle varer beregnet for videresalg vil neppe påvirke næringslivets samlede kredittilgang.

Den forlengede foreldelsesfristen for salgspant til sikkerhet for trygdens lån etter folketrygdloven § 10-7 til anskaffelse av motorvogn vil trolig kunne redusere trygdens utgifter med inntil kr 500 000 årlig.

Øvrige endringer i panteloven antas ikke å ha nevneverdige konsekvenser verken for det offentlige eller det private.

8. ENDRINGER I LOVVEDTAKET

I samråd med departementet har komiteen foretatt enkelte rettelser og justeringer i lovteksten i forhold til forslaget i proposisjonen.

Flere steder i konkursloven er det i dag tale om «forhold som nevnt i straffeloven §§ 281 - 286, jf. § 288». Alle andre steder enn i konkursloven § 49 nr. 2 er denne passusen endret til «straffbare forhold i forbindelse med økonomisk virksomhet». Tilsvarende endring foreslås i § 49 nr. 2.

Den nåværende § 120 første ledd nr. 7 i konkursloven er ikke opprettholdt i lovforslaget. Det fremgår forutsetningsvis av merknadene til bestemmelsen at det ikke har vært meningen å gjøre noen endring her, og nåværende § 120 første ledd nr. 7 tas derfor inn igjen i lovutkastet.

I forslaget til konkursloven § 120 første ledd nr. 6 er det vist til den gamle revisorloven § 14 tredje ledd. Det har kommet ny revisorlov (lov 15. januar 1999 nr. 2), og henvisningen må derfor forandres til revisorloven §§ 9-1 og 9-2.

9. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen utrede ulike måter å sikre at det er nok verdier i konkursboer til å kunne drive en forsvarlig bobehandling.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen vurdere beløpet på forskuddsbetaling som stilles til sikkerhet for omkostninger ved bobehandling (rekvirentansvaret).

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet:

Forslag 3

I lov av 8. februar 1980 nr. 2 om pant gjøres følgende endring:

Ny § 6-4 skal lyde:

§ 6-4. Lovbestemt pant for konkursboet.

(1) Konkursboet har lovbestemt pant i ethvert pantsatt formuesgode som tilhører skyldneren på konkursåpningstidspunktet. Panteretten utgjør fem prosent av formuesgodets beregnende verdi eller av det et salg av formuesgodet innbringer. Panteretten går foran alle andre heftelser i formuesgodet, herunder annet lovbestemt pant.

(2) Enhver panthaver eller annen interessert kan innløse boets panterett.

(3) Ved beregningen av formuesgodets verdi skal forholdene på verdsettelsestidspunktet legges til grunn. Boet eller den som vil innløse boets panterett kan kreve formuesgodets verdi fastsatt av skifteretten. Til grunn for verdsettelsen kan skifteretten innhente takst som dekkes av boet. I særlige tilfeller kan skifteretten bestemme at verdsettelsen skal skje ved skiftetakst, jf. skifteloven § 125. I så fall kan skifteretten også fastsette en godtgjørelse for skjønsmennene som fraviker de satser som ellers gjelder ved skiftetakst. Skiftetaksten kan ikke overprøves ved overtakst.

(4) Den som innløser boets panterett trer inn i boets prioritet for et tilsvarende beløp. Innløserens panterett følger de regler som gjelder avtalepant i vedkommende formuesgode og skal anses stiftet på det tidspunkt betaling skjer. Bostyreren skal snarest mulig og i alle tilfeller før formuesgodet abandoneres eller overføres til panthaver, sørge for at panteretten får rettsvern etter de alminnelige regler.

(5) Dersom det sikrede beløp ikke innbetales frivillig til boet innen den fristen som er avtalt eller som skifteretten har fastsatt, kan boet kreve formuesgodet solgt etter reglene i dekningsloven § 8-15.

(6) Er et formuesgode som da tilhørte skyldneren, solgt i løpet av de siste tre måneder før fristdagen, kan skifteretten ved kjennelse beslutte at den eller de panthaverne som har fått dekning, men som ikke ville ha fått dekning om boet hadde fått fem prosent av salgssummen, skal innbetale fem prosent av salgssummen til boet. Dette gjelder likevel ikke dersom salget er foretatt som ledd i en ordinær og forsvarlig drift.

(7) Reglene i denne paragraf gjelder tilsvarende ved offentlig skifte av insolvent dødsbo og for øvrig med begrensninger som følger av overenskomst med fremmed stat.

Forslag 4

I lov av 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

Ny § 177a femte ledd andre punktum skal lyde:

Bostyreren mottar kjøpesummen fra kjøperen, og fordeler beløpet mellom rettighetshaverne i vedkommende gjenstand i samsvar med deres prioriteter etter fradrag etter panteloven § 6-4.

XII Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser nr. 6 skal lyde:

6. For øvrig gjelder loven også for avtaler stiftet før ikrafttredelsen. For slike avtaler skal likevel lov av 8. februar 1980 nr. 2 om pant § 6-4 først komme til anvendelse der begjæring om gjeldsforhandling eller konkurs kommer inn til skifteretten senere enn 3 år etter lovens ikrafttredelse og i dødsbo der dødsfallet finner sted senere enn tre år etter lovens ikrafttredelse.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

I lov av 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endring:

§ 1 skal lyde:

En skyldner som ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, eller hvis eiendeler ikke er tilstrekkelig til å kunne gi full dekning for hans forpliktelser, kan begjære åpnet gjeldsforhandling etter reglene i loven for å forhandle med sine fordringshavere om frivillig gjeldsordning eller tvangsakkord.

10. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og rår Odels-tinget til å gjøre slike

vedtak:

A.

vedtak til lov

om endringer i konkurs- og pantelovgivningen m.v.

I.

I lov 21. februar 1930 om skifte gjøres følgende endringer:

§ 105 annet ledd skal lyde:

I de første seks måneder etter dødsfallet kan *tvangsdekning i boets eiendeler etter tvangsfullbyr- delsesloven kapittel 8 til 12* heller ikke skje uten skifterettens samtykke.

§ 110b første ledd annet punktum skal lyde:

Hvis skifteretten finner at det er utsikt til at forslaget kan bli vedtatt og stadfestet, skal den sende *det til alle kjente fordringshavere* vedlagt en uttalelse om hvorvidt den anbefaler forslaget vedtatt og om utsikten til at og den sikkerhet som has for at forslaget vil bli oppfylt fra arvingenes eller ektefellens side.

§ 110 b annet ledd første punktum oppheves. Nåværende annet og tredje punktum blir første og annet punktum.

II.

I lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing gjøres følgende endringer:

§ 13 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Erklæring om overføring til panthaver etter konkursloven § 117c kan bare anmerkes dersom konkurs-skyldneren var hjemmelshaver på det tidspunkt konkursåpningen ble anmerket.

§ 32 tredje ledd skal lyde:

En heftelse som er falt bort ved tvangssalg *eller salg etter konkursloven § 117a*, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres skjøte som viser at heftelsen er falt bort. *En pantheftelse som er falt bort ved tvangsakkord, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres en stadfestelses- kjennelse etter konkursloven § 52, jf. § 53, som viser at heftelsen er falt bort.*

III.

I lov 5. februar 1965 nr. 2 om Statens Landbruks- bank skal § 16 nr. 2 lyde:

2. For lån som gis til formål som er nevnt i § 2 punkt 1 c, kan det avtales at banken skal ha salgspant etter reglene i panteloven §§ 3-14 til 3-21 i de gjen- stander som helt eller delvis kjøpes for lånet.

IV.

I lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant gjøres følgen- de endringer:

§ 1-5 bokstavene b, c og d og ny bokstav e skal lyde:

- b) renter som er opptjent senere enn to år før en pant- haver begjærer tvangsdekning, forutsatt at dek- ning gjennomføres, eller senere enn to år før det åpnes *gjeldsforhandling* eller konkurs hos eieren,
- c) grunnbyrdeytelse som er forfalt senere enn to år før tidspunkt som angitt under bokstav b,
- d) premie for brannforsikring og annen vanlig tings- skadeforsikring for senere enn ett år før det tids- punkt som er angitt under bokstav b, når pantha- veren har betalt premien for eieren, *og*
- e) *nødvendige utgifter til bevaring av og tilsyn med pantet, når panthaver har dekket slike utgifter un- der en konkurs etter avtale med bostyreren.*

§ 1-9 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) når det blir åpnet *gjeldsforhandling* eller konkurs hos skyldneren eller hos pantets eier,

§ 1-9 annet ledd skal lyde:

(2) Krav om innfrielse etter første ledd bokstav c gir ikke rett til å kreve forsinkelsesrente.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 3-7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Når tilbehør blir solgt i samsvar med reglene i før- ste og annet ledd *eller i samsvar med regelen i kon- kursloven § 17 fjerde ledd*, og selgeren ikke lenger har rådigheten over det, faller panteretten bort.

§ 3-9 annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) *mærer og annet liknende utstyr som brukes eller er bestemt til bruk for oppdrett av organismer i saltvann eller ferskvann,*

§ 3-9 annet ledd nåværende bokstaver b, c, d og e blir bokstaver c, d, e og ny bokstav f.

§ 3-9 annet ledd bokstav d (nåværende bokstav c) skal lyde:

- d) dyr, herunder tamrein, pelsdyr, fjærfe, *bier, mus- linger*, yngel og settefisk samt oppdrettet fisk,

§ 3-15 annet ledd skal lyde:

(2) Salgspant kan heller ikke avtales i ting som kjøperen har rett til å selge videre før den er *betalt*.

§ 3-21 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Salgspant til sikkerhet for lån etter folketrygdloven § 10-7 første ledd bokstav h til anskaffelse av motorvogn registrert i henhold til vegtrafikkloven 18. juni 1965 nr. 4 § 15, jf. § 16, faller likevel bort senest 10 år etter at motorvognen ble overgitt til den stønadsberettigede.

§ 3-21 annet ledd annet punktum skal lyde:

Fristene avbrytes også når det er åpnet gjeldsforhandling eller konkurs hos skyldneren og salgspant uttrykkelig påberopes i fordringsanmeldelsen.

Nåværende annet ledd annet punktum blir annet ledd nytt tredje punktum.

§ 3-22 annet ledd annet punktum skal lyde:

Selv om det ikke er meningen at leieren skal bli eier eller ha rett til å bli eier, gjelder bestemmelsene i §§ 3-15 til 3-20 tilsvarende.

§ 5-13 første ledd annet punktum skal lyde:

Dersom det ikke har vært lovlig adgang til å begjære tvangsdekning, faller utlegget likevel ikke bort dersom begjæringen fremsettes innen en måned etter at hindringen falt bort.

I følgende bestemmelser skal ordet «tredjemann» endres til «tredjeperson»:

§ 3-14 første ledd, § 3-17 femte ledd og § 5-11 (2 steder).

V.

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal § 22 første ledd nr. 3 lyde:

3. *melding som skifteretten, gjeldsnemnda eller bostyrer foretar i medhold av konkursloven eller panteloven.*

VI.

I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det skal fremgå av begjæringen om skyldneren begjærer åpning av forhandling om frivillig gjeldsordning eller tvangsakkord.

§ 2 første ledd nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

§ 2 annet ledd annet punktum skal lyde:

Begjæringen kan tilbakekalles *eller endres* så lenge skifteretten ikke har avsagt kjennelse om hvorvidt gjeldsforhandling skal åpnes.

§ 4 første ledd nr. 3 skal lyde:

3) skifteretten etter de opplysninger som foreligger, finner det *lite sannsynlig* at skyldneren vil kunne oppnå frivillig gjeldsordning eller tvangsakkord.

§ 4 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

I tilfeller som nevnt i § 6a anses forhandling om tvangsakkord for å være åpnet fra det tidspunkt da begjæringen om forhandling om tvangsakkord kom inn til skifteretten.

§ 5 skal lyde:

§ 5. *Melding ved åpning av gjeldsforhandling.*

Blir en begjæring om åpning av gjeldsforhandling tatt til følge, skal skifteretten gi skyldneren skriftlig melding om skyldnerens plikter etter §§ 14 og 18, og om følgen av å handle mot dem, jf § 57 annet ledd.

§ 6 skal lyde:

§ 6. *Offentlighet ved gjeldsforhandling.*

Når forhandling om frivillig gjeldsordning er åpnet, skal gjeldsnemnda, hvis ikke skifteretten beslutter å gjøre det selv, uten opphold kunngjøre åpningen i Norsk lysingsblad og i en avis alminnelig lest på stedet. I særlige tilfeller kan skifteretten likevel bestemme at kunngjøring skal unnlates. Åpning av forhandling om tvangsakkord kunngjøres i samsvar med reglene i § 35.

Rettsmøter som holdes under forhandling om frivillig gjeldsordning eller tvangsakkord er offentlige. I særlige tilfeller kan skifteretten likevel bestemme at rettsmøter under forhandling om frivillig gjeldsordning skal holdes for lukkede dører.

Ny § 6a skal lyde:

§ 6a. *Endring av gjeldsforhandlingen.*

Etter at gjeldsforhandling er åpnet, kan skyldneren begjære endring av forhandlingen dersom gjeldsnemnda samtykker. Samtykke er likevel ikke nødvendig ved begjæring om forhandling om tvangsakkord når forslag om frivillig gjeldsordning har fått tilslutning fra fordringshavere som representerer minst ³/₄ av det samlede beløp som gir stemmerett. For øvrig gjelder reglene i §§ 2 og 4 tilsvarende for endringsbegjæringer.

§ 14 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom skyldneren er næringsdrivende og virksomheten skal drives videre under gjeldsforhandlin-

gen, plikter skyldneren å fremlegge et driftsbudsjett og en finansieringsplan for gjeldsnemnda.

§ 16 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Når skyldneren åpner offentlig forhandling om tvangsakkord, kan vedkommendes bo ikke tas under konkursbehandling etter begjæring av en fordringshaver hvis fordring skriver seg fra tiden før akkordforhandlingen ble åpnet og som ikke grunner seg på avtale som er inngått med gjeldsnemndas tillatelse eller godkjennelse.

§ 17 overskriften skal lyde:

§ 17. Begrensning av adgangen til å ta utlegg og gjennomføre tvangsdekning. Forholdet til panthaverne.

§ 17 annet og nye tredje til femte ledd skal lyde:

I de første seks månedene etter at gjeldsforhandling er åpnet, kan tvangsdekning i skyldnerens eiendeler etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 til 12 ikke gjennomføres uten gjeldsnemndas samtykke.

Eiendeler som skyldneren erverver etter at gjeldsforhandling er åpnet, omfattes ikke uten gjeldsnemndas samtykke av panteretter stiftet før åpningstidspunktet.

Skyldneren kan med gjeldsnemndas samtykke avhende varer av pantsatt varelager og driftstilbehør som nevnt i panteloven §§ 3-4, 3-8, 3-9 og 3-10, hvis dette skjer innenfor rammen av skyldnerens vanlige næringsvirksomhet og panthaverens sikkerhet ikke blir vesentlig forringet. Skifteretten kan etter begjæring fra en panthaver forby salg som ikke oppfyller vilkårene i første punktum.

Gjeldsnemnda skal utarbeide en plan for ivaretagelse av panthaverens interesser og kan i den forbindelse bestemme at panthaveren skal motta en andel av vederlaget ved salg som nevnt i fjerde ledd.

I kapittel III skal ny § 18a lyde:

§ 18a. Regnskapsførers og revisors bistandsplikt.

Skyldnerens regnskapsfører og revisor plikter å utlevere til gjeldsnemnda regnskaper og regnskapsmateriale vedrørende skyldneren. Dette gjelder selv om honorar for utført arbeid ikke er betalt. Gjeldsnemndas krav på utlevering er særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13. Regnskapsfører og revisor plikter også vederlagsfritt å bistå gjeldsnemnda med opplysninger om skyldnerens regnskaps- og forretningsførsel. Bistandsplikten etter denne paragrafen kan oppfylles uhindret av eventuell taushetsplikt.

§ 19 skal lyde:

§ 19. Underretning til fordringshaverne.

Gjeldsnemnda skal uten opphold underrette hver enkelt av skyldnerens kjente fordringshavere om at

skyldneren har åpnet gjeldsforhandling og om hvem som er oppnevnt som medlemmer av gjeldsnemnda. Samtidig oppfordres fordringshaverne til innen tre uker å sende inn til nemnda en spesifisert oppgave over sine fordringer på skyldneren. Med oppgaven skal følge de dokumenter som tjener som bevis for fordringene, og opplysning skal gis om fordringens grunnlag, om de sikkerheter i skyldnerens eller i tredjepersons eiendeler som måtte hefte for dem, og om det er solidarisk medforpliktete.

Dersom det åpnes forhandling om tvangsakkord uten forutgående forhandling om frivillig gjeldsordning, skal det i underretningen også opplyses om tid og sted for fordringshavermøte, jf. § 38a. Har skifteretten bestemt at det ikke skal holdes fordringshavermøte, skal det opplyses om dette.

§ 20 annet ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Krever verdsettelsen særskilt sakkyndighet, eller vil gjeldsnemnda av andre grunner ikke selv utføre den, kan nemnda tilkalle en eller flere sakkyndige medhjelpere. § 12 gjelder tilsvarende for slike medhjelpere.

§ 21 første ledd nr. 1 første punktum skal lyde:

1) en oversikt over skyldnerens forretningsførsel med opplysning om hvordan registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger har vært og om de forhold som har ført til gjeldsforhandlingen.

§ 21 første ledd nr. 6 skal lyde:

6) opplysning om skyldneren tidligere har gjort seg skyldig i straffbare forhold i forbindelse med økonomisk virksomhet, og om det nå må antas å foreligge forhold som kan gi grunn til straffeforfølgning mot vedkommende i forbindelse med slik virksomhet. Er skyldneren en sammenslutning eller en stiftelse, gis opplysning om forretningsfører eller styremedlem antas å ha gjort seg skyldig i slikt forhold.

§ 21 første ledd nr. 7 oppheves.

§ 21 tredje ledd skal lyde:

Finner gjeldsnemnda at det kan være grunn til strafforfølgning for forhold som nevnt i første ledd nr. 6, skal redegjørelsen sendes til påtalemyndigheten. Gjeldsnemnda bør i nødvendig utstrekning gi påtalemyndigheten underretning om mulige straffbare forhold også på et tidligere tidspunkt.

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Når skyldneren har utarbeidet et forslag til gjeldsordning, og gjeldsnemnda finner å burde fremme det,

skal nemnda sende *forslaget til alle fordringshavere* hvis fordringer omfattes av det.

§ 24 første ledd annet punktum nr. 2 skal lyde:

- 2) skyldnerens *erklæring om at alt skyldneren eier og skylder er oppgitt, samt*

§ 27 første ledd skal lyde:

Når et forslag til gjeldsordning er vedtatt, skal gjeldsnemnda sende melding om dette til samtlige fordringshavere *som ikke er tilsagt full dekning for krav som skriver seg fra tiden før gjeldsforhandlingen ble åpnet.*

§ 31 skal lyde:

§ 31. *Bortfall av pantheftelser.*

Ved tvangsakkord bortfaller pantheftelser som ligger utenfor pantets antatte verdi.

Gjeldsnemnda foretar verdsettelsen av pantet. En panthaver med sikkerhet utenfor pantets antatte verdi kan bringe verdsettelsen inn for skifteretten med begjæring om at det avholdes skiftetakst. Kostnadene ved skiftetaksten bæres av panthaveren dersom gjeldsnemndas verdsettelse opprettholdes eller endres med mindre enn 10 prosent. For øvrig gjelder skifteloven § 125 annet til femte ledd tilsvarende. I særlige tilfeller kan skifteretten fravike satsene for godtgjørelse av skjønnsmenn som ellers gjelder ved skiftetakst.

§§ 32 til 34 oppheves.

§ 35 skal lyde:

§ 35. Kunngjøring av at akkordforhandling er åpnet.

Når offentlig forhandling om tvangsakkord er åpnet, skal gjeldsnemnda, *hvis ikke skifteretten beslutter å gjøre det selv*, uten opphold utferdige en kunngjøring som skal inneholde:

- 1) underretning om at skyldneren har åpnet offentlig forhandling om tvangsakkord;
- 2) oppfordring til fordringshaverne om innen tre uker å sende inn til gjeldsnemnda en spesifisert oppgave over sine fordringer på skyldneren. Med oppgaven skal følge de dokumenter som tjener som bevis for fordringene, og opplysning skal gis om fordringenes grunnlag, om de sikkerheter i skyldnerens eller i *tredjepersons* eiendeler som måtte hefte for dem og om det er solidarisk medforpliktete. *Har det før akkordforhandlingen vært forhandling om frivillig gjeldsordning, meddeles det samtidig at fordringer som allerede er meldt til gjeldsnemnda, ikke behøver å meldes på nytt;*
- 3) berømmelse av et *fordringshavermøte*, jf. § 38a, eller opplysning om at *skifteretten har bestemt at det ikke skal holdes slikt møte.*

Kunngjøringen rykkes inn i Norsk lysingsblad og i en avis som er alminnelig lest på stedet; kunngjøringen kan i avisen gjengis i forkortet form med henvisning til Lysingsbladet.

Har det før akkordforhandlingen vært forhandling om frivillig gjeldsordning, skal kopi av kunngjøringen uten opphold sendes til alle kjente fordringshavere.

Alle som har en rettslig interesse i bobehandlingen, har rett til å gjøre seg kjent med den listen *over fordringshavere som var vedlegg til skyldnerens begjæring om åpning av gjeldsforhandling, jf. § 2 første ledd tredje punktum nr. 2*, og med fordringsanmeldelsene.

§ 36 første ledd skal lyde:

Melding om at skyldneren har åpnet offentlig forhandling om tvangsakkord, skal på begjæring av gjeldsnemnda tinglyses eller registreres i:

- 1) *Løssøreregisteret*,
- 2) grunnboken og liknende realregistre, for så vidt skyldneren eier fast eiendom eller andre registrerte eiendeler,
- 3) *Verdipapirsentralen, dersom det er registrert rettigheter der som gjeldsnemnda mener tilhører skyldneren, og*
- 4) Foretaksregisteret dersom skyldnerens firma er innført der.

Ny § 38a skal lyde:

§ 38a. *Fordringshavermøte.*

Det skal under forhandling om tvangsakkord holdes et fordringshavermøte under ledelse av gjeldsnemnda. Møtet berammes av gjeldsnemnda, hvis ikke skifteretten beslutter å gjøre det selv. Møtet bør holdes tidligst fire uker og skal holdes senest åtte uker etter at kunngjøring etter § 35 er utferdiget.

Ytterligere fordringshavermøter kan holdes hvis gjeldsnemnda finner behov for det. Innkalling sendes til alle kjente fordringshavere. Hvis gjeldsnemnda finner det ubetenkelig, kan berømmelse av et fordringshavermøte i det foregående møtet tre istedenfor innkalling.

Skifteretten kan beslutte at det ikke skal holdes fordringshavermøte. Beslutningen kan omgjøres.

§ 39 skal lyde:

§ 39. Skyldnerens møteplikt.

Skyldneren plikter å være til stede på fordringshavermøter og et eventuelt avstemningsmøte, hvis ikke skyldneren har gyldig forfall eller har fått tillatelse av gjeldsnemnda til å være fraværende.

§ 40 skal lyde:

§ 40. *Utsendelse av akkordforslaget. Avstemningen.*

Gjeldsnemnda skal sende skyldnerens forslag til tvangsakkord til alle kjente fordringshavere med angivelse av en frist på minst to uker for skriftlig svar til gjeldsnemnda. Med forslaget skal følge:

- 1) *den redegjørelsen som er nevnt i § 21,*
- 2) *den listen som er nevnt i § 41,*
- 3) *skyldnerens erklæring om at alt skyldneren eier og skylder er oppgitt, samt*
- 4) *gjeldsnemndas uttalelse om hvorvidt den anbefaler forslaget vedtatt, om utsikten til og den sikkerhet som has for at forslaget vil bli oppfylt fra skyldnerens side, om de betingelser som nemnda har satt for å anbefale forslaget, samt om hvordan boets stilling antas å ville bli i tilfelle av konkurs.*

Skifteretten kan etter begjæring fra gjeldsnemnda beslutte at det skal stemmes over skyldnerens akkordforslag i et avstemningsmøte. Dersom det er truffet beslutning om avstemningsmøte, skal forslaget og vedleggene nevnt i første ledd nr. 1 til 4 sendes til fordringshaverne minst to uker før møtet med angivelse av tid og sted for møtet.

Dersom en fordringshaver før den offentlige akkordforhandling ble åpnet, har stemt for akkordforslaget, og dette senere ikke er blitt endret, anses fordringshaveren for å fastholde sin vedtagelse, når den ikke senere er blitt tilbakekalt.

Tilbakekalling av en vedtagelse må skje ved en skriftlig erklæring som sendes til gjeldsnemnda innen den fastsatte avstemningsfrist eller eventuelt leveres i et avstemningsmøte.

Dersom vedtagelsen eller tilbakekallingen er skjedd telegrafisk eller ved en representant som ikke har fremlagt betryggende legitimasjon for sin myndighet til å forplikte fordringshaveren, skal vedtagelsen eller tilbakekallingen godtas, såfremt telegrammet bekreftes skriftlig eller betryggende legitimasjon fremlegges innen den fastsatte avstemningsfrist eller på et eventuelt avstemningsmøte.

§ 41 skal lyde:

§ 41. *Fordringshaverliste.*

Før avstemningen skal gjeldsnemnda utarbeide en liste over de anmeldte fordringer, påført de opplysninger som trengs for å avgjøre om fordringene skal medregnes ved avstemningen. Er en fordring helt eller delvis bestridt, skal anmerkning om dette gjøres på listen.

For fordringer som etter forslaget vil få full dekning, jf. § 30 femte ledd, er det tilstrekkelig å angi fordringenes samlede beløp. Tilsvarende gjelder for andre grupper av fordringer som åpenbart ikke vil være av betydning for avstemningen.

Når noen i forbindelse med avstemningen bestriker en oppført fordring eller mener at en fordring er

ført opp med et for lite beløp eller med urette er blitt utelatt, gjør gjeldsnemnda merknad om det i listen.

§ 44 skal lyde:

§ 44. *Nytt akkordforslag.*

Har skyldnerens akkordforslag ikke oppnådd det nødvendige flertall ved en skriftlig avstemning, kan skyldneren bare fremme et nytt akkordforslag dersom gjeldsnemnda finner å kunne anbefale forslaget. Det nye forslaget skal snarest sendes fordringshaverne, med gjeldsnemndas anbefaling vedlagt og med angivelse av en ny avstemningsfrist. Den nye fristen må ikke utløpe senere enn tre uker etter den opprinnelige avstemningsfristen.

Skyldneren kan ikke foreta ytterligere endringer i akkordforslaget etter at det er sendt fordringshaverne.

Dersom skyldneren i et avstemningsmøte vil gjøre forandringer i akkordforslaget, og gjeldsnemnda etter å ha hørt de tilstedeværendes mening, finner å kunne anbefale det endrede forslag, skal den beramme et nytt møte til behandling av og avstemning over forslaget. Møtet skal holdes innen tre uker. Innkalling til møtet skal snarest sendes fordringshaverne, med forslaget og gjeldsnemndas uttalelse om dette vedlagt.

I det nye avstemningsmøtet kan skyldneren ikke gjøre noen forandring i akkordforslaget.

§ 45 skal lyde:

§ 45. *Redegjørelse for avstemningen sendes skifteretten.*

Gjeldsnemnda skal innen en uke etter avstemningen sende skifteretten en redegjørelse for resultatet av avstemningen med uttalelse om hvorvidt det antas å foreligge noe forhold som vil være til hinder for stadfestelse av akkorden. Med redegjørelsen skal følge:

- 1) *legitimasjoner for at akkordforhandlingen har vært kunngjort og bekreftet av at fordringshaverne har vært varslet om avstemningen i overensstemmelse med lovens regler;*
- 2) *gjeldsnemndas forhandlingsbok;*
- 3) *den liste over fordringshaverne som er nevnt i § 41, vedlagt fordringsanmeldelsene og de dokumenter som foreligger om omtvistede eller uklare fordringer;*
- 4) *skyldnerens endelige akkordforslag og fordringshavernes vedtagelser;*
- 5) *andre dokumenter som måtte være fremlagt i forbindelse med avstemningen, og de protester som måtte være fremkommet mot stadfestelse av akkorden.*

§ 49 nr. 1 og 2 skal lyde:

- 1) *når skyldneren vegrer seg for å gi de opplysninger retten trenger ved avgjørelsen, eller uten gyldig*

grunn uteblir fra *fordringshavermøtet*, avstemningsmøtet eller stadfestelsesmøtet;

- 2) når retten finner det godtgjort at skyldneren i løpet av de siste tre år før åpningen av gjeldsforhandlingen eller senere har gjort seg skyldig i *straffbare forhold i forbindelse med økonomisk virksomhet*. Er skyldneren en sammenslutning eller en stifelse, kan stadfestelse nektes dersom forretningsfører eller styremedlem i det nevnte tidsrom har gjort seg skyldig i en slik forbrytelse til skyldnerens fordel eller på skyldnerens vegne.

§ 52 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dersom akkorden innebærer at pantheftelser helt eller delvis bortfaller, jf. § 31, skal stadfestelseskjennelsen inneholde en nøyaktig angivelse av i hvilken grad pantheftelsene bortfaller.

§ 53 skal lyde:

§ 53. Melding om og kunngjøring av den stadfestede akkord.

Dersom skifteretten stadfester akkorden, skal gjeldsnemnda straks sende melding om dette til alle kjente fordringshavere som ikke er tilsagt full dekning.

Når stadfestelseskjennelsen er blitt rettskraftig, skal gjeldsnemnda kunngjøre akkorden på den måte som er fastsatt i § 35 annet ledd og sørge for at melding etter § 36 første ledd nr. 1, 2 og 3 blir slettet, og at melding om avslutning av akkordforhandlingen blir registrert i Foretaksregisteret dersom skyldnerens firma er innført der.

Dersom akkorden innebærer at pantheftelser som er registrert i et rettsvernsregister helt eller delvis bortfaller, skal gjeldsnemnda straks stadfestelsen er rettskraftig, sørge for at kjennelsen registreres. Ved håndpant eller ved pant i enkle krav skal melding om bortfallet gis til den som besitter pantet eller til skyldneren for kravet.

§ 55 første ledd skal lyde:

Den stadfestede akkord er bindende for alle fordringshavere hvis fordringer skriver seg fra tiden før åpningen av *gjeldsforhandlingen*. Akkorden er likevel ikke bindende for:

- 1) fordringer som har lovbestemt fortrinnsrett;
- 2) fordringer som er sikret ved panterett eller annen sikkerhetsrett i skyldnerens eiendeler, *i den utstrekning fordringen faller innenfor pantets antatte verdi*;
- 3) fordringer som kan kreves avgjort ved motregning for så vidt de dekkes av *motkravet*.

§ 57 første ledd nr. 2 og 3 og nytt nr. 4 skal lyde:

- 2) når det er åpnet forhandling om frivillig gjeldsordning og retten avslår skyldnerens *endringsbe-*

gjæring om åpning av offentlig forhandling om tvangsakkord, jf § 4;

- 3) når retten nekter å stadfeste en tvangsakkord, jf § 52;
- 4) når *gjeldsforhandlingen ikke er avsluttet innen seks måneder fra åpningen eller innen en lengre frist som skifteretten har satt etter anmodning fra gjeldsnemnda*.

§ 57 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 67 første ledd første punktum skal lyde:

Den som begjærer konkurs åpnet etter §§ 60 til 63, skal ved innlevering av konkursbegjæringen betale inn til skifteretten et beløp som tilsvarer det maksimale ansvar for kostnadene ved bobehandlingen etter § 73.

§ 67 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

Skifteretten kan gjøre unntak fra regelen om sikkerhetsstillelse etter første ledd når *konkurs begjæres åpnet av offentlig myndighet eller det ellers må antas å foreligge en vesentlig offentlig interesse i at konkurs blir åpnet*.

Det skal ikke stilles sikkerhet etter første ledd når konkurs begjæres åpnet av skyldneren eller en arbeidstaker med fortrinnsberettiget fordring etter dekningsloven § 9-3.

§ 72 første ledd første punktum skal lyde:

Skifteretten skal snarest *mulig avsi* kjennelse om hvorvidt konkurs skal åpnes.

§ 73 første ledd tredje punktum blir nytt annet ledd og skal lyde:

Skyldner, arbeidstaker eller annen privat fordringshaver som er fritatt fra å stille sikkerhet etter § 67, har ikke ansvar for omkostninger ved bobehandlingen.

Nåværende § 73 annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 77 skal lyde:

§ 77. Oppnevning av *bostyrer, kreditorutvalg og revisor*.

Når kjennelse om åpning av konkurs er avsagt, skal skifteretten straks oppnevne *en bostyrer* - som regel en advokat.

Skifteretten skal samtidig ta stilling til om det foreligger særlige grunner som tilsier at retten straks bør oppnevne et kreditorutvalg, jf. § 83, eller om avgjørelsen av om kreditorutvalg skal oppnevnes, kan utstå til spørsmålet kan behandles på første skiftesamling.

Skifteretten kan også oppnevne revisor, jf § 90.

§ 78 første ledd nr. 2 til 4 skal lyde:

- 2) opplysning om hvem som er oppnevnt som *bostyrer* og eventuelt *borevisor*;
- 3) berømmelse av første skiftesamling i boet, som bør holdes senest 3 uker etter at kunngjøringen er utferdiget;
- 4) oppfordring til fordringshaverne om å melde sine krav til *bostyreren* innen en nærmere angitt frist, jf § 109.

§ 78 tredje ledd tredje punktum oppheves.

§ 78 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kunngjøringen.

§ 79 skal lyde:

§ 79. Tinglysing m.v. av melding om at konkurs er åpnet.

Skifteretten skal sørge for at melding om at konkurs er åpnet i skyldnerens bo, *registreres i Konkursregisteret*.

Føreren av Konkursregisteret sørger for at melding om at konkurs er åpnet i skyldnerens bo, tinglyses eller registreres i:

- 1 Løsøreregisteret,
- 2) Foretaksregisteret, dersom skyldnerens virksomhet er innført der,
- 3) Regnskapsregisteret, dersom skyldnerens virksomhet er innsendingspliktig.

Med mindre skifteretten beslutter å gjøre det selv, skal bostyreren sørge for at melding om at konkurs er åpnet i skyldnerens bo, tinglyses eller registreres i:

- 1) *grunnboken og lignende realregistre, for så vidt skyldneren eier fast eiendom eller andre registrerte eiendeler,*
- 2) *Verdipapirsentralen, dersom det er registrert rettingheter der som bostyreren mener er omfattet av boets beslagsrett.*

I særlige tilfeller kan melding etter første og tredje ledd fremsettes over telefon eller på annen enkel måte. Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om fremgangsmåten i slike tilfeller.

Med mindre skifteretten beslutter å gjøre det selv, skal bostyreren videre sende underretning om konkursåpningen til statens postselskap og de banker og tilsvarende institusjoner hvor skyldneren har innskudd.

Bostyreren skal sende melding om konkursåpningen i samsvar med lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 27 annet ledd.

Blir en eiendel abandonert etter § 117b, skal bostyreren sørge for at melding som nevnt i annet ledd nr. 1 og tredje ledd slettes for så vidt gjelder de abandonerte eiendeler. Videre skal det gis melding til fylkesskattekontoret dersom abandoneringen gjelder

formuesgoder som vil kunne medføre krav på merverdiavgift ved salg fra skyldnerens side.

§ 80 overskriften skal lyde:

§ 80. *Sikring, registrering, verdsetting og forsegling av skyldnerens eiendeler m.v.*

§ 80 første ledd første punktum skal lyde:

Med mindre skifteretten beslutter å gjøre det selv, skal bostyreren snarest mulig sørge for at skyldnerens regnskaper og regnskapsmateriale blir sikret og at det blir foretatt registrering og verdsetting av skyldnerens eiendeler.

§ 80 tredje til sjette ledd skal lyde:

Skyldneren plikter å være til stede ved registreringsforretningen om det forlanges av skifteretten eller bostyreren.

Registrerings- og forseglingsforretningene kan i lensmannsdistrikter overlates til lensmannen eller en annen skikket person oppnevnt av skifteretten.

Ved registreringsforretning kan det tilkalles vitne dersom det av særlige grunner finnes ønskelig eller retten bestemmer det. Domstollovens regler om rettsvitne gjelder tilsvarende så langt de passer. Når verdsettingen krever særskilt sakkyndighet, kan *bostyreren eller* skifteretten tilkalle en eller flere sakkyndige *medhjelpere*. § 12 gjelder tilsvarende for slike *medhjelpere*.

Bostyreren eller skifteretten kan om nødvendig kreve hjelp av politiet til å gjennomføre sikring, registrering og forsegling etter denne paragrafen.

§ 81 oppheves.

§ 82 skal lyde:

§ 82. Kjæremål.

Skifterettens avgjørelser etter § 77 annet ledd og §§ 78 til 80 kan ikke angripes ved kjæremål.

§ 83 skal lyde:

§ 83. *Kreditorutvalg og bostyre.*

Dersom boets størrelse eller vanskelighetsgrad eller forholdene for øvrig tilsier det, skal skifteretten oppnevne et kreditorutvalg på fra ett til tre medlemmer, som fortrinnsvis skal utvelges blant fordringshaverne eller deres representanter. I tilfeller som nevnt i § 84 skal det oppnevnes en representant for de ansatte som medlem av kreditorutvalget; kreditorutvalget kan i så fall bestå av inntil fire medlemmer.

Kreditorutvalget utgjør sammen med bostyreren bostyret.

Dersom skifteretten ikke allerede har oppnevnt kreditorutvalg, jf. § 77, skal fordringshaverne gis anledning til å uttale seg på første skiftesamling i boet om det bør oppnevnes et kreditorutvalg og eventuelt

om sammensetningen av utvalget. Skifteretten bør også innhente bostyrerens syn på spørsmålet. Skifteretten kan gjøre sin beslutning om oppnevning av et kreditorutvalg betinget av at den som oppnevnes, er villig til å påta seg vervet uten godtgjørelse.

Skifterettens avgjørelser etter første ledd kan ikke angripes ved kjæremål.

§ 84 overskriften og første, annet og tredje ledd skal lyde:

§ 84. *Underretning til de ansatte. Deltakelse i kreditorutvalg.*

Bostyreren skal så tidlig som mulig informere de ansatte i skyldnerens næringsvirksomhet om deres rettigheter og holde dem orientert om bobehandlingen så langt deres interesser berøres. Dette kan skje gjennom et møte med de ansatte eller deres representanter, i brev eller på annen hensiktsmessig måte.

Når det i medhold av §§ 77 eller 83 er besluttet at det skal oppnevnes et kreditorutvalg, skal skifteretten etter krav fra et flertall av de ansatte i skyldnerens næringsvirksomhet oppnevne en representant for de ansatte som medlem av kreditorutvalget. Det samme gjelder når et slikt krav fremsettes av en lokal fagforening som organiserer et flertall av de ansatte i virksomheten eller av flere lokale fagforeninger som til sammen organiserer et flertall av de ansatte.

Skifteretten kan likevel etter en vurdering av boets stilling, utsiktene for videre drift og omstendighetene for øvrig unnlate å oppnevne slik representant. Skifteretten skal i så fall på forhånd innhente uttalelse fra bostyreren.

§ 85 overskriften skal lyde:

§ 85. Bostyrerens oppgaver og legitimasjon.

§ 85 første ledd nr. 3 og 4 og nye nr. 5 til 9 skal lyde:

- 3) å sørge for bevaring, tilsyn, nødvendig forsikring og mulig forøkning av boets eiendeler og for at de blir solgt så fordelaktig som mulig;
- 4) å bringe på det rene hvilke fordringer som bør godkjennes som dividendeberettigede og eventuelt fortrinnsberettigede i boet;
- 5) å avgjøre - med unntak av sin egen, borevisorens og kreditorutvalgsmedlemmenes godtgjørelse - hvilke fordringer som skal godtas som massefordringer og dermed likestilte fordringer;
- 6) å treffe beslutning om opphevelse av konkursbeslaget (abandonering) eller overføring til panthaver for nærmere angitte eiendeler;
- 7) å gi opplysninger som nevnt i § 122a til påtalemyndigheten og Kredittilsynet;
- 8) å gi melding til fylkesmannen så tidlig som mulig dersom virksomheten antas å kunne medføre forurensning som ikke er lovlig uten tillatelse etter forurensningsloven;

- 9) å gi melding så tidlig som mulig til arbeidskontoret i det distrikt hvor skyldneren holder til om konkursen og om hvilke arbeidstakere som har krav i boet, dersom det er arbeidstakere i skyldnerens virksomhet.

§ 85 annet ledd skal lyde:

Er det oppnevnt et kreditorutvalg, skal bostyreren i alle spørsmål av vesentlig betydning så vidt mulig treffe sin beslutning i samråd med kreditorutvalget.

§ 87 skal lyde:

§ 87. Sikkerhetsstilling for bostyrerens ansvar.

Bostyreren skal for sitt mulige ansvar som bostyrer være sikret gjennom en forsikringsordning godkjent av departementet. Forsikringspremien anses som en boomkostning.

§ 90 skal lyde:

§ 90. Revisor.

Med mindre det er oppnevnt revisor etter § 77 tredje ledd, skal skifteretten oppnevne en revisor for boet etter at fordringshaverne på den første skiftesamlingen har hatt anledning til å uttale seg.

Det påhviler revisor:

- 1) å gjennomgå og kommentere skyldnerens regnskaper og forretningsførsel og å utarbeide en revisjonsinnberetning i den utstrekning bostyreren antar det har betydning for utarbeidelse av innberetning etter § 120;
- 2) å revidere boets regnskap i henhold til god revisjonsskikk og å kontrollere utbetalinger fra boet. Skifteretten kan ved oppnevningen eller senere begrense revisors oppgaver etter annet ledd nr. 1. Skifteretten kan også fritta revisor for oppgavene etter annet ledd nr. 2.

Hvis boet er enkelt og oversiktlig eller dets midler så begrenset at det vanskelig kan bære utgiftene ved en revisoroppnevning, kan skifteretten helt unnlate å oppnevne revisor. Hvis det ikke er oppnevnt revisor til å utføre oppgavene etter annet ledd nr. 2, skal disse utføres av skifteretten, av kreditorutvalget eller av særskilt oppnevnt revisor etter instruks gitt av skifteretten.

§ 91 annet ledd skal lyde:

Oppnevning av ny bostyrer, ny revisor eller nye medlemmer av kreditorutvalget, skjer i samsvar med reglene i §§ 77, 83, 84 og 90.

§ 92 første ledd skal lyde:

Skiftesamling skal holdes når

- 1) det etter loven er påbudt,
- 2) skifteretten finner det påkrevd,
- 3) bostyreren eller et annet medlem av bostyret begjærer det, eller

4) *det begjæres av fordringshavere som representer minst $\frac{1}{3}$ av det samlede beløp av de fordringer som gir stemmerett.*

§ 93 første ledd første punktum skal lyde:

Om ikke annet er bestemt i denne lov, avgjør skifteretten hvordan *det* skal innkalles til skiftesamlingen.

§ 94 tredje ledd oppheves.

§ 98 skal lyde:

§ 98. Skiftesamlingens kompetanse.

De vedtak som skiftesamlingen gjør, er bindende for *bostyreren* og bostyret, med mindre de blir underkjent i henhold til § 99.

§ 99 første ledd skal lyde:

Skifteretten kan pålegge *bostyreren* eller bostyret å forelegge bestemte spørsmål om bobehandlingen for skiftesamlingen til uttalelse eller avgjørelse.

Overskriften til kapittel XI skal lyde:

Kapittel XI. Skyldnerens stilling under konkursen *m.v.*

§ 101 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

I nødvendig utstrekning skal skyldneren også bistå bostyreren i forbindelse med oppfyllelsen av meldeplikten etter § 85 første ledd nr. 8.

§ 101 nytt fjerde ledd skal lyde:

Om regnskapsførers og revisors bistandsplikt gjelder § 18a tilsvarende.

§ 106 første ledd skal lyde:

På begjæring av skyldneren kan skifteretten ved konkursåpningen eller senere tilstå skyldneren eller skyldnerens familie et underholdsbidrag av boets midler. *Dersom det avholdes skiftesamling i boet etter at skifteretten har truffet vedtak om å tilstå slikt underholdsbidrag, skal spørsmålet om fortsatt underholdsbidrag forelegges fordringshaverne til uttalelse. Avgjørelsen kan omgjøres dersom det viser seg at den bygger på uriktige forutsetninger, eller om forholdene senere endrer seg.*

§ 109 første ledd skal lyde:

I kunngjøringen av at konkurs er åpnet, skal skifteretten oppfordre skyldnerens fordringshavere til skriftlig å melde sine fordringer til *bostyreren* innen en nærmere angitt frist. Med anmeldelsen skal følge de dokumenter som tjener som bevis for fordringene, og opplysning skal gis om grunnlaget for fordringene,

og de sikkerheter i skyldnerens eller *tredjepersons* eiendeler som måtte hefte for dem, og om hvorvidt det er solidarisk medforpliktete.

§ 110 annet og tredje ledd skal lyde:

Bostyreren skal snarest mulig angi i listen det beløp og den prioritet det innstilles på at den enkelte fordring skal godkjennes med. *Bostyreren skal også gi et anslag over de massefordringer og dermed likestilte fordringer som antas å ville bli gjort gjeldende mot boet.*

Bostyreren skal ikke innstille fordringer som åpenbart ikke vil oppnå dekning eller eventuell minimumsdekning fastsatt etter § 130 annet ledd selv om anmeldelsen legges til grunn. Fordringshavere som etter dette ikke får innstilt sine fordringer, skal underrettes om at deres fordringer ikke vil bli innstilt og prøvd.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 111 skal lyde:

§ 111. *Prøving* av fordringene.

De innstilte fordringer prøves så snart det nødvendige grunnlag for prøvingen foreligger. Prøvingen foretas av bostyreren eller av bostyret hvis det er oppnevnt kreditorutvalg. Prøvingen kan skje på skiftesamling.

Konkursskyldneren, fordringshavere som har fått innstilt sine fordringer og borevisor har rett til å uttale seg og å være til stede under fordringsprøvingen. Disse skal varsles om tid og sted for prøvingen og tilsendes bostyrerens innstilling minst åtte dager før prøvingen finner sted. Når det finnes ubetenkelig, kan en fordring prøves selv om bostyrerens innstilling ikke har foreligget senest åtte dager før fordringsprøvingen.

Fordringer som er anmeldt med krav om fortrinnsrett, bør prøves først. Om nødvendig kan prøvingen fortsettes ved en senere anledning. Resultatet av prøvingen skal protokolleres.

Hvis godkjennelsen eller avvisningen av en fordring beror på omstendigheter som ikke er kjent når fordringen prøves, kan det treffes avgjørelse som er betinget av at bostyreren senere finner et nærmere angitt forhold godtgjort.

§ 112 skal lyde:

§ 112. Bostyreren endrer sin innstilling.

Dersom bostyreren som følge av de opplysninger eller innsigelser som fremkommer *under fordringsprøvingen*, endrer sin innstilling vedrørende en fordring, bør prøving av fordringen *utsettes*, når det ikke finnes ubetenkelig å gjennomgå fordringen straks.

§ 113 skal lyde:

§ 113. Fordringer som godkjennes.

Dersom bostyreren innstiller på at en fordring skal godkjennes i samsvar med anmeldelsen, og det ikke senest ved prøvingen gjøres innsigelse mot innstillingen, anses fordringen for godkjent så vel med hensyn til beløp som prioritet. Den kan senere ikke bestrides under konkursbehandlingen, med mindre det fremkommer opplysninger som utvilsomt ville ha ført til at godkjennelse ville blitt nektet, dersom de hadde foreligget ved prøvingen. Spørsmål om ny prøving av godkjent fordring skal forelegges skifteretten som treffer sin avgjørelse ved beslutning.

§ 114 skal lyde:

§ 114. Fordringer som bestrides.

Dersom bostyreren innstiller på at en fordring ikke skal godkjennes i samsvar med anmeldelsen, eller hvis skyldneren, et medlem av bostyret eller en fordringshaver som har fått innstilt sin fordring, gjør innsigelse mot anmeldelsen, skal bostyreren underrette anmelderen og gi denne adgang til å grunnegi anmeldelsen innen en fastsatt frist.

Dersom anmelderen ikke kommer med noen grunnegiving innen fristens utløp eller hvis innstillingen eller innsigelsen fastholdes, skal bostyreren innberette forholdet til skifteretten. Skifteretten skal gi anmelderen en frist på minst tre uker for å reise tvist og opplyse om at innstillingen eller innsigelsen vil bli lagt til grunn for prøvingen dersom tvist ikke reises innen fristen.

Bare anmelderen og den som har bestridt fordringen er å anse som parter i en eventuell tvist som nevnt i annet ledd. Vinner den som fremsatte innsigelse mot fordringsanmeldelsen en slik tvist uten å bli tilkjent saksomkostninger, kan skifteretten bestemme at vedkommende skal ha hel eller delvis erstatning av boet begrenset til den fordel boet oppnår.

Ny § 117a skal lyde:

§ 117a. Salg av overbeheftede eiendeler.

Bostyreren kan selge boets overbeheftede eiendeler med utslettende virkning for udekkede heftelser dersom

- 1) salget skjer sammen med andre av boets eiendeler og et samlet salg forventes å gi større utbytte for boet enn et salg av eiendelene enkeltvis, eller
- 2) salget skjer som ledd i en samlet overdragelse av hele eller deler av virksomheten med sikte på fortsatt drift etter konkursen.

Ved salget overtas alle pengeheftelser som ligger innenfor kjøpesummen i den utstrekning heftelsene har rettsvern i forhold til konkursboet. Andre heftelser enn pengeheftelser i vedkommende gjenstand overtas av kjøperen utenfor kjøpesummen i den utstrekning vedkommende heftelse har rettsvern i forhold til kon-

kursboet. Slike heftelser skal likevel settes til side i den utstrekning det er nødvendig for å gi dekning til pengeheftelser med bedre eller lik prioritet.

Ved salg av realregistrerte formuesgoder skal skifteretten stadfeste salget ved kjennelse dersom ikke alle berørte rettighetshavere har gitt skriftlig samtykke til salget. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdsloven §§ 11-29 til 11-35 gjelder i så fall tilsvarende så langt de passer.

Ved realisasjon av løsøre som ikke er realregistrert skal bostyreren sende skriftlig varsel til de rettighetshavere som kan bli berørt av salget, med opplysning om at beslutningen om å foreta et salg kan omgjøres av skifteretten etter § 99. Salget kan gjennomføres tidligst 14 dager etter at varselet ble gitt. Skifterettens avgjørelse kan ikke påkjæres.

Verdien av hvert enkelt pantobjekt skal spesifiseres i avtalen med kjøperen. Bostyreren mottar kjøpesummen fra kjøperen, og fordeler beløpet mellom rettighetshaverne i vedkommende gjenstand i samsvar med deres prioriteter. Tvangsfullbyrdsloven § 11-38 gjelder tilsvarende så langt den passer. Det overskytende beløp tilfaller boet.

Ny § 117b skal lyde:

§ 117b. Abandonering.

Bostyreren kan beslutte å oppheve konkursbeslaget i en eiendel som er uten økonomisk interesse for boet. Beslutningen gjennomføres ved at bostyreren avgir en skriftlig erklæring til skyldneren om at eiendelen er abandonert. Erklæringen skal angi tidspunktet for abandoneringen. Eiendelen skal fra dette tidspunkt stilles til skyldnerens rådighet. Skyldneren overtar risikoen for eiendelen fra abandoneringstidspunktet.

Bostyreren bør varsle rettighetshavere i eiendelen før abandoneringen gjennomføres.

Bostyreren kan omgjøre en abandoneringsbeslutning dersom skyldneren har gitt uriktige opplysninger eller tilbakeholdt opplysninger av betydning for beslutningen. Dette gjelder likevel ikke dersom tredjeperson har ervervet en rett til eiendelen. Bostyreren kan inndra et eventuelt overskudd som skyldneren oppnår ved salg eller bortleie av eiendelen eller på annet vis.

Ny § 117c skal lyde:

§ 117c. Overføring til panthaver.

Bostyreren kan overføre en pantsatt eiendel som er uten økonomisk interesse for boet til en panthaver som samtykker i dette.

Overføringen skal skje til pantets antatte markedsverdi på overføringstidspunktet. Bostyreren foretar verdsettelsen og kan velge å legge til grunn det et salg av pantet innbringer. Verdsettelsen legges til grunn for beregning av panthavernes krav på dividende.

de etter dekningsloven § 8-14 og for avregningen i skyldnerens gjeld til panthaveren.

Ønsker flere panthavere eiendelen overført til seg, skjer overføringen til den av panthaverne som har den dårligste prioritet innenfor eiendelens antatte markedsverdi på overføringstidspunktet.

Overføringen gjennomføres ved at bostyreren avgir en skriftlig erklæring til panthaveren om at eiendelen er overført. Erklæringen skal angi tidspunktet for overføringen. Eiendelen skal fra dette tidspunktet stilles til panthaverens disposisjon. Panthaveren overtar risikoen for eiendelen fra overføringstidspunktet. Omkostninger som påløper i forbindelse med overføringen, herunder krav på offentlige gebyrer og avgifter, dekkes av panthaveren.

§ 118 første ledd skal lyde:

Dersom bostyreren, eller bostyret hvor det er oppnevnt kreditorutvalg, finner det tvilsomt om boet bør søke å gjøre gjeldende en rett som antas å tilkomme det, skal spørsmålet forelegges skiftesamlingen til avgjørelse.

§ 119 første ledd og annet ledd første punktum skal lyde:

Spørsmål om og i tilfelle i hvilket omfang skyldnerens næringsvirksomhet bør fortsette for boets regning, og innen de grenser som næringslovgivningen setter, avgjøres snarest mulig av bostyreren eller av bostyret, hvis det er oppnevnt kreditorutvalg.

Dersom virksomheten skal fortsette, bør spørsmålet forelegges til uttalelse for skiftesamlingen.

§ 119 nye fjerde og femte ledd skal lyde:

Skifteretten kan treffe midlertidige vedtak om skyldnerens næringsvirksomhet som snarest mulig skal forelegges til endelig beslutning i samsvar med første ledd.

Besluttes det i samråd med panthaverne eller andre at virksomheten skal fortsette, skal bostyreren sørge for at forhold av betydning for partene, herunder inntekts- og utgiftsfordeling mellom partene, klargjøres skriftlig.

§ 120 skal lyde:

§ 120. Boets innberetning.

Dersom ikke skifteretten ved oppnevningen av bostyrer eller senere bestemmer annet, skal bostyreren, eller bostyret dersom det er oppnevnt kreditorutvalg, senest tre måneder etter oppnevningen avgi innberetning til skifteretten, som bl a skal inneholde:

1) en oversikt over skyldnerens forretningsførsel med opplysning om hvordan registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger har vært og om de forhold som har ført til konkursen. I oversikten bør inntas skyldnerens to siste årsregnskap

og årsberetninger (status, driftsregnskap) og dessuten oppgave over omsetningen;

- 2) en oversikt over boets stilling, med opplysning blant annet om skyldnerens kausjon- og vekselforpliktelser, de heftelser som hviler på skyldnerens eiendeler og hvordan eiendelene er verdsatt;
- 3) opplysning om skyldnerens ekteskapelige formuesforhold;
- 4) opplysning om hvorvidt skyldneren antas å ha foretatt disposisjoner som kan omstøtes;
- 5) opplysning om hvorvidt det i forbindelse med skyldnerens økonomiske virksomhet antas å foreligge forhold som kan gi grunn til strafforfølgning mot skyldneren eller mot noen som har handlet på skyldnerens vegne. Er skyldneren en sammenslutning eller en stiftelse, gis opplysning om hvorvidt forretningsfører eller et styremedlem antas å ha gjort seg skyldig i slikt forhold;
- 6) opplysning om hvorvidt det antas å foreligge forhold som kan gi grunnlag for sanksjoner fra Kredittilsynet overfor skyldnerens revisor etter revisorloven §§ 9-1 og 9-2;

7) en vurdering av om det foreligger forhold som omfattes av reglene om konkurskarantene i § 142. En eventuell innberetning fra revisor skal vedlegges. Dessuten vedlegges en erklæring fra skyldneren om at opplysningene i innberetningen om dennes økonomiske forhold etter skyldnerens vitende er riktige og uttømmende.

Dersom konkursen blir åpnet i direkte fortsettelse av en gjeldsforhandling, jf dekningsloven § 1-4 sjettede ledd, og det under denne har vært utarbeidet en redegjørelse i samsvar med § 21, kan denne redegjørelse med de nødvendige tillegg og endringer benyttes som konkursinnberetning.

Bostyreren skal sende innberetningen til hver enkelt fordringshaver, Konkursregisteret og til skyldneren.

§ 121 første ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Hvis det er oppnevnt kreditorutvalg, skal regnskapet og redegjørelsen på forhånd forelegges for kreditorutvalgets medlemmer, som ved påtegning skal gi uttrykk for de merknader de finner å måtte gjøre. Regnskapet skal også forelegges en eventuell revisor.

§ 121 annet ledd annet punktum skal lyde:

Skifteretten kan ellers når som helst forlange at bostyreren og kreditorutvalgets medlemmer gir fulle opplysninger om bobehandlingen.

§ 122 annet ledd skal lyde:

Før skifteretten godkjenner regnskapet, skal bostyreren sende kopi av regnskapet og redegjørelsen til alle fordringshaverne. Fordringshaverne skal gis en frist på minst to uker til å reise innsigelse mot at regn-

skapet godkjennes, at boet sluttes eller at bobehandlingen av annen grunn skal opphøre.

I kapittel XIII skal ny § 122a lyde:

§ 122a. *Bostyrers og borevisors oppgaver i forhold til påtalemyndigheten og Kredittilsynet.*

Bostyreren skal så tidlig som mulig gi opplysninger til påtalemyndigheten dersom det antas å foreligge forhold som nevnt i § 120 første ledd nr. 5, og til Kredittilsynet dersom det antas å foreligge forhold som nevnt i § 120 første ledd nr. 6. Innberetninger i medhold av §§ 120 til 122 som omhandler slike forhold, sendes også til påtalemyndigheten eller Kredittilsynet.

Så langt regler om taushetsplikt overfor tredjeperson ikke er til hinder for det, plikter bostyreren på begjæring å bistå påtalemyndigheten og Kredittilsynet med å fremskaffe opplysninger og dokumenter som tilhører boet til bruk i etterforskningen av forhold som nevnt i § 120 første ledd nr. 5 og 6. I den utstrekning dette medfører arbeid som faller utenfor boets ordinære bobehandling, har bostyreren krav på særskilt godtgjørelse av det rekvirerende organ.

Annet ledd gjelder tilsvarende for en eventuell borevisor.

I kapittel XIII skal ny § 122b lyde:

§ 122b. *Oppbevaring av skyldnerens regnskapsmateriale.*

Skyldnerens regnskapsmateriale kan makuleres dersom bostyreren finner at det ikke lenger har betydning for bobehandlingen. Før makulering skjer, skal bostyreren varsle skyldneren, påtalemyndigheten og skatte- og avgiftsmyndighetene om at regnskapsmaterialet vil bli makulert dersom ingen påtar seg å overta materialet innen en rimelig frist som fastsettes av bostyrer. Varsel bør også gis til andre fordringshavere som kan tenkes å ha interesse av å overta regnskapsmaterialet.

§ 123 skal lyde:

§ 123. *Akkordforslag.*

Skyldneren kan fremsette forslag til tvangsakkord etter at innberetning nevnt i § 120 er avgitt og inntil boet blir opptatt til slutning.

Forslaget, som må være i samsvar med reglene i § 30, fremsettes skriftlig overfor bostyreren eller bostyret dersom det er oppnevnt kreditorutvalg, som sender det til skifteretten med sin uttalelse om hvorvidt forslaget anbefales vedtatt, om utsikten til og den sikkerhet som has for at forslaget vil bli oppfylt fra skyldnerens side, og om de betingelser som bostyreren eller bostyret har satt for å anbefale forslaget. § 22 første ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende. Dersom bostyreren eller bostyret kommer til at avstemningen over forslaget bør skje i avstemningsmøte,

jf. § 40 annet ledd, skal begjæring om dette samtidig sendes skifteretten.

§ 124 skal lyde:

§ 124. *Vedtagelse av forslaget.*

Skifteretten avgjør ved kjennelse om forslaget skal tas under behandling og tar samtidig stilling til en eventuell begjæring om at avstemningen skal skje i avstemningsmøte. Behandling skal nektes dersom skifteretten ikke finner at det er utsikt til at forslaget kan bli vedtatt og stadfestet. En kjennelse som nekter behandling, kan påkjæres innen tre dager. Går kjennelsen ut på at forslaget skal behandles, er den ikke gjenstand for kjæremål.

Når forslaget er besluttet tatt under behandling, skal bostyreren sende det sammen med sin eller bostyrets uttalelse og den listen som er nevnt i § 41 til alle kjente fordringshavere. Reglene i §§ 40 til 44 får tilsvarende anvendelse, idet bostyreren eller bostyret trer istedenfor gjeldsnemnda.

§ 125 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

§ 53 tredje ledd gjelder tilsvarende, idet bostyreren trer istedenfor gjeldsnemnda.

Overskriften til kapittel XV skal lyde:

Kapittel XV. Slutning, utlodning og utbetaling.

§ 127 skal lyde:

§ 127. *Foreløpige utlodninger.*

Når alle de fordringer som antas å være fortrinnsberettiget, og som er anmeldt innen anmeldelsesfristens utløp, er prøvd, skal utlodning skje for disse fordringers vedkommende så snart boet har midler til full betaling av dem. Fortrinnsberettigede fordringer av første klasse, jf. dekningsloven § 9-3, kan likevel utbetales uten utlodning når det åpenbart er dekning for fordringene.

Når anmeldelsesfristen er utløpt og alle fordringer som skal prøves, er prøvd, kan skifteretten på bostyrerens begjæring bestemme at en eller flere foreløpige utlodninger til de øvrige fordringshavere skal skje etter hvert som boet får de nødvendige midler.

§ 128 skal lyde:

§ 128. *Slutning av boet og sluttutlodning. Adgang til å foreta rettelser.*

Så snart boets eiendeler er realisert, dets fordringer inndrevet, alle tvister om hvordan dets midler skal fordeles er avgjort og revidert regnskap er godkjent, skal skifteretten ta boet opp til slutning. Beslutningen om å ta boet opp til slutning meddeles de fordringshavere som har reist innsigelser mot dette, jf. § 122 annet ledd. Etter at boet er tatt opp til slutning, skal bostyreren snarest mulig foreta sluttutlodningen.

Hvor særlige forhold gjør seg gjeldende, kan boet opptas til slutning og sluttutlodning foretas til tross for at enkelte spørsmål om boets eiendeler og forpliktelser ennå ikke er løst.

Dersom det beløp som ville tilfalle en fordringshaver er uforholdsmessig lite i forhold til omkostninger og arbeid med utlodning og utsending, kan skifteretten bestemme at fordringen skal settes ut av betraktning ved utlodningen, eller at utbetaling unnlates. Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om praktiseringen av denne bestemmelse.

Utlodningen meddeles alle fordringshavere med godkjente fordringer. Disse skal samtidig opplyses om klageretten etter § 130.

Dersom bostyreren i løpet av klagefristen blir oppmerksom på feil i utlodningen, kan nødvendige rettelser foretas, for så vidt det ikke nødvendiggjør noen tilbakebetaling. De som blir stilt ugunstigere som følge av rettelsen, skal underrettes; klagefristen løper for deres vedkommende fra det tidspunkt underretningen ble sendt.

§ 130 skal lyde:

§ 130. *Klage til skifteretten.*

Bostyrerens utlodning kan påklages til skifteretten av fordringshaverne som har fått godkjent sine fordringer. Klagefristen er en måned regnet fra det tidspunkt meddelelsen om utlodningen ble gitt av bostyreren. Klagen må være skriftlig og grunnlagt. Før skifteretten treffer avgjørelse, skal bostyreren gis anledning til å uttale seg. Skifteretten treffer sin avgjørelse ved kjennelse.

Gir skifteretten klageren helt eller delvis medhold, foretar den snarest mulig ny utlodning. I den forbindelse kan bostyreren bes om å utarbeide forslag til ny utlodning. Den nye utlodningen meddeles de fordringshavere som får et mindre beløp enn angitt i bostyrerens utlodning.

§ 131 oppheves.

§ 132 første, annet og tredje ledd skal lyde:

Bostyreren utbetaler dividende så snart klagefristen er utløpt og eventuelle klager er rettskraftig avgjort.

Dersom en utlodning blir påklaget eller påkjært, kan skifteretten bestemme at utbetaling skal skje i den utstrekning utlodningen antas ikke å ville bli berørt av klagen eller kjæremålet.

Når utbetaling er gjennomført, skal bostyreren sende utbetalingslisten til skifteretten sammen med dokumentasjon for og bekreftelse fra borevisor (eller den som i stedet skal revidere boet, jf. § 90 fjerde ledd) på at utbetaling er skjedd i samsvar med listen.

§ 135 skal lyde:

§ 135. *Innstilling av bobehandlingen fordi boets midler ikke kan dekke omkostningene.*

Dersom bostyreren finner at boets midler er utilstrekkelige til å dekke omkostningene ved dets fortsatte behandling, skal bostyreren vurdere å kontakte fordringshavere eller berørte offentlige myndigheter med sikte på å få dem til å stille sikkerhet for omkostningene ved en fortsatt bobehandling. Dersom bostyreren ikke finner grunn til å ta slik kontakt, eller ingen sikkerhet blir stilt, skal bostyreren avgi innstilling til skifteretten om at bobehandlingen skal innstilles. Innstillingen kan inntas i bostyrerens sluttredegjørelse, jf. § 122.

Er skyldnerens regnskapsmateriale ikke blitt sikret eller skyldnerens forretningsførsel ikke gjennomgått, skal det i innstillingen særskilt redegjøres for hvorfor dette ikke er skjedd. Det skal også redegjøres for om det antas å foreligge straffbare forhold i forbindelse med skyldnerens økonomiske virksomhet, og i hvilken utstrekning det er foretatt undersøkelser i så måte.

På grunnlag av bostyrerens innstilling kan skifteretten beslutte at bobehandlingen skal innstilles eller at det skal innkalles til skiftesamling til drøftelse av spørsmålet om innstilling av bobehandlingen. Dersom det ikke i henhold til tilsagn gitt i denne skiftesamling blir stilt sikkerhet for omkostningene, skal bobehandlingen innstilles, med mindre skifteretten gir en kort utsettelse. Før skifteretten innstiller bobehandlingen, må revidert regnskap være godkjent.

Innstilling av bobehandlingen skjer ved kjennelse. Kjennelsen meddeles de fordringshavere som har reist innsigelse mot at bobehandlingen innstilles, jf. § 122 annet ledd.

§ 138 første ledd annet og nytt tredje punktum skal lyde:

Med mindre skifteretten beslutter å gjøre det selv, skal bostyreren sørge for at meldinger som er gitt i henhold til § 79 tredje ledd blir slettet. Videre skal bostyreren gi melding i samsvar med lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 27 annet ledd.

§ 141 oppheves.

§ 145 første ledd nr. 3 og nytt nr. 4 skal lyde:

- 3) *tvist om hvorvidt anmeldt masse- eller konkurssfordring skal godkjennes, og om dens størrelse og prioritet;*
- 4) *tvist om hvorvidt en fordring vedrører en gjeldsforhandling, forutsatt at gjeldsnemnda har samtykket i at skifteretten avgjør tvisten.*

§ 145 annet og tredje ledd skal lyde:

Skifteretten kan dessuten avgjøre spørsmål om omstøtelse som ikke etter en ufravikelig vernetingsregel hører under en annen domstol.

Bostyreren eller bostyret hvis det er oppnevnt kreditorutvalg, kan med skifterettens samtykke avtale at en tvist som nevnt i første ledd nr 3 skal avgjøres ved søksmål for en annen domstol som er kompetent etter de vanlige vernetingsregler, eller ved voldgift. I så fall gjelder bestemmelsene i § 154 tilsvarende. For øvrig kan annet vernetingsregler ikke avtales i de tilfeller som nevnt i første ledd.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 153 første ledd annet punktum skal lyde:

Fristen for kjæremål er to uker, hvis ikke annet følger av § 4 tredje ledd, § 54 annet ledd og § 124 første ledd.

§ 157 skal lyde:

§ 157. Godtgjørelse til gjeldsnemndas medlemmer, bostyreren og kreditorutvalgets medlemmer.

Når en gjeldsforhandling skal innstilles eller avsluttes, skal gjeldsnemnda fremsette forslag for skifteretten til godtgjørelse for gjeldsnemndas medlemmer. Når en konkursbehandling skal avsluttes, skal bostyreren eller bostyret, dersom det er oppnevnt kreditorutvalg, fremsette forslag for skifteretten til godtgjørelse for bostyreren og kreditorutvalgets medlemmer. I forbindelse med forslaget skal det gis opplysning om de provisjoner, inkassosalærer og mulige andre inntekter som de nevnte personene har hatt i forbindelse med bobehandlingen.

Forslaget skal forelegges for skyldneren til uttalelse. I konkurs skal forslaget forelegges fordringshaverne til uttalelse i forbindelse med at sluttregnskapet for boet sendes ut, jf. § 122. Forslaget skal også forelegges fordringshaverne ved innstilling av gjeldsforhandling etter § 57.

Skifteretten fastsetter deretter godtgjørelsen ved kjennelse. Gjeldsnemndas leder eller bostyreren skal straks underrette skyldneren om den godtgjørelse som blir fastsatt.

Dersom et medlem av gjeldsnemnda, bostyreren eller et medlem av kreditorutvalget har gjort seg skyldig i forsømmelse i utførelsen av sine plikter, skal det ved fastsettelse av vedkommendes godtgjørelse tas hensyn til dette ved at det bare tilkjennes redusert godtgjørelse eller ved at godtgjørelse helt nektes. Før det blir tatt slik avgjørelse skal vedkommende få anledning til å uttale seg.

Forskudd på godtgjørelse kan i konkursbo bare gis med samtykke av skifteretten.

§ 158 skal lyde:

§ 158. Godtgjørelse til revisor.

Når revisor har avsluttet sitt arbeid, skal revisor fremsette forslag for skifteretten til den godtgjørelse som tilkommer vedkommende. Forslaget skal forelegges gjeldsnemnda, henholdsvis bostyreren eller bostyret hvis det er opprettet kreditorutvalg, til uttalelse. § 157 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 159 skal lyde:

§ 159. Godtgjørelse til sakkyndige medhjelpere og tilsyn.

Godtgjørelse til sakkyndige medhjelpere og tilsyn skal fastsettes ved avtale. Oppnås ikke enighet, fastsetter skifteretten godtgjørelsen ved kjennelse.

§ 160 første ledd skal lyde:

Medlemmer av gjeldsnemnda, bostyreren, medlemmer av kreditorutvalget, revisor, medhjelpere og tilsyn samt deres funksjonærer eller hjelpere skal i den utstrekning det er forenlig med bobehandlingen bevare taushet om det de under utførelsen av sine verv har fått kjennskap til om skyldnerens personlige forhold. De skal også bevare taushet om det de har fått kjennskap til om andres personlige forhold, i den utstrekning skyldneren ville ha hatt taushetsplikt om dette i medhold av lov.

I følgende bestemmelser skal ordet «tredjemann» endres til «tredjeperson»:

§ 9 tredje ledd, § 15 første og annet ledd, § 28 første ledd nr. 2, § 50 første ledd nr. 1, § 85 første og tredje ledd og § 88 første ledd.

I følgende bestemmelser skal ordet «tredjemanns» endres til «tredjepersons»:

§ 10 første ledd nr. 1, § 64 første ledd nr. 2 og 3, § 64 annet og tredje ledd og § 99 annet ledd nr. 1.

VII.

I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-6 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Offentlig skifte av insolvent dødsbo følger reglene for konkursbehandling for så vidt gjelder kapittel 7, likevel slik at § 7-11 ikke gjelder ved offentlig skifte av insolvent dødsbo.

§ 2-1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

§ 2-5 gjelder også ved konkurs og offentlig skifte av insolvent dødsbo.

§ 2-5 skal lyde:

§ 2-5. *Beslagsfrihet* for penger m.m.

Beslag kan ikke tas i skyldnerens penger, bankinnskudd og andre fordringer eller forråd av varer, for så vidt de er nødvendige til underhold av skyldneren og husstanden inntil lønn eller annen inntekt neste gang forfaller, likevel ikke utover to måneder med mindre særlige hensyn tilsier det. Det skal tas hensyn til underholdsplikt som påhviler skyldneren.

Ved konkurs og offentlig skifte av insolvent dødsbo treffes avgjørelsen om beslagsfrihet av bostyreren.

§ 2-7 annet ledd bokstav d skal lyde:

d) underholdsbidrag som *skyldneren har krav på til seg selv*;

§ 2-12 annet ledd skal lyde:

Skyldneren kan avslå å motta gaver, gi avslag på falt arv og gi avslag på andel i den annen ektefelles rådighetsdel i det ekteskapelig felleseie også i den tid konkursbehandlingen pågår.

§ 2-12 tredje ledd oppheves.

§ 3-9 første ledd første punktum skal lyde:

Etter anmodning fra skyldneren kan fylkesmannen beslutte at beløp som nevnt i § 2-7 annet ledd bokstavene d til h skal være beslagsfrie også etter at de er utbetalt til skyldneren.

§ 5-3 skal lyde:

§ 5-3. *Vedtak i foretaksorganer om ansvarsfrihet m.m.*

Vedtak i foretaksorganer om ansvarsfrihet eller om at erstatningskrav ikke skal reises, binder ikke foretakets konkursbo dersom foretaket må antas å ha vært insolvent da vedtaket ble truffet eller konkurs ble åpnet innen ett år etter vedtaket. Erstatningssøksmål må likevel være reist innen ett år etter konkursåpningen dersom slikt vedtak er fattet.

§ 5-3a oppheves.

§ 5-4 skal lyde:

§ 5-4. Urimelig lønnsutbetaling m.m. *til nærstående.*

Reglene i § 5-2 om omstøtelse av gaver gjelder tilsvarende for

- a) utbetalinger til nærstående av lønn, annet arbeidsvederlag eller pensjon, for så vidt angår beløp som åpenbart overstiger det som må anses rimelig under hensyn til det utførte arbeid, virksomhetens inntekter eller forholdene ellers;
- b) *vederlag til nærstående for kjøp, leie eller tjenester, for så vidt angår beløp som åpenbart overstiger det som uavhengige avtaleparter ville ha avtalt.*

§ 5-15 første ledd skal lyde:

Boets rett til å kreve omstøtelse foreldes ett år fra *åpning av konkurs eller forhandling om tvangsakkord. Fristen beregnes fra åpningen av akkordforhandlingen også hvor akkordforhandlingen er gått over til konkurs i samsvar med konkursloven § 57. Rett til omstøtelse foreldes likevel tidligst seks måneder fra det tidspunkt da boet eller gjeldsnemnda fikk eller burde ha fått kjennskap til de omstendigheter som ligger til grunn for kravet om omstøtelse, begrenset til 10 år fra åpning av konkurs eller forhandling om tvangsakkord.* Medkontrahentens rett etter § 5-13 første ledd foreldes seks måneder regnet fra det tidspunkt da medkontrahenten fikk kjennskap til at omstøtelse ville bli gjort gjeldende mot vedkommende.

§ 6-1 annet ledd oppheves.

§ 6-2 nytt annet ledd skal lyde:

For ikke rentebærende fordringer svares mellomrente for tiden fra åpning av bobehandlingen til den dag da fordringen, uten hensyn til insolvensen, ville ha forfalt. Kongen fastsetter mellomrentens størrelse.

Overskriften til kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7. *Skyldnerens* kontraktsmessige forpliktelser

§ 7-3 overskriften og første ledd skal lyde:

§ 7-3. *Konkursboets* rett til å tre inn i skyldnerens avtaler.

Kommer skyldnerens bo under *konkursbehandling*, har *konkursboet* rett til å tre inn i de gjensidig tyngende avtaler skyldneren har sluttet. *Konkursboet kan velge om det vil tre inn i en avtale, selv om avtalen har løpt videre etter åpningen av en forutgående gjeldsforhandling.* Den annen part kan kreve at *konkursboet* uten ugrunnet opphold tar stilling til om det vil benytte sin rett.

Ny § 7-3a skal lyde:

§ 7-3a. *Skyldnerens* avtaler ved åpning av gjeldsforhandling.

Skyldnerens avtaler løper videre etter åpning av gjeldsforhandling. *Åpningen gir ikke i seg selv den annen part rett til å heve avtalen med skyldneren. Bestemmelsene i § 7-3 annet ledd gjelder likevel tilsvarende.*

Har skyldneren misligholdt en avtale om leie av fast eiendom, kan avtalen bare heves dersom begjæring om fravikelse er mottatt hos namsmannen eller namsretten før åpningen av gjeldsforhandlingen.

§ 7-4 skal lyde:

§ 7-4. Virkningen av at *konkursboet* trer inn.

Trer *konkursboet* inn i skyldnerens avtale, blir det berettiget og forpliktet på avtalens vilkår. Den annen parts fordring dekkes som massefordring.

Er avtalen ved *konkursåpningen* delvis oppfylt, kan *konkursboet* kreve å tre inn i avtalen bare for den uoppfylte dels vedkommende. Dette gjelder likevel ikke dersom den annen parts eller skyldnerens ytelse etter avtalen er udeelig eller på grunn av sammenhengen mellom de enkelte deler må betraktes som en enhet.

Gjelder avtalen en løpende ytelse til skyldneren, blir *konkursboet* ved sin inntreden bare forpliktet til å utrede vederlaget for tiden fra *konkursåpningen* som massefordring.

Ny § 7-4a skal lyde:

§ 7-4a. Virkningen av at avtalen løper videre under gjeldsforhandling.

Skyldneren er under gjeldsforhandlingen fortsatt forpliktet og berettiget på avtalens vilkår. Skal skyldnerens avtaler omfattes av gjeldsforhandlingen, må den annen part meddeles dette senest ved utsendelsen av forslaget til gjeldsordning.

Bestemmelsene i § 7-4 annet og tredje ledd gjelder uansett tilsvarende, slik at den annen parts vederlagskrav ved gjeldsforhandlingens åpning omfattes av gjeldsordningen.

§ 7-5 skal lyde:

§ 7-5. Plikt til å oppfylle eller stille sikkerhet.

Trer *konkursboet* inn i skyldnerens avtale, eller skal en avtale løpe videre etter åpning av gjeldsforhandling, og er tiden for hel eller delvis oppfyllelse fra den annen parts side kommet, kan den annen part kreve at en tilsvarende del av avtalen oppfylles eller dersom henstand er gitt, at det stilles sikkerhet for slik oppfyllelse. Samme rett har den annen part som har levert en ytelse, dersom ytelsen kunne vært krevd tilbake om *konkursboet* ikke var trådt inn i avtalen, eller dersom avtalen løper videre etter åpning av gjeldsforhandling. Sikkerhet kan ikke kreves stilt for den del av motytelsen som den annen part allerede har oppnådd rettsvern for.

Angår avtalen en løpende ytelse til skyldneren, og skal vederlaget leveres etterskuddsvis for en periode om gangen, skal sikkerheten til enhver tid dekke den først forfalte termin for så vidt denne gjelder tiden etter åpning av konkurs eller gjeldsforhandling.

Finner skifteretten at en sikkerhetsstillelse etter reglene i de foregående ledd ikke gir den annen part tilstrekkelig beskyttelse, kan den bestemme at det skal stilles sikkerhet også før den annen parts oppfyllelsetid er kommet eller i videre omfang enn nevnt.

Avtaler som skyldneren og den annen avtalepart har truffet om plikt til å stille sikkerhet, kan settes til side av skifteretten dersom de er urimelig tyngende for *konkursboet* eller skyldneren under gjeldsforhandling.

§ 7-6 skal lyde:

§ 7-6. Ekstraordinær oppsigelsesadgang.

Selv om avtalen løper videre etter åpning av gjeldsforhandling, kan skyldneren, uansett avtalens bestemmelser om oppsigelse, si opp avtalen med sedvanemessig varsel, eller dersom slik sedvane ikke foreligger, med tre måneders varsel. Trer *konkursboet* inn i skyldnerens avtale, kan det, uansett avtalens bestemmelser om oppsigelse, si opp avtalen med sedvanemessig varsel, eller dersom slik sedvane ikke foreligger, med tre måneders varsel.

Sies avtalen opp før det etter denne er adgang til det, kan den annen part kreve det tap vedkommende derved lider, dekket som dividendefordring.

Ekstraordinær oppsigelse etter første ledd griper ikke inn i den annen parts rett i den utstrekning den er beskyttet ved tinglysing eller på annen tilsvarende måte.

§ 7-7 skal lyde:

§ 7-7. Den annen parts hevingsrett.

Dersom *konkursboet* ikke trer inn i skyldnerens avtale, eller ikke oppfyller eller stiller sikkerhet etter § 7-5, kan den annen part heve avtalen. Samme rett til heving har den annen part dersom skyldneren under gjeldsforhandling ikke oppfyller eller stiller sikkerhet etter § 7-5. Mislighold fra skyldnerens side som ikke står i direkte sammenheng med insolvensen, kan den annen part også gjøre gjeldende som hevingsgrunn etter de regler som gjelder for vedkommende avtale.

Har den annen part før åpning av gjeldsforhandling eller konkurs helt eller delvis levert sin ytelse, kan vedkommende for den leverte del bare heve dersom det er tatt gyldig forbehold om tilbakeføring av ytelsen eller dersom ytelsen var en pengeytelse. Den annen part har bare krav på dividende av pengeytelse som skal tilbakeføres på grunn av heving.

§ 7-8 skal lyde:

§ 7-8. Den annen parts erstatningskrav.

Dersom en avtale faller bort eller blir hevet som følge av at det åpnes gjeldsforhandling eller konkurs, kan den annen part kreve sitt tap ved at avtalen ikke blir riktig oppfylt dekket som dividendefordring.

§ 7-9 skal lyde:

§ 7-9. Tilbakeleveringsplikt.

Er den annen parts ytelser overgitt til *konkursboet* etter boåpningen, skal boet levere ytelsen tilbake der-

som det ikke trer inn i avtalen etter de foranstående regler.

Er den annen parts ytelse overgitt til skyldneren etter åpning av gjeldsforhandling, skal skyldneren levere ytelsen tilbake, foreta kontraktsmessig oppgjør eller stille sikkerhet for slikt oppgjør.

§ 7-10 skal lyde:

§ 7-10. Avtale om leie av fast eiendom ved konkurs.

Konkursboet trer uten særskilt vedtagelse inn i avtaler om leie av fast eiendom som skyldneren har inngått i forbindelse med sin ervervsvirksomhet, dersom skyldneren har tiltrådt bruken før åpningen av bobehandlingen. Dette gjelder likevel ikke dersom konkursboet senest fire uker etter åpningen erklærer at det ikke vil tre inn og stiller det leiede til utleierens rådighet innen fristen. For øvrig gjelder § 7-6 første ledd første punktum tilsvarende.

Selv om konkursboet erklærer ikke å ville tre inn, må det utrede leien som masseforpliktelse for så vidt angår tiden fra åpningen av bobehandlingen inntil erklæringen kommer frem til utleieren, eller inntil det senere tidspunkt da det leiede blir stilt til utleierens rådighet. Dersom det på eiendommen er eiendeler som inngår i konkursbeslaget, anses ikke det leiede stilt til rådighet før eiendelene enten er fjernet eller abandonert. For øvrig gjelder § 7-6 første ledd annet punktum tilsvarende.

At skyldneren har misligholdt sin plikt til å betale leie, gir ikke utleieren rett til å kreve fravikelse, med mindre begjæring om fravikelse er mottatt hos namsmannen eller namsretten før åpningen av bobehandlingen.

§ 7-11 skal lyde:

§ 7-11. Arbeidsavtalers stilling ved konkurs.

Konkursboet trer uten særskilt vedtagelse inn i arbeidsavtale med arbeidstaker i skyldnerens ervervsvirksomhet. Dette gjelder likevel ikke dersom konkursboet senest tre uker etter konkursåpningen erklærer at det ikke vil tre inn i arbeidsavtalen. Slik erklæring skal være skriftlig og kan gis samlet for alle arbeidstakere ved skriv til tillitsvalgte eller ved oppslag på arbeidsplassen. Erklæringen skal også opplyse om arbeidstakerens rettigheter og plikter i forbindelse med konkursen. Arbeidstakeren plikter å stå til disposisjon for konkursboet i perioden før konkursboet har tatt stilling til spørsmålet om inntreden i arbeidsavtalen.

Dersom konkursboet trer inn i arbeidsavtalen, blir det berettiget og forpliktet på avtalens vilkår. Fordring på lønn og annen godtgjørelse utredes som massefordring fra og med konkursåpningen. Arbeidstakeren kan likevel si opp avtalen med en måneds varsel. Boet kan med en måneds varsel tre ut av arbeidsavtalen. Dersom boet trer ut av arbeidsavtalen, består avtalen frem til den sies opp etter arbeidsforholdets

alminnelige regler og oppsigelsesfristen er løpt ut. Vederlaget utredes da som dividendefordring fra utløpet av en måned etter at boet ga varsel om det ville tre ut av arbeidsavtalen. Har arbeidstakeren utført arbeid for konkursboet i denne perioden, dekkes vederlaget likevel som massefordring.

Dersom konkursboet ikke trer inn i arbeidsavtalen, består avtalen frem til den sies opp etter arbeidsforholdets alminnelige regler og oppsigelsesfristen er løpt ut. Vederlaget utredes som dividendefordring fra og med konkursåpningen. Vederlag for arbeid som er utført for konkursboet etter konkursåpningen, dekkes likevel som massefordring.

Arbeidstakeren har rett til å ta annet arbeid en måned etter at boet ga varsel som nevnt i annet ledd fjerde punktum om at det ville tre ut av arbeidsavtalen, og i oppsigelsestiden etter tredje ledd. Arbeidstakeren skal tidligst mulig varsle boet om tiltredelse i et nytt arbeidsforhold. Annen inntekt arbeidstakeren har hatt i samme tidsrom går til fradrag i dividendefordringen i den utstrekning den kommer istedenfor inntekt i skyldnerens tjeneste. Har arbeidstakeren ikke fått annet arbeid, kan dividende bare kreves dersom arbeidstakeren er reell arbeidssøker (jf. folketrygdloven § 4-5) og, forutsatt at vedkommende har hatt mulighet til det, dessuten har meldt seg som arbeidssøker til arbeidsformidlingen uten ugrunnet opphold.

Det svares ikke arbeidsgiveravgift av dividendebetalinger vedrørende lønn og annen godtgjørelse etter arbeidsavtalen.

§ 7-12 skal lyde:

§ 7-12. Avtaler om produksjonsavgift.

Har skyldneren forpliktet seg til å betale avgift (royalty) av sin produksjon, kan avgiftskravet for produksjon som er blitt påbegynt før åpningen av bobehandlingen og hvor det er foretatt investeringer av betydning, bare gjøres gjeldende som dividendekrav, selv om produksjonen blir fullført eller det produserte solgt av konkursboet eller skyldneren etter åpning av gjeldsforhandling. Konkursboet eller skyldneren må likevel betale fullt ut så meget av avgiften som svarer til den medvirkning den annen part har ydet etter åpningen av konkursen eller gjeldsforhandlingen.

§ 8-14 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Er pantet overført til panthaver etter konkursloven § 117c, kan dividende bare kreves av den del av fordringen som overstiger den beregnede verdien på overføringstidspunktet.

§ 9-2 første ledd nr. 3 skal lyde:

3) andre forpliktelser påført skyldnerens bo under bobehandlingen.

§ 9-2 første ledd nr. 4 til 6 oppheves.

§ 9-2 annet ledd skal lyde:

I den utstrekning det er midler til det, dekkes dessuten:

- 1) *omkostningene ved en umiddelbart forutgående gjeldsforhandling eller et offentlig skifte av skyldnerens dødsbo;*
- 2) *andre forpliktelser påført skyldnerens bo med gjeldsnemndas tillatelse under en umiddelbart forutgående gjeldsforhandling eller med skifterettens samtykke under offentlig dødsboskifte;*
- 3) *ordringer som nevnt i § 9-4 påført skyldnerens bo under en umiddelbart forutgående gjeldsforhandling eller under offentlig dødsboskifte, og fordringer som til slik tid er oppstått ved forbrukerkjøp eller andre avtaler med forbruker under fortsatt drift av skyldnerens forretning.*

§ 9-7 første ledd nr. 1 bokstavene a og b skal lyde:

- a) *Rente som etter åpning av bobehandlingen påløper på fordring som nevnt i §§ 9-3, 9-4 og 9-6. Utrekningen skjer etter samme rentefot for alle krav. Renten fastsettes av Kongen.*
- b) *Fordringer som nevnt i § 6-2 annet ledd.*

I følgende bestemmelser skal ordet «tredjemann» endres til «tredjeperson»:

§ 3-8 første ledd, § 5-6 første ledd, § 5-11 tredje ledd (2 steder), § 5-12 tredje ledd (2 steder), § 5-13 første ledd bokstav b og annet ledd, § 8-2 (2 steder) og § 8-13.

I § 8-13 overskriften skal ordet «tredjemanns» endres til «tredjepersons».

VIII.

I lov 14. juni 1985 nr. 62 om Verdipapirsentral skal § 4-2 fjerde ledd første punktum lyde:

Åpning av offentlig forhandling om tvangsakkord eller konkurs registreres i samsvar med reglene i konkursloven §§ 36 og 79.

IX.

I lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp skal § 63 lyde: § 63. *Insolvensbehandling.*

Kommer en av partene under insolvensbehandling, gjelder bestemmelsene i dekningsloven kapittel 7.

X.

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart gjøres følgende endringer:

§ 3-24 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Tvangssalgsskjøte kan ikke registreres med mindre tvangssalget etter norsk rett er bindende for hjemmelshaveren.

§ 3-35 tredje ledd første punktum skal lyde:

En heftelse som er falt bort ved tvangssalg eller annet salg etter tvangsfullbyrdelsesloven, eller ved salg etter konkursloven § 117a, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres skjøte som viser at heftelsen er falt bort.

§ 3-35 nytt fjerde ledd skal lyde:

En pantheftelse som er falt bort ved tvangsakkord, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres en stadfestelseskjennelse etter konkursloven § 52, jf. § 53, som viser at heftelsen er falt bort.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir femte, sjette og nytt syvende ledd.

XI.

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) gjøres følgende endringer:

§ 29 tredje ledd første punktum skal lyde:

En heftelse som er falt bort ved tvangssalg eller annet salg etter tvangsfullbyrdelsesloven, eller ved salg etter konkursloven § 117a, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres skjøte som viser at heftelsen er falt bort.

§ 29 nytt fjerde ledd skal lyde:

En pantheftelse som er falt bort ved tvangsakkord, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres en stadfestelseskjennelse etter konkursloven § 52, jf. § 53, som viser at heftelsen er falt bort.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir femte, sjette og nytt syvende ledd.

§ 44 første ledd nr. 5 skal lyde:

- 5) *konkurs eller gjeldsforhandling blir åpnet hos skipets eier eller hos skyldneren;*

§ 44 nytt annet ledd skal lyde:

Krav om innfrielse etter første ledd nr. 5 gir ikke rett til å kreve forsinkelsesrente.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

XII.

I lov ... om revisjon og revisorer (revisorloven) skal § 6-2 nytt femte ledd lyde:

Har den revisjonspliktige åpnet gjeldsforhandling, gjelder konkursloven § 18a om revisors opplysnings- og bistandsplikt. Er den revisjonspliktiges bo

tatt under konkursbehandling, gjelder konkursloven § 101 fjerde ledd.

XII.

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.
2. Om ikke annet er bestemt, skal den nye lovgivningen anvendes på alle boer der begjæring om gjeldsforhandling eller konkurs kommer inn til skifteretten etter lovens ikrafttredelse og på alle dødsboer der dødsfallet finner sted etter dette tidspunkt.
3. Virkningen av en forutgående begjæring om akkordforhandling eller konkurs eller skyldnerens død før den nye lovgivning er trådt i kraft, bestemmes etter den hittil gjeldende lovgivning.

4. Disposisjoner som er foretatt før lovens ikrafttredelse, berøres ikke av endringene i lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) kapittel 5.
5. Endringene i lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant § 3-15 annet ledd gjelder bare avtaler om salgspant stiftet etter lovens ikrafttredelse.
6. For øvrig gjelder loven også for avtaler stiftet før ikrafttredelsen.

B.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring av panteloven § 3-4, med sikte på å tillate at pant i driftstilbehør får rettsvern ved registrering i Løseøre-registeret.

Oslo, i justiskomiteen, den 26. mai 1999.

Kristin Krohn Devold,
leder.

Finn Kristian Marthinsen,
ordfører.

Jan Simonsen,
sekretær.